

Bedre styring, dialog og samhandling i reindrifftsforvaltningen

Statsforvalteren og
Landbruksdirektoratet

Rapport nr. 32/2022
1. juli 2022

Rapport: Bedre styring, dialog og samhandling mellom Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet

---

Avdeling: Landbruksdirektoratet, avdeling reindrift

Dato: 1. juli 2022

Ansvarlig: Liv Berit Hætta, direktør avdeling reindrift

Bidragstere: Arbeidsgruppas medlemmer og sekretariat

Rapport-nr.: 32/2022

Forsidebilde: Bjørnar Strøm-Hågensen

Forord

Arbeidsgruppa for bedre dialog og samhandling i reindrifftsforvaltningen legger nå frem rapporten fra sitt arbeid. Rapporten oversendes arbeidsgruppas oppdragsgiver, Landbruksdirektoratet.

Arbeidsgruppas rapport har som formål å fremme god dialog og samhandling internt i reindrifftsforvaltningen. Jeg mener det er positivt at tidligere rapporter og eksisterende kunnskap følges opp på en god måte til beste for både reindrifftsforvaltningen og næringen. Arbeidsgruppas arbeid er etter min vurdering i seg selv et viktig bidrag til dialog og samhandling som fremmer økt forståelse og innsikt på tvers av forvaltningsnivåene.

Arbeidsgruppa har søkt tydelighet og ryddighet der det er mulig. Det er av viktig at det er en effektiv tjenestevei og liten avstand nivåene imellom i kontakten mellom departement, direktorat og statsforvalterembeter. Videre vil jeg peke på at arbeidsgruppa har lagt vekt på å finne frem til økt forutsigbarhet og tydelighet i både måten embetenes oppdrag formuleres på og i samhandlingen i grensesnittet mellom Landbruksdirektoratet og Statsforvalteren. Jeg vil også trekke frem innsatsen som er gjort for å få til en tydeligere innramming av førstelinjeoppdraget og en endring av begrepet «førstelinjetjeneste».

Jeg håper at tiltakene i rapporten fører til at reindrifftsforvaltningen fremstår som en integrert og god forvaltning med godt omdømme til beste for næringen. God implementering er krevende. Oppfølgingen av rapporten vil ta noe tid, men gevinstene av de foreslåtte tiltak vil være betydelige, ikke bare for reindrifftsforvaltningen, men også som et bidrag til en reindriffts næring som står i og kommer til å stå i krevende utfordringer der reindrifftsforvaltningen må yte sine bidrag for at disse utfordringene kan løses på en god måte.

På vegne av arbeidsgruppa takker jeg Landbruksdirektoratet for oppdraget og ser frem til oppfølgingen av gruppas rapport. Jeg vil også takke arbeidsgruppas medlemmer og sekretariatet for god innsats.

Steinkjer, 1. juli 2022

Øystein Johannessen

Leder av arbeidsgruppa

Innhold

Forord	2
Innhold	3
1 Oppsummering og tiltak	5
2 Bakgrunn	9
3 Mandat	9
3.1 Arbeidsgruppas medlemmer	9
3.2 Mandat	10
3.3 Avgrensning og rammer for arbeidsgruppa	11
3.4 Videre oppfølging av arbeidsgruppas notat	11
3.5 Rapportens innhold	11
4 Mål for reindriftspolitikken	12
5 Fra servicekontorer til forvaltning	12
5.1 Reindriftsforvaltningen – 1979-2014	12
5.2 Evalueringer av Reindriftsforvaltningen	14
5.3 Overføring av rolle og oppgaver til statsforvalteren	14
5.4 Fra Statens reindriftsforvaltning til Landbruksdirektoratet	16
5.5 Vurderinger og forslag til endringer av reindriftsforvaltningen	17
5.6 Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften i 2019	18
5.7 Sammenslåing av fylker og embeter	19
5.8 Status for virksomheten hos statsforvalteren og Landbruksdirektoratet	19
5.9 Pågående utviklingsarbeid i reindriftsforvaltningen	24
6 Rammer for forvaltningen av reindrifta	25
6.1 Lov om reindrift 2007	25
6.2 Reindriftsavtalen	26
7 Roller i reindriften	27
7.1 Nasjonalt nivå	28
7.2 Regionalt nivå	30
7.3 Sametinget	33
7.4 Reindriftnæringen	33
7.5 Rådgivningstjenester	34
8 Statsforvalterens og Landbruksdirektoratets oppgaver	35
8.1 Forvaltning av økonomiske virkemidler på reindriftsområdet	36
8.2 Forvaltning av reindriftsloven	37
8.3 Arealbruk - reindriftens arealbehov	39
8.4 Beredskap – Kriseberedskap i reindriften	40
8.5 Tap av rein til rovvilt, m.m.	40
9 Arbeidsgruppas vurderinger	41
9.1 Styring av statsforvalteren	42
9.2 Forbedringer i styringslinja	42
9.3 Landbruksdirektoratets rolle som iverksetter og faglig tilrettelegger	43
9.4 Reindriftsavtalen	45
9.5 Reindriftsloven	48
9.6 Statsforvalteren som førstelinje	53

9.7	Rovviltforvaltning - tap av rein til rovvilt m.m.	57
9.8	Arealbruk – reindriftens arealbehov	58
9.9	Beredskap	60
10	Vedlegg.....	61

1 Oppsummering og tiltak

Det har vært gjennomført store organisatoriske endringer i reindriftsforvaltningen siden 2014. Først ved avvikling av områdestyrene og administrativ overføring av områdekontorene til statsforvalteren. Både områdestyrenes og områdekontorenes oppgaver ble overført til statsforvalteren. Så ble Statens Reindriftsforvaltning og Statens Landbruksforvaltning slått sammen til Landbruksdirektoratet. Embetene som i 2014 var fem, har blitt til tre. Både statsforvalteren og Landbruksdirektoratet har bruk ressurser på å etablere samhandling internt i virksomhetene for å implementere reindriftsfaglige perspektiver. [Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften](#), gjennomført av Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), viser i sine tiltak til behovet for å styrke faglige møteplasser innenfor den offentlige reindriftsforvaltningen – både horisontalt, mellom embetene, og vertikalt, med Landbruksdirektoratet. NIBIOs evaluering var utgangspunktet til at Landbruksdirektoratet tok initiativ til denne arbeidsgruppa og da i særdeleshet tiltaket som er nevnt ovenfor.

Arbeidsgruppa har gjennom sitt arbeid valgt å rette søkelys mot problemstillinger arbeidsgruppa mener er utfordrende for forvaltningen. Gjennom diskusjoner om konkrete tema, har arbeidsgruppa vurdert hvordan statsforvalteren og Landbruksdirektoratet gjennom dialog og samhandling kan bidra til en mer effektiv forvaltning og videreutvikling av både statsforvalteren og Landbruksdirektoratet.

Arbeidsgruppa erfarer at samhandling og dialog mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet fungerer, men at det fremdeles er behov å gjennomføre tiltak for å bedre samhandlingen og dialogen. Målet er at over tid vil tydeliggjøring av roller, ansvar og oppgaver i reindriftsforvaltningen bidra til å øke legitimiteten til reindriftsforvaltningen i reindriftsnæringen.

Arbeidsgruppa viser til rapporten for beskrivelse av roller, ansvar og oppgaver. Arbeidsgruppa presenterer sine vurderinger med tiltak i kap. 9. Nedenfor følger en oppsummering av tiltak fra arbeidsgruppa.

Arbeidsgruppa har lagt følgende kjøreregler til grunn for bedre samhandling og dialog mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet:

- Tjenestevei skal følges ved oppdrag og i løsning av oppgaver.
- Gjensidig utveksling av informasjon, for eksempel kopi av brev mellom forvaltningsnivåene.
- Forventningsavklaring til medarbeidere som inngår i utviklingsprosjekter og nettverk.
- At en tar eierskap i utfordringer og problemer en står i.
- At deltakere i nettverk tar eierskap i nettverkene og bidrar til tema og erfaringsutveksling.

Arbeidsgruppa forutsetter at disse kjørereglene videreformidles og følges opp innad i statsforvalterembetene og i Landbruksdirektoratet.

Tiltakene arbeidsgruppa har foreslått gjelder alle embeter og direktoratet. Siden Landbruksdirektoratet skal bidra til enhetlig forvaltningspraksis mellom embetene, har arbeidsgruppa valgt å legge majoriteten av ansvar for tiltakene på Landbruksdirektoratet. Det er imidlertid viktig å understreke at ledelsen i embetene og i avdeling reindrift i Landbruksdirektoratet (ARD), i fellesskap er ansvarlig for å bidra til at tiltakene følges opp og at det settes av tid og ressurser til dette i virksomhetene. Oppfølging av rapportens tiltak vil skje i møter som gjennomføres fire ganger per år med ledelsen i ARD og reindriftsdirektørene.

Tiltakene som arbeidsgruppa foreslår, er oppsummert nedenfor og strukturert etter de mål som arbeidsgruppa har hatt for arbeidet, jf. kap. 3.2.2.:

1. Felles forståelse og praktisering av roller og ansvar mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet

Tiltak	Beskrivelse	Slutføring innen
Kompetanseprogram	Gjennomføre kompetanseprogram som er obligatorisk for alle ansatte i statsforvalterembetene og i Landbruksdirektoratet som jobber med reindrift. Aktuelle tema: offentligrettslige og privatrettslige forholdene i reindriftsloven, veiledningsplikten, m.m.	Vår 2024

2. Felles forståelse og praktisering av tjenester i førstelinjen

Tiltak	Beskrivelse	Slutføring innen
Praktisering av veiledningsplikten	Utvikle rutine for veiledning av reindriftnæringen knyttet til juridiske og økonomiske virkemidler.	Vår 2024
Begrepet førstelinjetjeneste	Utfase bruk av begrepet førstelinjetjeneste og erstatte dette med begrepet førstelinjeansvaret, førstelinjemyndighet, m.m.	Høst 2022

3. Enhetlig forståelse av forvaltningens rolle knyttet til selvstyret i reindriftnæringen.

Tiltak	Beskrivelse	Slutføring innen
Etablere standarder for når det offentlige skal gripe inn i privatrettslige forhold	Felles tilnærming på tvers av embetene for når det offentlige skal gripe inn i privatrettslige forhold for å oppnå likebehandling.	1.1.2024
Etablere standarder for hvordan statsforvalteren skal håndtere de ulike rollene gitt i reindriftsloven	Felles tilnærming på tvers av embeter for hvordan statsforvalteren skal utøve og inneha ulike roller gitt i reindriftsloven.	1.1.2024
Ferdigstille veileder	Veileder om bruksregler i reindriftnæringen ferdigstilles.	1.4.2023
Status for bruksregler	Utarbeide nasjonal oversikt over status for bruksregler.	1.1.2024

4. Oppnå lik forvaltningspraksis mellom embetene som ivaretar hensynet til rettsikkerhet og likebehandling

Tiltak	Beskrivelse	Sluttføring innen
Veiledere og rundskriv	Ferdigstille veiledere og rundskriv knyttet til reindriftsloven.	Fortløpende
	Utvikle retningslinjer/rutine for ansvarsfordeling mellom reindriftsstyret og statsforvalteren knyttet til kap. 11 i reindriftsloven.	1.7. 2023
	Rundskriv og veiledere som følger av reindriftsavtalen: Det gjennomføres årlig innspillmøte med statsforvalteren i oppstartsfasen av justeringer av veilederne og rundskrivene.	Fra 2023
	Utarbeide plan for utvikling av nye rundskriv og veiledere.	1.4. 2023
Informasjonsflyt mellom forvaltningsnivåene	Følge opp prosess iht. årshjul for tilskuddsforvaltning og Melding om reindrift, jf. vedlegg 5.	Høst 2022
	Prinsipielle saker skal legges på FM-nett ¹ , herunder tilskuddsaker, saker fra Reindriftsstyret og Reindriftenes utviklingsfond (RUF).	Løpende
	Delingsarena der statsforvalteren kan dele saker av interesse for alle embeter knyttet til tilskudd og juridiske saker. ²	Høst 2022
	Statsforvalteren gis mulighet for årlig møte med styret for RUF.	Høst 2022
	Statsforvalteren gis mulighet til å ha en observatørrolle i Reindriftsstyret og i styret for RUF.	Høst 2022
Justering av forskrifter	Begrepet reindriftsmyndigheter i forskrift for reindriftenes utviklingsfond, erstattes med den virksomhet som har ansvar for oppfølging av forskriftens §§ 1-11, 1-12, 1-13 og 1-14.	1.7. 2023

1) FM-nett er en digital plattform for direktorat og departement for deling av informasjon med statsforvalteren.

2) Ansvar for oppfølging er lagt til Statsforvalteren i Nordland.

5. Bedre dialog og samhandling mellom Landbruksdirektoratet og statsforvalteren

Tiltak	Beskrivelse	Sluttføring innen
Fagnettverk	Etablere fagnettverk på utvalgte områder for erfaringsutveksling og faglig utvikling.	Løpende
Involvering i prosesser	I prosessarbeid der Landbruksdirektoratet har regien gjennomføres det innspillsmøter med statsforvalteren i oppstartsfasen av arbeidet. Det etableres samarbeid med ett eller flere embeter etter oppstartsmøtet for bredere involvering og bedre sluttprodukt.	Løpende
Lette rapporteringsbyrden	Redusere antall rapporteringskrav og samkjøre frister for statsforvalteren.	Høst 2022
Informasjon om direktoratets hjemmeside	Statsforvalteren må holde seg løpende orientert om endringer på hjemmesiden til Landbruksdirektoratet.	Løpende
Avklare forventninger til statsforvalteren	Punktet knytter seg til enkeltsaker der statsforvalteren bidrar med lokal og reindriftsfaglig kunnskap til Landbruksdirektoratet. Det må klargjøres hvilke opplysninger som skal innhentes hos statsforvalteren.	1.1.2023
Informasjon om arealsaker	Statsforvalteren skal sende kopi til Landbruksdirektoratet av innsigelser statsforvalteren fremmer ¹ .	Løpende
Åpenhet om avvik i virksomheten	Statsforvalteren skal vise åpenhet om avvik knyttet til de føringer som ligger i styringsdokumentene. Styringslinja skal følges. ²	Løpende

1) Ansvar for oppfølging er lagt til Statsforvalteren i Trøndelag, Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

2) Ansvar for oppfølging er lagt til Statsforvalteren i Trøndelag, Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

2 Bakgrunn

Landbruksdirektoratet tok i juni 2021 initiativ til å nedsette en arbeidsgruppe mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet, med intensjon om å finne tiltak for å bedre dialog og samhandling mellom de to forvaltningsnivåene. Initiativet til arbeidsgruppen er oppfølging av [Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften](#), som ble lagt frem i februar 2019. NIBIO peker i evalueringen på flere tiltak som berører statsforvalteren og Landbruksdirektoratet og samhandlingen mellom disse, jf. kap. 5.6.

Landbruksdirektoratet har som oppgave å bidra til god lov- og tilskuddsforvaltning på regionalt og lokalt nivå, jf. tildelingsbrev for 2022 fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) til Landbruksdirektoratet. God dialog og samhandling er nødvendig for å oppnå god lov- og tilskuddsforvaltning. I og med at flere av tiltakene i evalueringen pekte på forvaltningen, anså Landbruksdirektoratet at det var viktig og nødvendig å nedsette en arbeidsgruppe som konkretiserer hvordan statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kan forbedre dialog og samhandling seg imellom.

3 Mandat

3.1 Arbeidsgruppas medlemmer

Arbeidsgruppa har bestått av:

Arbeidsgruppas leder ass. statsforvalter Øystein Johannessen, Statsforvalteren i Trøndelag

Reindriftsdirektør Siv Merethe Belbo, Statsforvalteren i Trøndelag

Landbruks- og reindriftsdirektør Katrine Erikstad, Statsforvalteren i Nordland

Underdirektør Stein Tage Domaas, Statsforvalteren i Nordland

Ass. statsforvalter Monica Iveland, Statsforvalteren i Nordland

Reindriftsdirektør Sunna Marie Pentha, Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Seksjonsleder Kurt Sara, Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Ass. statsforvalter Stian Lindgård, Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Direktør avdeling reindrift Liv Berit Hætta, Landbruksdirektoratet

For øvrig deltok seksjonsleder Ingolf Balto fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark i første møte og seksjonssjef Annie Abrahamsen Wik fra Landbruksdirektoratet i de to første møtene.

Arbeidsgruppas oppdragsgiver er Landbruksdirektoratet ved direktør i avdeling reindrift.

Sekretariatet har bestått av fagdirektørene Tone Seppola og Berit Lundamo, Landbruksdirektoratet.

Arbeidsgruppen har gjennomført ni møter i perioden september 2021 til 1. juli 2022. Seks av disse møtene har vært heldagsmøter, hvorav fem møter har vært gjennomført fysisk og fire digitalt.

Avdelingsdirektør Morten Floor, LMD, adm. direktør Jørn Rolfsen, Landbruksdirektoratet og fagdirektør Ola Christian Rygh, Landbruksdirektoratet har bidratt med innledninger og diskusjoner i arbeidsgruppas møter.

3.2 Mandat

Landbruksdirektoratet inviterte i juni 2021 reindriftsdirektørene med stedfortreder og/eller seksjonsledere til å delta i arbeidsgruppen. Direktoratet ba også om innspill til mandat for arbeidsgruppen. Bakgrunnen for at direktoratet ønsket innspill fra statsforvalteren, var å gi mulighet til å få opp de utfordringer statsforvalteren opplever i kommunikasjon og samhandling med direktoratet. Direktoratet la med dette opp til en inkluderende prosess om mandatet. Mandatet ble vedtatt av en samlet arbeidsgruppe i eget møte i oktober 2021.

Arbeidsgruppen ble også utvidet med ass. statsforvalter fra alle embedene. Direktoratet mener dette styrker arbeidsgruppa ved at deltakelsen sikrer innsikt på fagområdet reindrift og forankring om oppfølging av tiltakene arbeidsgruppa foreslår. Mandatet som arbeidsgruppen ble enig om, er gjengitt i punkt 3.2.1, 3.2.2 og 3.2.3.

3.2.1 Effektmål

Arbeidsgruppens effektmål er:

Bedre styring, dialog og samhandling mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet.

3.2.2 Målsetting for arbeidet

Arbeidsgruppen har satt seg følgende målsettinger for resultatet av arbeidet:

- Felles forståelse og praktisering av roller og ansvar mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet.
- Felles forståelse og praktisering av tjenester i førstelinjen.
- Enhetlig forståelse av forvaltningens rolle knyttet til selvstyret i reindriftsnæringen.
- Oppnå lik forvaltningspraksis mellom embedene som ivaretar hensynet til rettsikkerhet og likebehandling.
- Bedre samhandling og dialog mellom Landbruksdirektoratet og statsforvalteren.

3.2.3 Arbeidsgruppens oppgaver

For å nå målsettingene for arbeidet har arbeidsgruppa valgt å sette opp konkrete oppgaver:

1. Gjennomgå oppdraget til statsforvalterembetene med sikte på tydeliggjøring og etablering av en forutsigbar årssyklus. Gjennomgå oppdraget til Landbruksdirektoratet med sikte på økt innsikt i direktoratets rolle. Muligheter og utfordringer knyttet til måloppnåelse drøftes.
  - Foreslå tiltak som bidrar til tydeliggjøring av roller, oppgaver og samhandling mellom Landbruksdirektoratet og statsforvalteren.
  - Foreslå tiltak som fremmer god rolleforståelse i embedene og i Landbruksdirektoratet.
2. Med utgangspunkt i pkt. 1, erfaringsutveksling og presentasjon av konkrete problemstillinger, synliggjøre utfordringer og muligheter i statsforvalterens rolle som førstelinjemyndighet.

- Foreslå tiltak som bidrar til en enhetlig forståelse og praktisering av statsforvalterembetenes førstelinjetjeneste, herunder veiledning mot reindriftsnæringen.
3. Gjennom erfaringsutveksling drøfte forvaltningens rolle knyttet til selvstyret og hvordan selvstyret fungerer i de ulike reinbeiteområdene.
    - Konkretisere oppfølging av tiltak rettet mot statsforvalteren og Landbruksdirektoratet i selvstyrerapporten, jf. Rapport 7/2016 «Utfordringer for selvstyre i reindriftsnæringen».
  4. Foreslå tiltak som støtter opp under en enhetlig forvaltningspraksis og tilskuddsforvaltning innenfor reindriftsforvaltningen.
  5. Foreslå tiltak som styrker og bedrer samhandlingen og dialogen mellom Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet, samt mot øvrig reindriftsforvaltning bla. Reindriftsstyret og RUF-styret.
  6. Foreslå tiltak knyttet for samhandling mellom forvaltningen og næringen og hvordan samhandlingen kan bidra til å bedre forvaltningens omdømme.

3.3 Avgrensning og rammer for arbeidsgruppa

Landbruksdirektoratet la til grunn ved oppstart av arbeidsgruppen at arbeidet skulle konsentreres om samhandling og dialog i aksen mellom Landbruksdirektoratet og statsforvalteren. Dette innebærer at arbeidsgruppa hovedsakelig skal fremme tiltak rettet mot Landbruksdirektoratet og statsforvalteren. Arbeidsgruppa har også lagt til grunn de gjeldene rammer for reindriftspolitikken og rammer for statsforvalterens og Landbruksdirektoratets virksomhet. Arbeidsgruppa har valgt å ikke gå nærmere inn på de tema der det allerede er igangsatt utviklingsarbeid. Det gis imidlertid en kort beskrivelse av de ulike utviklingsarbeidene i kap. 5.9.

3.4 Videre oppfølging av arbeidsgruppas notat

Ansvar for oppfølging av tiltak i rapporten ligger til både Landbruksdirektoratet og statsforvalteren. Det er derfor et felles ansvar å bidra til at tiltak følges opp. Landbruksdirektoratet vil presentere rapporten for ledelsen i Landbruksdirektoratet og for LMD for å sikre forankring og styrke eierskapet til innhold og oppfølging av tiltak.

3.5 Rapportens innhold

Rapporten bygger på dokumentasjon til Stortinget, utredninger og styringsdokumenter til Landbruksdirektoratet og statsforvalteren.

Kap. 1. oppsummering og tiltak.

Kap. 2. redegjør for bakgrunnen for at arbeidsgruppa ble nedsatt.

Kap. 3. redegjør for arbeidet med arbeidsgruppas mandat og mandatet med avgrensning og oppfølging av rapporten.

Kap. 4. gir en kort beskrivelse av mål for reindriftspolitikken.

Kap. 5. gir et historisk tilbakeblikk på reindriftsforvaltningen fra 1979 frem til i dag. Det redegjøres også for status for virksomheten hos statsforvalteren og Landbruksdirektoratet, samt en kort beskrivelse av pågående utviklingsarbeid som vil få betydning for samhandling og dialog mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet.

Kap. 6. gir en kort beskrivelse av rammene for reindriftspolitikken.

Kap. 7. beskriver aktører og roller i forvaltningen av reindriften og aktører i reindriftnæringen.

Kap. 8. gjennomgår statsforvalterens og Landbruksdirektoratet rolle, ansvar og oppgaver.

Kap. 9. redegjør arbeidsgruppa for sine vurderinger og forslag til tiltak.

4 Mål for reindriftspolitikken

Målene for reindriftspolitikken er nedfelt i [Meld. St. 32 \(2016-2017\) Reindrift – Lang tradisjon – unike muligheter](#). I meldingen understrekes det at en økologisk bærekraftig drift med god produksjon i reinflokkene står sentralt i reindriftspolitikken. Meldingen drøfter strategier som legger til rette for at næringen bedre skal kunne utnytte sitt potensial og sine muligheter i en rasjonell og markedsorientert retning. Målet om en bærekraftig reindrift ble videreført i stortingsmeldingen.

I tillegg til stortingsmeldingen er virkemidlene og innsatsen knyttet til reindriftsområdet gjenstand for årlige forhandlinger mellom staten og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) i forbindelse med reindriftsavtaleforhandlingene. Reindriftspolitikken behandles i Stortinget to ganger per år, i reindriftsavtaleproposisjonen på våren og i statsbudsjettet på høsten. Ved behandlingen av [reindriftsavtalen 2020/2021 i Stortinget](#), ble det påpekt viktigheten av at økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er likestilt.

Arbeidsgruppa har valgt å legge til grunn at målene for reindriftspolitikken er kjent i Landbruksdirektoratet og statsforvalteren og redegjør ikke nærmere om denne i rapporten.

5 Fra servicekontorer til forvaltning

5.1 Reindriftsforvaltningen – 1979-2014

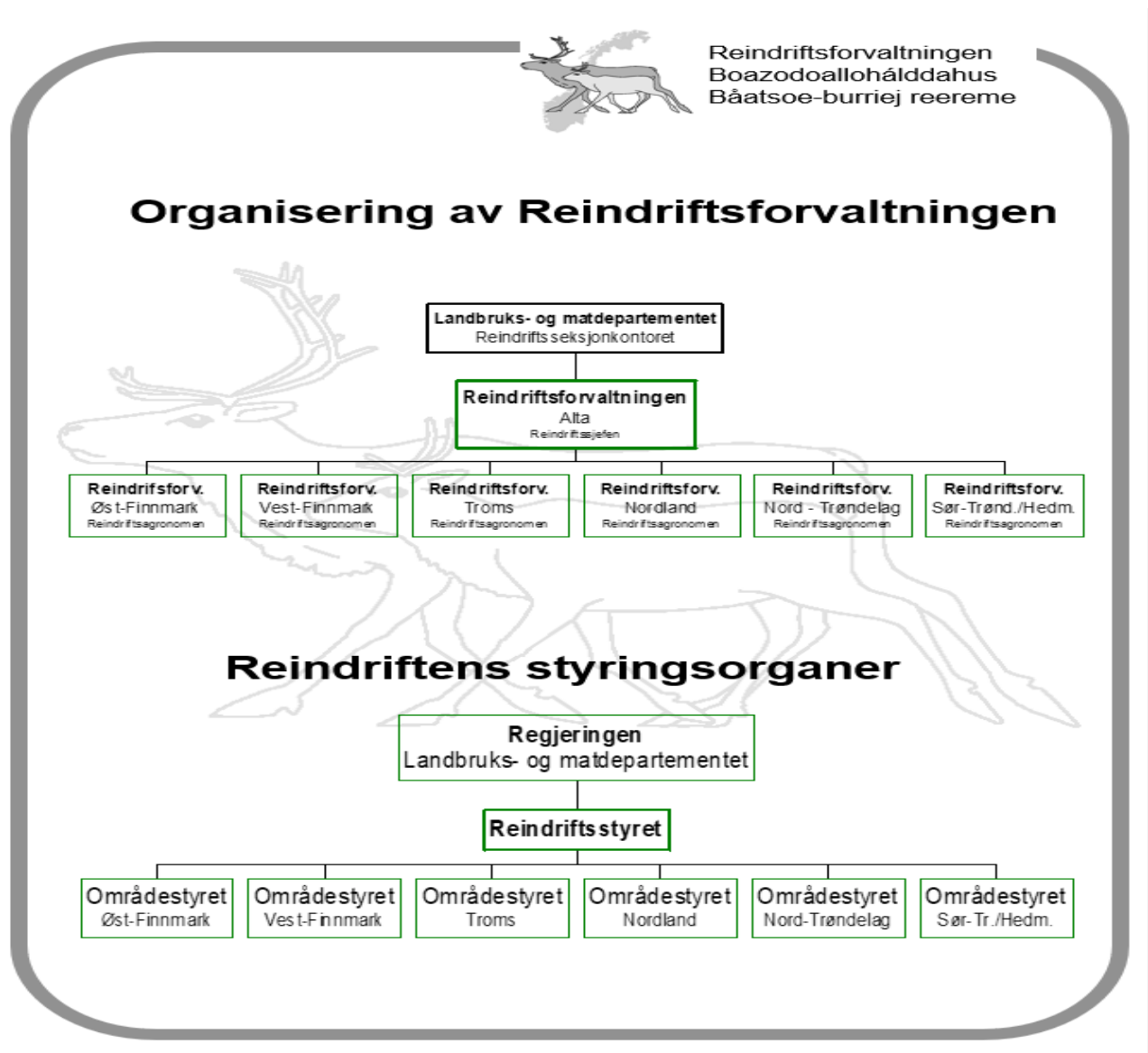
Reindriftsforvaltningen var organisert med ett hovedkontor i Alta og med områdekontorer i hvert av reinbeiteområdene. I forbindelse med ikrafttredelsen av [lov om reindrift av 9. juni 1978 nr. 49](#), ble områdestyrer og Reindriftsstyret etablert.

Formålet med etableringen av områdestyrene og Reindriftsstyret var at reindriften skulle få større medvirkning og innflytelse i styringen og forvaltningen av næringen. Områdekantorene var sekretariat for områdestyrene. Områdestyrene var kollegiale organ med fem eller syv medlemmer, som ble oppnevnt av fylkestinget og Sametinget. Som offentlig forvaltningsorgan skulle områdestyrene bidra til at myndighetenes nådde de overordnede mål for reindriftspolitikken som var fastsatt av Stortinget. Områdestyrene skulle utføre de oppgaver som var gitt i eller med hjemmel i Lov om reindrift. Oppgavene fremkom i egen instruks vedtatt av LMD som er gjengitt i [Prop. 89 L \(2012-2013\) kap. 3](#). På lik linje med områdestyrene skulle Reindriftsstyret bidra til medvirkning og innflytelse i styringen og forvaltningen av næringen.

Hovedkontoret i Alta var sekretariat for Reindrifststyret og hadde tett kontakt med områdekantorene i forbindelse med saksforberedelser for Reindrifststyret.

Reindrifstforvaltningen var en forholdsvis liten forvaltning, og uten tilknytning til annen offentlig forvaltning.¹

Figuren nedenfor viser organiseringen av reindrifstforvaltningen og reindrifstens styringsorganer for omorganiseringen i 2014.

Figur 1. Skisse av organiseringen av Reindrifstforvaltningen 1978-2014. Kilde: Landbruksdirektoratet.

¹ [Prop. 89 L \(2012-2013\) Endringer i reindrifstloven mv. \(avvikling av områdestyrene\)](#)

5.2 Evalueringer av Reindriftsforvaltningen

Det har vært gjennomført flere evalueringer av reindriftsforvaltningen. Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) evaluerte reindriftsforvaltningen på oppdrag fra Reindriftsforvaltningen i 2000.² [Forslag til endringer i reindriftsloven, NOU 2001:35](#), var basert på denne evalueringen. Hensikten med forslagene til endringer i NOU 2001:35, var å få en mer oversiktlig og effektiv forvaltning som inngikk i et bredere faglig miljø, og som samlet sett ville gi kompetansemessige gevinster. Forslagene om endringer i reindriftsforvaltningen ble ikke fulgt opp i forbindelse med arbeidet med ny reindriftslov.

NIBR gjennomførte en omdømmeevaluering av den offentlige forvaltningen av reindriften på oppdrag fra LMD i 2011, jf. [Den offentlige forvaltningen av reindriften – omdømmeundersøkinga, Rapport 2011:4](#). Spørreundersøkelsen rettet seg mot både offentlige og private aktører. Hensikten var å få frem inntrykk og holdninger knyttet til den offentlige forvaltningen av reindriften. De fleste mente at forvaltningen var uoversiktlig, og at konstruksjonen var komplisert. Det fremkom også at det var vanskelig å vite hvilken del av forvaltningen som uttalte seg, og at skille mellom forvaltning og næringen kunne være uklar. Videre kom det frem at forvaltningen kjente næringen og den samiske kulturen godt, men at den ikke hadde tilstrekkelig avstand til næringen.

LMD anså at kompliserte ansvars- og styringslinjer gav utfordringer med å få til gode prosesser i forvaltningen totalt sett. Det var også uheldig at forvaltningen ble oppfattet til ikke å være tilstrekkelig effektiv, handlekraftig eller enhetlig. Forvaltningen fikk særlig negativ omtale om deres håndtering av konflikter i næringen.

Omdømmeevalueringen dannet grunnlaget for endringer i forvaltningen av reindriften.

5.3 Overføring av rolle og oppgaver til statsforvalteren

På bakgrunn av evalueringen bestemte Stortinget at det skulle gjennomføres endringer i organiseringen av den offentlige forvaltningen av reindriften. Det ble vedtatt å forenkle forvaltningsstrukturen ved å avvikle områdestyrene og overføre områdestyrets myndighet til fylkesmennene (nå statsforvalteren). Dette skulle skje parallelt med en administrativ overføring av områdekantorene til de fem nordligste fylkesmennene.³

LMD begrunnet omorganiseringen med:

Forslaget om å avvikle områdestyrene er en del av regjeringens mål om å forenkle og effektivisere den offentlige forvaltningen av reindriften. Hensikten er i større grad å harmonisere og inkludere denne forvaltningen med annen offentlig forvaltning, og tydeliggjøre forvaltningsstrukturen. Videre vil de foreslåtte endringene etter departementets syn, gi en offentlig forvaltning av reindriften som blir tydelig og oversiktlig i sin struktur, oppgave og oppgavefordeling. ⁴

I Prop. 89 (2012-2013) ble fylkesmannens rolle fremstilt ved følgende figur:

² Reindriftsforvaltningen: En evaluering av organisasjon og virksomhet, NIBR, rapport 2000:16.

³ [Prop. 89 L \(2012-2013\) Endringer i reindriftsloven mv. \(avvikling av områdestyrene\)](#)

⁴ [Prop. 89 L \(2012-2013\) Endringer i reindriftsloven mv. \(avvikling av områdestyrene\)](#)

Oppgaver etter reindrifsløven		Oppgaver etter reindrifsavtalen		Oppgaver etter plan- og bygningsloven	
§§ 11,12,14,15, 16,24,33,48,58, 59,61,65,73,75, 76,77,78,79	Fylkesmennene (5)	Tilskudds-behandling	Fylkesmennene (5)	Uttalelser og innsigelser	Fylkesmennene
Klageinstans	Reindrifststyret	Klageinstans	Statens Reindrifstforvaltning Alta	Mekling	Fylkesmennene
				Klageinstans	Miljøvern-departementet

Figur 2. Fylkesmannens rolle. Kilde Prop. 89 (2012-2013) Endringer i reindrifsløven m.v. (avvikling av områdestyrene).

LMD viste videre til at:

Fylkesmannen vil dermed bli den statlige regionale fagmyndigheten i den offentlige forvaltningen av reindriften, jf. også fylkesmannens tilsvarende rolle på landbruksområdet for øvrig og på miljøområdet.

(...)

Fylkesmannen er i dag øverste regionale statlige myndighet, med ansvar for ulike samfunnsinteresser som særlig kommer i berøring med reindrift. I dag har ikke fylkesmannen særskilt ansvar for reindrifspolitikken. Fylkesmannen skal samordne styringssignaler fra de ulike departementene til kommunene. Dette krever et tett samarbeid internt i embetet mellom de ulike fagavdelingene. Reindrift vil måtte inngå i organisasjonen på lik linje med andre ansvarsområder i embetene.

I tilknytning til en del av de sentrale oppgavene kan det videre pekes på at myndighetene i henhold til reindrifsløven av 2007 skal ha en mer tilbaketrukket og kontrollerende rolle, bla. gjennom godkjenning og stadfesting av de beslutninger som reindriften selv tar som ledd i utøvelsen av sin private næringsvirksomhet.

LMD viste i proposisjonen videre til at overføring av sanksjoner og tvangstiltak fra områdestyrene til fylkesmannen ville bidra til at omfanget av slike problemstillinger ville bli redusert. Dette ble begrunnet i at representanter fra næringen i områdestyrene skulle gjennomføre sanksjoner og tvangstiltak mot næringen. LMD mente at fylkesmannen ville bidra til en raskere og mer effektiv håndtering av slike saker.

I forbindelse med overføring av myndigheten fra områdestyrene til fylkesmannen, ble også innsigelsesmyndigheten knyttet til areal flyttet. Dette ville etter LMDs syn bidra til en mer samordnet og helhetlig håndtering av arealspørsmålet, samt frigjøring av ressurser til mer aktiv oppfølging av det enkelte reinbeitedistrikt. Fylkesmannens rolle for øvrig på arealområdet gjorde at fylkesmannen hadde og har betydelig kompetanse innen arealforvaltning og et særskilt ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer gitt av regjering og Storting. LMD var derfor opptatt av at fylkesmannen i større grad kunne sikre at kommunene og fylkeskommunene ivaretok sitt ansvar for reindriften, bla. at krav til deltakelse og medvirkning ble ivaretatt.

Stortinget vedtok å nedlegge områdestyrene og administrativt overføre områdekontorene til Fylkesmannen 1.1. 2014. Den sentrale forvaltningen i Alta ble opprettholdt som Statens Reindriftsforvaltning.⁵

Fylkesmannen overtok oppgaver og personell fra områdekontorene. Områdekontorene ble administrativt overført til Fylkesmannen i Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fikk forvaltningsansvaret for reindrift i Hedmark, Oppland og Møre og Romsdal.

5.4 Fra Statens reindriftsforvaltning til Landbruksdirektoratet

Parallelt med avviklingen og overføringen av områdestyrenes myndighet og overføringen av områdekontorene til statsforvalteren, endret Reindriftsforvaltningen navn til Statens reindriftsforvaltning fra 1. januar 2014. Oppgavene til Statens reindriftsforvaltning besto da av de oppgaver som hovedkontoret i Alta hadde tidligere håndtert og dets personell og ressurser.

I statsråd 6. juni 2014 fattet regjeringen beslutningen om å slå sammen Statens reindriftsforvaltning og Statens landbruksforvaltning, og etablere Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet overtok oppgaver og personell fra Statens reindriftsforvaltning og Statens landbruksforvaltning og ble opprettet 1. juli 2014. Etableringen av Landbruksdirektoratet ble begrunnet med:

Hensikten var å videreføre arbeidet med å forenkle landbruksbyråkratiet, gjøre forvaltningen mer effektiv og profesjonell, men også å styrke reindriftsavdelingen i Alta gjennom overføring av fagoppgaver og årsverk. Samlet sett mener regjeringen at disse endringene bidrar til en mer handlekraftig og effektiv forvaltning, men at det fortsatt er behov for ytterligere forenkling og effektivisering.⁶

LMD viste til i [Prop. 1 S \(2014-2015\)](#) at sammenslåingen hadde bidratt til et bredere fagmiljø og styrket kompetanse i forvaltningen av reindriften. Videre mente LMD at man hadde oppnådd effektiviseringsgevinster gjennom sammenslåing av fellestjenester og at sammenslåingen vil også styrket den nasjonale reindriftsmyndigheten og gitt et bedre forvaltningstilbud til reindriften totalt sett.

Landbruksdirektoratets rolle ble å være et utøvende forvaltningsorgan for de sentrale landbrukspolitiske virkemidlene og et støtte- og utredningsorgan for LMD. Landbruksdirektoratet overtok sekretariatene for en rekke styrever, råd og utvalg. Hovedoppgaven til Landbruksdirektoratet ble en samordnet, helhetlig og effektiv forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler rettet mot primærlandbruket, landbruksbasert næringsmiddelindustri og handel.⁷

---

⁵ [Prop. 89 L \(2012-2013\) Endringer i reindriftsloven mv. \(avvikling av områdestyrene\)](#)

⁶ [Meld. St. 32 \(2016-2017\) Reindrift – lang tradisjon – unike muligheter](#)

⁷ [Prop. 1 S \(2014-2015\) Proposisjon til Stortinget \(forslag til stortingsvedtak\) Landbruks- og matdepartementet](#)

5.5 Vurderinger og forslag til endringer av reindriftsforvaltningen

I forbindelse med arbeidet med Meld. St. 32 (2016-2017) ba LMD om en vurdering fra fylkesmennene om erfaringene med omorganiseringen av reindriftsforvaltningen. Vurderingene ble gjort med utgangspunkt i de mål som var satt for omorganiseringen. Fylkesmennene ga følgende tilbakemelding:

Samtlige embeter har respondert med at det har vært positivt å få forvaltningsansvaret for reindriften. Samtidig er tilbakemeldingene entydig på at reindriften er et komplekst område, og at det til dels har vært krevende å innarbeide reindrift i oppgaveporteføljen. Flere har også nevnt at det er for tidlig å vurdere effekter med tanke på kompetanseheving og styrkede fagmiljø. Det meldes om utveksling og bruk av kompetanse mellom ulike fagavdelinger og tverrfaglige samarbeidsforum. Samtlige fem fylkesmenn har etablert forum for samisk og reindriftsfaglig medvirking, men har noe vekslende erfaring med interessen og deltakelsen fra de ulike aktørene. Videre har det også fremkommet at det kan være utfordrende å finne relevante tema fordi det ikke er lagt opp til at man skal drøfte konkrete saker.⁸

Om etableringen av Landbruksdirektoratet ble det bla. skrevet følgende:

Etableringen av Landbruksdirektoratet skjedde i en svært krevende periode med store prosesser knyttet til reintallstilpasningen i Finnmark. (...). Samlet sett er erfaringene så langt at en er på god vei mot en mer profesjonell og faglig sterk forvaltning. Fremover kreves det økt innsats i organisasjonen for å styrke samhandlingen og dialogen internt, samt en tydelig klargjøring av ansvarsforhold.

LMD gjorde i Meld. St. 32 (2016-2017) en vurdering av Reindriftsstyrets rolle. Alternativene som ble vurdert var:

- Beholde Reindriftsstyret med dagens oppgaver.
- Endre oppgavene slik at styret rendyrkes som et rådgivende organ.
- Avvikle Reindriftsstyret.

LMD gjennomførte konsultasjoner med Sametinget før meldingen ble behandlet i Stortinget. Stortinget tok stilling til dette spørsmålet i forbindelse med behandlingen av meldingen. I behandlingen av Meld. St. 32 (2016-2017), var det flertall for alternativet der Reindriftsstyret beholder dagens oppgaver, jf. [Innst. 377 \(2016-2017\)](#). Flertallet mente det var viktig at samene er representert i et slikt forvaltningsorgan, og at et slikt organ i tillegg kan bidra med rådgivning.

---

⁸ [Meld. St. 32 \(2016-2017\) Reindrift – Lang tradisjon – unike muligheter](#)

5.6 Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften i 2019

Regjeringen la i Prop. 89 L (2012-2013) opp til at omorganiseringen av reindriftsforvaltningen skulle evalueres etter tre år. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) fikk derfor i 2018 oppdrag å gjennomføre en evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften. Evalueringen fra NIBIO ble levert departementet i februar 2019 – [Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften](#).

Det ble i rapporten konkludert med at omorganiseringen av den regionale delen av den offentlige reindriftsforvaltningen hadde vært vellykket og nådd målene om en mer oversiktlig og effektiv forvaltning med hensyn til kjerneoppgavene. Forvaltningsstrukturen ble etter omorganiseringen tydeligere for den øvrige offentlige forvaltningen, men ikke for reindriftsnæringen som mente legitimiteten hadde blitt svekket. Svekket legitimitet mente NIBIO også kunne være knyttet til forhold som ligger utenfor selve omorganiseringen.

Evalueringen inneholder forslag til tiltak som NIBIO mente kunne vurderes nærmere. Tiltakene var:

- *Benytte samme organisasjonsstruktur for reindriftsforvaltningen ved de ulike fylkesmannsembetene slik at forvaltningen fremstår mest mulig ensartet og gjenkjennelig fra fylke til fylke.*
- *Harmonisere kontaktpunktene mot næringa slik at forvaltningen fremstår mest mulig ensartet og gjenkjennelig fra fylke til fylke.*
- *Videreutvikle samarbeidet mellom fagområder innenfor fylkesmannsembetene.*
- *Erstatte den funksjonen områdestyrene hadde som reindriftsfaglig støtte for forvaltningen gjennom å etablere prosesser, møtesteder eller nettverk som sikrer at den offentlige reindriftsforvaltningen vedlikeholder og styrker kunnskapen om reindriftnæringa i sin region.*
- *Styrke faglige møteplasser innenfor den offentlige reindriftsforvaltningen (både horisontalt, mellom embetene, og vertikalt, med Landbruksdirektoratet).*
- *Utvikle nye arenaer og prosedyrer for reindriftnæringas medvirkning i planprosesser. Supplere (eller erstatte) dialogforum med arenaer for bredere involvering og medvirkning fra næringa. Utsveksle erfaringer som høstes gjennom slike tiltak.*
- *Og utrede hvordan reinbeitedistriktenes evne til å fylle rollen de er tillagt gjennom reindriftsloven kan styrkes, eventuelt om det er behov for en egen rådgivingstjeneste for næringa.⁹*

---

⁹ [Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften](#).

5.7 Sammenslåing av fylker og embeter

Etter omorganiseringen av reindriften regionalt i 2014, har det blitt gjennomført en sammenslåing av embeter. Fra 1. januar 2018 ble Fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag slått sammen til Fylkesmannen i Trøndelag (nå Statsforvalteren i Trøndelag). Fra 1. januar 2019 ble Fylkesmannen i Troms og Fylkesmannen i Finnmark slått sammen til Fylkesmannen i Troms og Finnmark (nå Statsforvalteren i Troms og Finnmark). Fylkesmannen i Nordland (nå Statsforvalteren i Nordland) ble videreført som eget embete.

Agenda Kaupang utarbeidet i 2019 en rapport til KDD om erfaringer ved sammenslåingene av embetene, jf. [Erfaringer med inndeling og organisatorisk endring av fylkesmannsembetene](#). Nedenfor er to hovedpoenger fra rapporten og som vurderes som relevant i denne konteksten:

- Fagmiljøene ble styrket med mer og bredere kompetanse, mer samarbeid, erfaringsdeling og større muligheter for spesialisering.
- Muligheten for harmonisering av praksis og policy mellom de sammenslåtte embetene. Det ble avdekket store forskjeller. Harmonisering og standardisering bidrar til økt rettsikkerhet og likebehandling.

KMD utarbeidet i forbindelse med sammenslåingen av embetene en gevinstrealiseringsplan. LMD har i denne planen valgt å fremheve reindriftsloven som et område der det vil over tid være mulig å hente ut gevinster av sammenslåingene. LMD antar at gevinsten vil relatere seg til:

- Større fagmiljøer
- Standardisering av oppgaven
- Spesialisering av oppgaven

5.8 Status for virksomheten hos statsforvalteren og Landbruksdirektoratet

Det samiske reinbeiteområdet strekker seg over 40% av Norges areal. Tre statsforvalterembeter har forvaltningsansvar for reindriftnæringen i dette området. Landbruksdirektoratet er fagdirektorat på området. Arbeidsgruppa gir i dette delkapitlet en beskrivelse av virksomheten i de ulike virksomhetene.

Tabell 1. Oversikt over faktainformasjon fra de tre statsforvalterembetene, jf. ressursregnskapet.

	Antall reinbeite - områder	Antall distrikt	Antall siida- andeler	Antall land 1)	Antall fylker 2)	Antall kommuner	Areal	Øvre reintall
Troms og Finnmark	3	49	429	4	2	39	75404	161800
Nordland	1	12	41	2	3	41	38155	15000
Trøndelag	2	10 ¹	69 ¹	2	5	35	30900	30600

1) I tillegg 8 områder der reindriften er basert på konsesjoner.

2) Antall fylker med områder som faller inn under vedkommende statsforvalters portefølje. I tillegg kommer konsesjonspliktig reindrift, som ikke har øvre tak for reintall.

5.8.1 Statsforvalteren i Trøndelag

5.8.1.1 Organisering og samhandling internt

Statsforvalteren i Trøndelag er organisert med egen reindriftsavdeling med 7,6 årsverk og har forvaltningsansvar for all reindrift i fylkene Trøndelag, Viken, Vestland, Innlandet samt Møre og Romsdal. Ansatte er samlokalisert på Røros med regionalt SNO, fire nasjonalparkforvaltere og Statskog, mens ansatte på Snåsa er samlokalisert med Sametinget og det sørsamiske museet Saemien Sijte. Bortsett fra motorferdselsaker og rovvilterstatninger, som klima- og miljøavdelingen har ansvar for, er saker som berører reindrift organisert i reindriftsavdelingen. Internt samhandler reindriftsavdelingen med landbruksavdelingen og kommunal- og justisavdelingen om blant annet plan- og arealsaker, kommunedialogen, konfliktforebyggende tiltak og kontroll- og tilskuddsforvaltning.

5.8.1.2 Samhandling med næringen og reindriftsfaglig støtte

Tall fra fjorårets totalregnskap viser at antall rein totalt i Trøndelag og sørover er i underkant av 20% av reintallet i Norge, mens slaktekvantumet utgjør om lag 30 % av totalen i Norge. Dette utgjør en betydelig andel av verdiskapingen totalt sett for norsk reindrift. Spesielt i reinlagene og distriktene i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde, er slaktevektene høye.

I Trøndelag og sørover er det spesielt store arealinngrep, klimaendringer og store rovvilttap som har betydning for hvorvidt reindriften greier å drive bærekraftig og framtidsrettet. Eskalerende interessekonflikter mellom reindrift og andre næringsinteresser som landbruk, utmark og utbygging av hytter m.m, bidrar til mye ekstra ressursbruk for utøverne. Spesielt er det presset på arealer etter store utbygginger samt betydelig økning i både motorisert og annen ferdsel i flere av reinbeiteområdene, utslagsgivende for verdiskapingen i næringen. Klimaendringer medfører behov for nye driftsformer som igjen krever ekstra ressurser og som bidrar til at konflikter eskaleres fortløpende der reinen trekker til områder med innmark eller utmark hvor det er andre sterke interesser til stede.

Etter omorganiseringen i 2014 har forvaltningsoppgaver som tilskuddsforvaltning, areal- og planarbeid vært prioriterte oppgaver. I langt mindre grad gis det rådgivning og veiledning i reindriftsfaget og næringsutvikling. Med eskalerende interessekonflikter mange steder, bruker reindriftsavdelingen stadig større ressurser på å dempe konfliktene mellom reindrift og jordbruk, utbyggere og jaktinteressentene. Statsforvalteren i Trøndelag har dialogmøter med næringsinteressene og kommuner og bidrar inn i forsknings- og utredningsarbeid for å gi et bedre kunnskapsgrunnlag for riktige konfliktforebyggende tiltak. Dette skjer i tett samarbeid med landbruksavdelingene hos Statsforvalteren i Trøndelag og/eller Innlandet.

Tradisjonelle førslaktermøter med siidandelselederne og reinlagene arrangeres hver høst sammen med Reinsamelagene. Ved behov arrangeres møter med distriktslederne og reinlagene. Reindriftskonferansen er en årlig hendelse som det er stor tilslutning til hos reieneierne. De fleste årene har det vært arrangert sammen med klima og miljøavdelingen hos Statsforvalteren i Trøndelag. Om lag en gang i måneden sender reindriftsavdelingen ut nyhetsbrev med kort informasjon og linker til viktig informasjon som er relevant for næringsutøverne og kommunene i regionen.

5.8.2 Statsforvalteren i Nordland

5.8.2.1 Organisering og samhandling internt

Reindriftsforvaltningen er organisert som en seksjon, seksjon areal og reindrift, i avdeling landbruk og reindrift. Seksjonen har 7 stillinger. Det er per i dag ca. 12 personer som jobber direkte med de ulike sidene av oppdraget rettet mot reindrift i embetet. Seksjonen har ansatte lokalisert i Bodø, Storjord og Mosjøen. Ansvar for kommunedialogen samt alle saker som befatter reindrift er organisert i seksjonen bortsett fra rovvilterstatninger og næringsutvikling. Seksjonen deltar også i en rekke utvalg med utspring i reindriftsavtalen.

Det er avdeling for klima og miljø som har ansvar for rovvilt. Her er det et nært og tett samarbeid i embetet. Seksjon reindrift og areal deltar blant annet i møtene i rovviltnemda.

Det er en intern plangruppe i embetet hvor alle saker etter plan- og bygningsloven diskuteres og samordnes. Her deltar seksjon areal og reindrift med sin kompetanse. Alle innsigelser drøftes med og fremmes av Statsforvalteren etter internt samordningsmøte. Dette gjelder også innsigelser etter vassdrag- og energilovgivningen. Det gjennomføres også en del befaringer i saker hvor dette kreves.

Seksjon regional utvikling i avdelingen har ansvaret næring- og utviklingsarbeidet.

5.8.2.2 Samhandling med næring/reindrifsfaglig støtte

Statsforvalteren driver utstrakt veiledning til næringen på tilskuddsområdet og godkjenner melding om reindrift. Det gjennomføres også mer generell veiledning både til næring og kommuner, bl.a annet gjennom en kontaktelefon for næringen som er døgnbemannet. Statsforvalteren driver opplæring av distriktene i produksjon av arealbrukskart, og disse kvalitetssikres av statsforvalteren. Statsforvalteren leder kriseberedskapsutvalget og er sekretariat. Statsforvalteren er sekretariat for den regionale Merkenemnda.

Det gjennomføres et årlig reindriftsseminar hvor målgruppen er utøvere, kommuner og forskning. I tillegg arrangeres det ca. annen hvert år et forskning- og utviklingsseminar hvor reindriftens behov for forskning diskuteres med academia.

Hvert år arrangeres det distriktsledersamling for distriktslederne. Her tas det opp saker som næringen ønsker å diskutere.

Statsforvalteren leder og er sekretariat for Forum for beitebruk i Nordland. Bruken av utmarksarealene er under økende press. Rein-, sau- og storfedrift er de viktigste beitenæringene i Nordland. Forum for beitebruk i Nordland er en arena for å skape god dialog, felles forståelse og omforente løsninger for disse næringene. I tillegg er det lokale dialogforum med samme målsettinger i enkelte regioner. Det gjennomføres også kommunevise møter ved behov.

Statsforvalteren og assisterende statsforvalter gjennomfører årlige møter med NRL og Sametinget. Seksjonen har jevnlig møtepunkter med Nordland Reindriftsamers Fylkeslag.

5.8.3 Statsforvalteren i Troms og Finnmark

5.8.3.1 Organisering og samhandling internt

Statsforvalteren i Troms og Finnmark er organisert i en reindriftsavdeling med to seksjoner; ressursforvaltning og næringsutvikling samt tilskuddsforvaltning. Det er igangsatt en OU-prosess hvor det vil bli foreslått å organisere avdelingen med direktør og assisterende direktør. Formålet er tydeligere ledelse og mulighet for mer fleksibel bruk av personalressurser gjennom året. Det er totalt 18 ansatte i avdelingen. Embetet har samlet plankompetansen i planseksjonen. Det er derfor to saksbehandlere i planseksjonen i Justis- og kommunalavdelingen som jobber med reindriftssaker etter Plan- og bygningsloven. Miljøavdelingen har blant annet ansvaret for forvaltning av rovvilt og motorferdsel, og har i perioder svært mange reindriftssaker til behandling. Det gjelder søknad om konfliktforebyggende tiltak, erstatning for tap til rovvilt og regulering av motorferdsel av hensyn til reindriften.

På grunn av omfanget av saker og behovet for å kunne gi god støtte ved større beitekriser og andre hendelser øker embetet bemanningen til 19 personer i reindriftsavdelingen fra og med 1. september 2022. Denne resursen er hentet fra landbruksavdelingen, som også er en viktig intern samarbeidspart.

Troms og Finnmark er et stort reindriftsfylke med mange og sammensatte utfordringer. Embetsledelsen er dermed ofte involvert i saker som angår reindrift.

Samhandlingen med LMD, Landbruksdirektoratet er blitt bedre det to siste årene. Det er etablert nettverk på direktørnivå, på juristnivå og innen tilskuddsforvaltning embetene imellom.

5.8.3.2 Samhandling med næringen og reindriftsfaglig støtte

På grunn av den totale oppdragsmengden skjer samhandling og støtte til reindriften hovedsakelig gjennom daglige forvaltningsoppgaver.

Tilskuddsforvaltning og kontroll har i tillegg til oppfølging av norsk og svensk reindrift i konvensjonsområdene i Indre Troms en overordnet prioritering de siste årene. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har de tre siste årene prioritert oppfølging av interne beitekonflikter i reindriften, og gjennomført mange kontroller i forbindelse med påstander om ulovlig beiting. Denne typen oppdrag øker de årene med vanskelige beiteforhold. Reintellinger er en annen prioritert kontrolloppgave som i de senere årene er blitt mer krevende, og det er gjennomført to tvangstillinger. På grunn av størrelsen på reindriften i Troms og Finnmark, som har over 400 siidaandeler og over 50 reinbeitedistrikt, blir omfanget av oppgaver i forhold til de personalressurser som er til rådighet for stort. I de senere årene har Statsforvalteren i Troms og Finnmark derfor i all hovedsak måtte prioritere kriseberedskap og kontrolloppgaver. Tilskuddsforvaltning har også vært en prioritert oppgave de siste årene. Det er utarbeidet en risikobasert kontrollplan og ny praksis for å sikre likebehandling og effektivitet i tilskuddsforvaltningen. For å sikre en rask og effektiv saksbehandling har avdelingen organisert dette i et eget team med to godkjennere og åtte saksbehandlere. Det betyr at i to måneder jobber store deler av avdelingen med kun melding om reindrift og tilskuddsbehandling.

5.8.4 Landbruksdirektoratet

5.8.4.1 Kapasitet og kompetanse

Landbruksdirektoratet ble som omtalt i kap. 5.4 etablert i 1. juli 2014. Overgangen fra Reindriftsforvaltningen via Statens reindriftsforvaltning til Landbruksdirektoratet innebar en omstilling. Den kompetansen og kapasiteten Reindriftsforvaltningen tidligere hadde i områdekantorene ble borte, herunder reindriftsfaglig kompetanse og kunnskap om regionale og lokale forhold. Systemer og strukturer var ikke etablert, noe som førte til ekstra ressursbruk både i Landbruksdirektoratet og hos statsforvalteren i omstillingen.

Direktoratet er organisert med avdeling reindrift i Alta og har om lag 25 årsverk når alle stillinger er besatt.

Avdeling reindrift samarbeider nært med andre deler av virksomheten i direktoratet og bruker kompetansemiljøer knyttet til bl.a. forvaltning, digitalisering og støttefunksjoner. Dette innebærer samarbeid med alle avdelinger, herunder avdeling areal og ressurs, avdeling landbruksproduksjon og avdeling industri og handel, samt avdeling digitalisering og organisasjon.

5.8.4.2 Oppgaveløsning

Landbruksdirektoratet har jobbet systematisk for å sikre en kvalitativ, effektiv og god saksflyt som både ivaretar reindrifts- og forvaltningsfaglig aspekt ved forskrifter, veiledninger, rundskriv og enkeltsaker. Dette har innbefattet utvikling av avdelingen til å arbeide med utredningsarbeid.

Avdelingen er sekretariat for en rekke styrever, råd og utvalg, jf. kap. 7.1.5. Sekretariatsfunksjonen krever saksforberedelser og oppfølging fra avdelingen. Det vises særskilt til Reindriftsstyret og styret for Reindriftens Utviklingsfond (RUF) som behandler saker som statsforvalteren har vært vedtaksmyndighet for eller har bidratt til i saksforberedelser. Sekretariatsarbeid for Økonomisk utvalg er ressurskrevende og er et viktig arbeid som grunnlag for avtaleforhandlingene.

Avdelingens arbeid med reindriftsavtalen pågår gjennom hele året. Dette omfatter både arbeid knyttet til innværende avtale og forberedelse til neste års forhandlinger. Avdelingen er i stor grad ansvarlig for oppfølging av utredninger enten ved deltakelse i arbeidsgrupper, sekretariatsfunksjon eller utlyse oppdrag der eksterne leverandører leverer. I tillegg klargjøre og endre i fagsystemet for tilskuddsbehandling etter forskriftsendringer.

Som det blir beskrevet i kap. 9.4.3, har avdelingen de senere år utarbeidet veiledninger for næringen og rundskriv for forvaltningen, jf. vedlegg 6. Direktoratet har også utarbeidet en rekke retningslinjer for søkere av tilskudd til øvrige tilskuddsordninger. Dette har vært et viktig utviklingsarbeid som bidrar til tydeliggjøring av regelverket overfor næringen og skal bidra til enhetlig praksis.

Avdelingen har de siste årene hatt omfattende arbeid med kriseberedskap i reindriften i samarbeid med statsforvalteren.

I 2021/22 har avdelingen utarbeidet kravspesifikasjon og igangsatt arbeidet med utvikling av fagsystem (nytt digitalt søknadssystem), utviklet fagsystem *Merkeregisteret* og igangsatt arbeidsgruppen – *bedre styring, dialog og samhandling mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet*, m.m.

Hovedprioriteringen til avdelingen fremover vil være å opprettholde kvaliteten i løsningen av oppdragene, for eksempel arbeid med oppfølging av reintall, reindriftsavtalen inkl. utredningsoppdrag, utvikle nytt digitalt søknadssystem for reindriften, jf. kap. 5.9.1 og følge opp tiltak om god styring, dialog og samhandling med statsforvalteren.

Avdelingen vil bygge kompetanse knyttet til ivaretagelse av reindriften arealressurser, tap av rein til rovvilt og klimatilpasning for å bidra til å bedre kunnskapsgrunnlaget for reindriftnæringen.

5.9 Pågående utviklingsarbeid i reindriftsforvaltningen

I kap. 3.3 redegjør arbeidsgruppa for de avgrensninger arbeidsgruppa har valgt å gjøre, bl.a. at arbeidsgruppa ikke gått nærmere inn på de tema der det er igangsatt utviklingsarbeid. Nedenfor gis det imidlertid en kort beskrivelse av ulike utviklingsarbeid som også inngår som viktige element for utviklingen av forvaltningen på reindriftsområdet.

5.9.1 Utvikling av fagsystemer for tilskuddsforvaltning og Melding om reindrift

Landbruksdirektoratet arbeider for å digitalisere reindriftsforvaltningen. Det er en målsetning å utvikle fullverdig systemstøtte for forvaltningen og løsninger som dekker reindriftsutøvernes behov. Utviklingen av nye fagsystemer vil bli gjennomført i flere faser. Det er gjennomført en konseptutredning for fagsystemer. Et tilfredsstillende fagsystem for reindrift er en avgjørende forutsetning for å bedre forvaltningens kapasitet, og sikre effektiv samhandling mellom næring og forvaltning. I tillegg vil nye fagsystemer legge til rette for økt effektivitet og redusert saksbehandlingstid. Gjennom digitalisering vil næringen få veiledning ved bruk av systemer, for eksempel søknad om tilskudd. Gode digitale fagsystemer vil bedre kvaliteten i reindriftsforvaltning, sikre likebehandling og gjennom dette bidra til å heve kompetansen. Systemet vil forenkle og effektivisere reindriften sitt arbeid med å rapportere, søke om tilskudd etc.¹⁰. Utvikling av nye fagsystemer er ressurskrevende og direktoratet bidrar derfor inn med ulike kompetanse og ressurser.

5.9.2 Merkerregister

Landbruksdirektoratet startet arbeidet utviklingen med nytt merkerregister i 2021. Arbeidet har involvert statsforvalteren og næringen for å få utviklet et best mulig register for næringen og forvaltningen. Det nye registeret vil:

- Gi innsyn i godkjente merker.
- Forenkle forvaltning og administrasjon av reinmerkerregisteret.
- Gi mulighet for å registrere og tegne nye merker.
- Gi mulighet for digital innsending av søknader og behandling av søknader om reinmerke.

Arbeidet ferdigstilles i løpet av høsten 2022.

5.9.3 Utvikling av metode for kontroll av tilskudd

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har organisert arbeidet med Melding om reindrift (MOR) og tilskudd til siidaandeler som et prosjekt i 2022. Målet med arbeidet er å utvikle en mest mulig effektiv, ensartet og sikker praksis i alle tre statsforvalterembetene.

---

¹⁰ [Protokoll fra avtalepartene – Reindriftsavtale 1. juli 2022 -30.juni 2023.](#)

Det er gjennomført en risikovurdering og utarbeidet en kontrollplan. I tillegg er rutinen for behandling av MOR revidert og det er utarbeidet en egen intern rutine/veileder for behandling av tilskudd.

Det ble etablert en ressursgruppe hvor Statsforvalteren i Nordland, Statsforvalteren i Trøndelag og Landbruksdirektoratet deltar. Erfaringene så langt er at embetene gjør risikovurderinger og kontrollerer på ulike måter.

Det er satt av omfattende ressurser til dette arbeidet, blant annet 6 månedsverk til å utvikle kontrollplan og rutiner/praksis. Til selve saksbehandlingen er det avsatt ca. 25 månedsverk. Hensikten er å effektivisere og harmonisere tilskuddsbehandlingen.

Risikobasert kontrollplan og revidering av praksis/rutiner/veiledere vil gjennomføres årlig. Dersom denne organiseringen av arbeidet viser seg å være vellykket, vil Statsforvalteren i Troms og Finnmark videreføre prosjektorganisering av arbeidet med MOR og tilskuddsbehandling.

5.9.4 Megling i reindriften

Meglingsbestemmelsen i reindriftsloven § 73 er i liten grad benyttet. I reindriftsavtalen 1. juli 2022-20 juli 2023 ble det avklart det skal gjennomføres en utredning som skal gjennomgå megling i reindriften. Bakgrunnen for forslaget er at det er viktig å legge til rette for at reindriften skal kunne bruke mekling som et instrument, men at dette instrumentet må utvikles og forbedres for å kunne fungere etter sin hensikt. Dette prosjektet kan være et grunnlag for å vurdere megling på lengere sikt, i forbindelse med gjennomgangen av reindriftsloven. For nærmere beskrivelse av innholdet for gjennomgangen av megling vises det til [Protokoll fra avtalepartene – Reindriftsavtale 1. juli-30. juni 2023](#). Landbruksdirektoratet skal gjennomføre prosjektet. Det er opprettet en referansegruppe bestående av fire personer der to personer oppnevnt av NRL og to personer oppnevnt av LMD. Oppdraget legges frem for avtalepartene innen 1. desember 2022.

5.9.5 Gjennomgang av kriseberedskapen for reindriften

Med bakgrunn i erfaringene fra beitekrisen vinteren 2021/2022 ser avtalepartene behov for at en arbeidsgruppe foretar en ny gjennomgang av systemet for beredskap for å få avdekket behovet for justeringer i det etablerte systemet og gjeldende regelverk. Det etableres en arbeidsgruppe der det skal oppnevnes tre reindriftsutøvere av NRL og en representant fra hver av statsforvalteren i reindriftsfylkene. Gruppen ledes av LMD og Landbruksdirektoratet er sekretariat for arbeidsgruppa. Rapporten legges frem for avtalepartene 1. oktober 2022.¹¹

6 Rammer for forvaltningen av reindriften

6.1 Lov om reindrift 2007

Reindriftsloven fastlegger, sammen med rettspraksis, rettslige rammer for utøvelse av reindrift i Norge. I tillegg fastlegger Grunnloven § 108 og menneskerettsloven av 1999, samt andre nasjonale lover som berører reindriften, juridiske rammer for reindriftpolitikken.¹²

Nåværende [lov om reindrift av 2007](#) trådte i kraft 1. juli 2007. Reindriftsloven av 2007 bygger delvis på 1978-loven. Den største forskjellen fra 1978-loven er reguleringen av interne forhold i

¹¹ [Protokoll fra avtalepartene – Reindriftsavtale 1. juli 2022 -30.juni 2023](#).

¹² [Meld. St. 32 \(2016-2017\) Reindrift – Lang tradisjon – unike muligheter](#)

næringen. Her endret 2007-loven rettsstilstanden og sikret reindriften større grad av internt selvstyre. For eksempel fikk siidaen en sentral plass i forhold til reindriften organisering og styring. Videre ble distriktsstyret, som etter 1978-loven hadde både privatrettslige og offentligrettslige oppgaver, i 2007-loven rendyrket som et privatrettslig organ. En av distriktsstyrets viktigste oppgaver ble å utarbeide bruksregler som inneholder nærmere bestemmelser om forvaltningen av distriktenes ressurser, jf. bl.a. reindriften § 62.¹³

Dette innebar at privatrettslige forhold ble lagt til næringen, og forvaltningen skulle ikke befatte seg med saker reindriften utøver imellom. Forvaltningen skulle ha ansvar for det offentligrettslige. Dette innebar en speilvendning av ansvarsforholdene sammenliknet med reindriften av 1978.¹⁴

Arbeidsgruppa har valgt å utarbeide en oversikt over de privatrettslige og offentligrettslige oppgavene i reindriften, jf. vedlegg 4. De offentlig rettslige oppgavene fordelt på organer i forvaltningen og de privatrettslige oppgavene fordelt på organer i næringen. Oversikten synliggjør også hvilke bestemmelser Jordskifteretten og annen myndighet kommer i inngrep med reindriften bestemmelse. Videre synliggjør oversikten hvilke bestemmelser som følger av forskrift (-er) og rundskriv.

6.2 Reindriften avtalen

I 1976 inngikk Staten ved LMD og reindriften næringsorganisasjon, Norske Reindriften Landsforbund (NRL), [hovedavtale for reindriften](#). Hovedavtaleteksten ble sist revidert i 1993 med grunnlag i [Meld. St 28 \(1991/1992\) En bærekraftig reindrift](#). Avtalen innebærer at partene gjennomfører årlige forhandlinger med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriften næringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte politiske mål og retningslinjer for reindriften politikken. Tiltakene omfatter økonomiske virkemidler. Partene skal også kunne kreve forhandlinger om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning, for en utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindriften politikken.

Regjeringen ved LMD gjennomfører årlige forhandlinger med NRL. Sametinget deltar som observatør.

[Reindriften avtalen for 2022/2023](#) har en økonomisk ramme på 180,0 mill. kroner.

Reindriften avtalen omfatter ulike ordninger med direkte støtte til reindriften utøvere og reinbeitedistrikter. I tillegg omfatter avtalen ordninger og utviklingstiltak finansiert over Reindriften Utviklingsfond (RUF).

Midlene fordeles på fire hovedområder:

- Tilskudd til utviklings- og investeringstiltak
- Organisasjonstilskudd
- Kostnadsenkende- og direkte tilskudd
- Velferdsordninger

---

¹³ [Meld. St. 32 \(2016-2017\) Reindrift – Lang tradisjon – unike muligheter](#).

¹⁴ [Utfordringer for internt selvstyre i reindriften næringen – tiltak for å nå mål om bærekraftig reindrift, Rapport 7/2016 Landbruksdirektoratet](#).

Arbeidsgruppa har valgt å utarbeide oversikter over roller og ansvar i forvaltningen av tilskudd, jf. vedlegg 2 tilskudd finansiert over reindrifftsavtalen og vedlegg 3 virkemidler finansiert over RUF.

7 Roller i reindrifften

Det er mange aktører i både reindrifftsneringen og i forvaltningen av reindrifften. Bildet er komplekst og kan være vanskelig å få oversikt over. Arbeidsgruppa har derfor forsøkt å utforme en figur, jf. figur 3, som viser samhandlingen mellom forvaltning og næring. Arbeidsgruppa gir følgende forklaring innledningsvis til figuren:

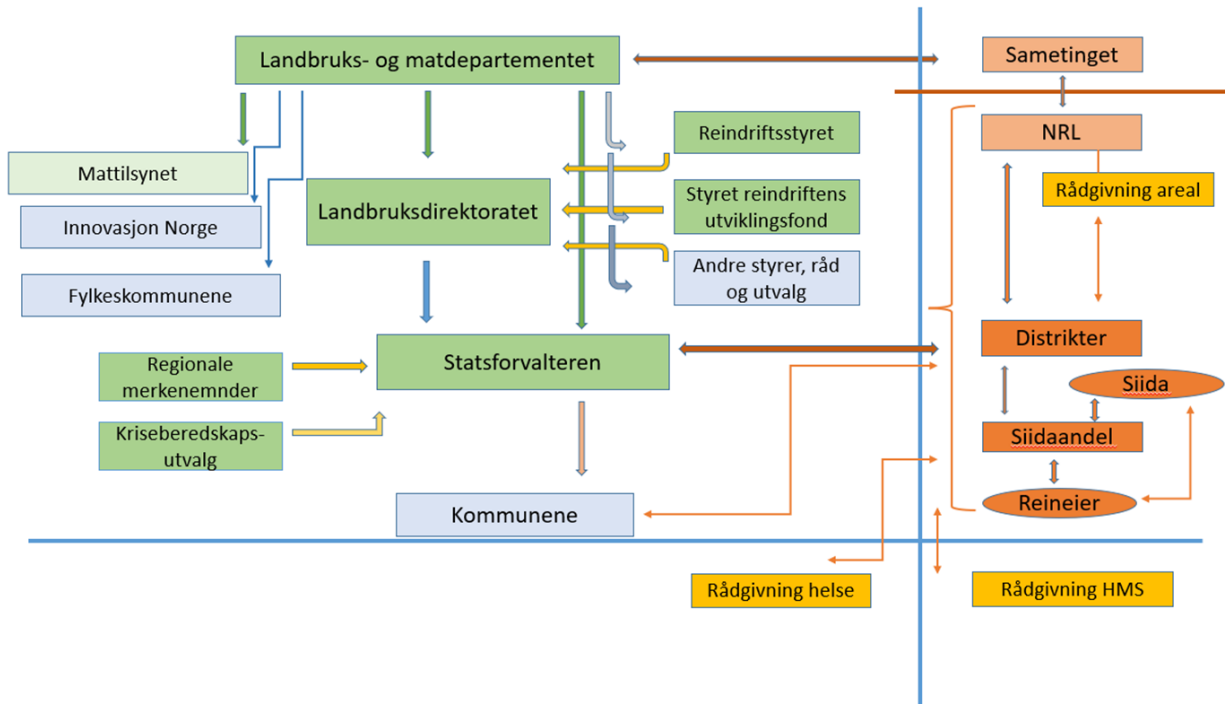
- Horisontal blå strek viser skillet mellom forvaltning og næring.
- Vertikal blå strek synliggjør hvordan rådgivningstjenestene er innrettet og grensen til forvaltning og næring.
- Vertikal oransje strek synliggjør skillet mellom Sametinget og organer i reindrifftsneringen.

Boksene i figur 3 har ulike farger som knytter seg til ulike roller.

- De grønne boksene synliggjør forvaltningsorganer/-styrer som styrer eller har myndighet som påvirker Landbruksdirektoratets og statsforvalterens virksomhet og praksis.
- De blå boksene synliggjør organer/-styrer som tar beslutninger som påvirker reindrifften.
- Lysegrønn boks synliggjør tilsynsorgan for dyrevelferd.
- Lyse gul boks synliggjør rådgivende organ for statsforvalteren.
- De mørkerøde boksene synliggjør aktørene i reindrifftsneringen.
- De lyserøde boksene synliggjør politiske og næringspolitiske organer for reindrifftsneringen.
- De gule boksene synliggjør rådgivningstjenester i reindrifften.

Pilene i figur 3 synliggjør styringslinjer, dialog og samhandling. Rød klamme indikerer at dialog og samhandling mellom forvaltningen og næringen skjer på alle nivåer. Arbeidsgruppa redegjør for pilene i teksten nedenfor.

Det viktig å være oppmerksom på at figur 3 ikke er utfyllende med alle organer og linjer for dialog og samhandling. Det er flere aktører som statsforvalteren og Landbruksdirektoratet samhandler med enn de som er synliggjort i figur 3. Arbeidsgruppa har valgt å avgrense omtalen til de som har vesentlig påvirkning på virksomhetene.

Figur 3. Illustrasjon over aktører både innen reindriftsforvaltning og -næring.

7.1 Nasjonalt nivå

7.1.1 Landbruks- og matdepartementet (LMD)

Reindriften har siden etableringen av Landbruksdepartementet vært en del av departementets fagområde. Dette innebærer at LMD har det overordnede ansvaret for reindriftpolitikken og skal følge opp vedtak Stortinget treffer. LMD iverksetter reindriftpolitikken gjennom reindriftsloven, den årlige reindriftsavtalen og statsbudsjettet jf. kap. 6.

LMD har etatsstyringsansvaret dvs. faglig og administrativ styring av Landbruksdirektoratet (grønn pil).

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har styringsansvaret for den administrative delen av statsforvalterembetene, mens LMD har ansvar for den faglige styringen av statsforvalteren på sitt område (grønn pil).

LMD har etatsstyringsansvar dvs. administrativ styring og faglig av Mattilsynet for den del av virksomheten til Mattilsynet som retter seg mot reindriften (grønn pil).

LMD oppnevner fire medlemmer/varamedlemmer til Reindriftsstyret deriblant leder (grå pil). LMD er klageorgan for vedtak truffet av Reindriftsstyret.

LMD treffer vedtak etter noen paragrafer i reindriftsloven. Klager på LMDs vedtak forberedes av LMD og avgjøres av Kongen i statsråd. En rekke av lovens bestemmelser gir hjemmel for fastsetting av forskrifter og nærmere regler til utfylling av lovens bestemmelser. LMD utarbeider eventuelt gjennomgår utkast til forskrifter fra Landbruksdirektoratet, før de vedtar forskriftene.

LMD utpeker to medlemmer til styret for RUF (grå pil). I tillegg utnevner LMD representanter til andre styre, råd og utvalg (grå pil).

LMD gir oppdrag til Innovasjon Norge (IN) og fylkeskommunene gjennom årlige oppdragsbrev (blå piler).

De økonomiske virkemidlene er forankret i reindrifftsavtalen. LMD leder statens forhandlingsutvalg, fremmer tilbud, gjennomfører forhandlingene og følger opp resultatet overfor Stortinget, samt sikrer iverksetting av avtalen.

Forhandlingspart i reindrifftsforhandlingene for LMD er Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) (mørkerød pil). Forskriftene knyttet til de økonomiske virkemidlene fastsettes av LMD etter gjennomgang og enighet med NRL.

Sametinget deltar som observatør i reindrifftsavtaleforhandlingene. LMD konsulterer Sametinget i saker som berører samiske interesser (mørkerød pil).

7.1.2 Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet styres av LMD (grønn pil). Landbruksdirektoratets primære mål er samordnet, helhetlig og effektiv forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler rettet mot primærlandbruket, landbruksbasert næringsmiddelindustri og handel. Landbruksdirektoratet skal være et støtte- og utredningsorgan for LMD. Landbruksdirektoratet skal ha oversikt over utviklingstrekk i ressursgrunnet og hele verdikjeden, bidra til erfaringsutveksling med næringen og samarbeid med annen forvaltning, ha god kunnskap om resultatoppnåelse mot gjeldende politiske mål og gi innspill til LMD om utvikling av virkemidler, herunder forenklinger.¹⁵ Direktoratets oppgaver er nærmere beskrevet i kap. 8.

Direktoratet skal bidra til god måloppnåelse innenfor reindrifftspolitikken. Landbruksdirektoratet har ansvar for forvaltning av reindrifftsloven og å administrere de økonomiske virkemidlene.

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Reindrifftsstyret og RUF. Videre er direktoratet sekretariat for andre styrever, råd og utvalg, herunder Markedsutvalget for reinkjøtt, Økonomisk utvalg, Klagenemnda for merkesaker og Norsk/finsk reingjerdekommisjon (gule piler).

Landbruksdirektoratet skal drive formidling av fag- og forvaltningskompetanse og av landbruks- og matpolitikk til regional og lokal forvaltning. Direktoratet skal samhandle med statsforvalteren for å bidra til og lov- og tilskuddsforvaltning på regionale og lokalt nivå. Direktoratet skal bidra aktivt i LMDs styringsdialog med statsforvalteren, både med formidling av og innspill til styringsdokumentasjon, styringsdokumenter og deltakelse i felles etatsstyringsmøte, sektorvise styringsmøter og samlinger (blå pil).

Landbruksdirektoratet er nasjonal fagmyndighet for de oppgaver direktoratet forvalter og basert på de samlede forventninger fra LMD, være et nasjonalt kompetansesenter for landbruks- og reindrifftsforvaltningen.

7.1.3 Reindrifftsstyret

Reindrifftsstyret ble etablert i forbindelse med iverksettelse av reindrifftsloven av 1978. Styret ble videreført i forbindelse med reindrifftsloven av 2007 og i forbindelse med omorganiseringen av reindrifftsforvaltningen i 2014, jf. kap. 5. I behandlingen av [Meld. St. 32 \(2016-2017\) Reindrifft – Lang tradisjon – unike muligheter](#), ble Reindrifftsstyrets rolle vurdert og besluttet videreført.

---

¹⁵ Statsbudsjettet 2022 - Tildelingsbrev til Landbruksdirektoratet. Fra LMD av 15.2.2022.

Reindrifststyret består av syv medlemmer med personlige varamedlemmer. LMD oppnevner fire medlemmer/varamedlemmer (grå pil), mens Sametinget oppnevner tre medlemmer/varamedlemmer (mørkerød pil). Medlemmene oppnevnes for 4 år av gangen. Reindrifststyrets virksomhet er nedfelt i [Instruks og reindrifststyrets oppgaver myndighet og arbeidsordning](#). Reindrifststyrets rolle er todelt med én rådgiverfunksjon og én forvalterfunksjon. I forvaltningsfunksjonen inngår oppgaver etter reindrifstloven. Reindrifststyret treffer både vedtak etter reindrifstloven og er klageorgan for vedtak truffet av Statsforvalteren.

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Reindrifststyret (gul pil).

7.1.4 Styret for Reindrifstens utviklingsfond (RUF)

RUF forvaltes av et styre på fire medlemmer. LMD (grå pil) og NRL (mørkerød pil) utpeker to medlemmer og to varamedlemmer, hver. Ramme for rolle og oppgaver for RUF er forankret i [forskrift for Reindrifstens Utviklingsfond](#), kap. 1. Gjennom bruk av økonomiske virkemidler skal fondet bidra til å utvikle reindrifstnæringen i samsvar med de politiske mål. De økonomiske virkemidlene skal støtte opp om de juridiske virkemidlene i reindrifstloven.

Landbruksdirektoratet er sekretariat for styret for RUF (gul pil).

Det vises til vedlegg 3. RUF, der roller og ansvar for RUF og de ulike tilskuddsordningene finansiert over RUF, kommer frem.

7.1.5 Andre styrer, råd og utvalg

Andre styrer, råd og utvalg er i denne sammenheng:

- Markedsutvalget for reinkjøtt
- Økonomisk utvalg
- Klagenemnda for merkesaker
- Norsk/finsk reingjerdekommissjon

Landbruksdirektoratet er sekretariat for disse, synliggjort i figur 3 med gule piler.

7.1.6 Mattilsynet

Mattilsynet er nasjonalt forvaltningsorgan og tilsynsmyndighet som skal fremme dyrehelse og etisk og forsvarlig hold av dyr. LMD har etatsstyringsansvaret for Mattilsynet (grønn pil). Mattilsynet er ikke direkte en del av reindrifstforvaltningen, men har en viktig rolle i å føre tilsyn med hold av rein og er medlem i krisebredskapsutvalgene. Mattilsynet og Landbruksdirektoratet har inngått samarbeidsavtale om [Rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd](#).

7.2 Regionalt nivå

7.2.1 Statsforvalteren

Statsforvalteren er statens representant i fylket, og har ansvar for å iverksette nasjonal politikk gjennom å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Statsforvalteren er et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Statsforvalteren utfører forvaltningsoppgaver på vegne av departementene. Statsforvalteren kontrollerer også kommunenes virksomhet og er klageinstans for mange kommunale vedtak. Statsforvalteren har

derfor fagkunnskap på en rekke overordnede samfunnsområder, og besitter samtidig viktig lokalkunnskap.

Statsforvalteren skal også sørge for rettsikkerheten for den enkelte innbygger, virksomheter og organisasjoner ved å se til at grunnleggende prinsipper som likebehandling, likeverd, forutsigbarhet, uavhengighet, habilitet og rettferdighet blir ivaretatt i forvaltningen.

Statsforvalteren har fire hovedmål som skal ligge til grunn for virksomheten:

1. *Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket:* Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.
2. *Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger:* Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for å sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.
3. *Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne:* Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.
4. *Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk:* Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalteren skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning statsforvalteren finner det formålstjenlig. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.¹⁶

LMD har det faglige styringsansvaret for statsforvalteren (mørkegrønn pil).

Dette innebærer at på reindriftsområdet skal statsforvalteren iverksette reindriftspolitikken på regionalt nivå. Statsforvalteren har en viktig rolle som førstelinje for reindriftsnæringen (mørkerød pil). Statsforvalterens oppgaver er nærmere beskrevet i kap. 8.

Statsforvalteren er sekretariat for de regionale merkenemndene (gul pil). Kriseberedskapsutvalg er rådgivende organ for statsforvalteren og beslutter om det er grunnlag for beitekrise. (blå pil). Statsforvalteren samhandler med Mattilsynet (regionalt), IN, fylkeskommunene og kommunene. Statsforvalteren skal samordne regional stat overfor kommunene.

Statsforvalteren skal videreformidle [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging \(2019-2023\)](#), herunder betydningen av reindriftens arealbehov, til kommuner (gul pil) og fylkeskommuner.

---

¹⁶ Fra 2023 vil hovedmålene til statsforvalteren bli endret ved at hovedmål 4 utgår og innlemmes i øvrige hovedmål, jf. brev av 17. juni 2022 fra KDD til sektordepartementene.

Statsforvalteren samhandler med Sametinget og NRL, samt har utstrakt kontakt med alle nivåer i reindriftsnæringen (oransje pil).

7.2.2 Regionale merkenemnder

Forvaltningen av reinmerker er iht. kap. 5 i reindriftsloven lagt til regionale [merkenemnder](#). I hvert reinbeiteområde skal det skal velges minst tre og høyst fem medlemmer fra ulike reinbeitedistrikter (med personlige varamedlemmer). Medlemmene og varamedlemmene velges av distriktslederne.

Statsforvalteren er sekretariat for merkenemndene i sitt reinbeiteområde (gul pil).

7.2.3 Kriseberedskapsutvalg

Hvert reinbeiteområde har sitt beredskapsutvalg som kan gi faglige råd og fastsette om det foreligger en beitekrise. Beredskapsutvalgene har faste møter i tillegg til å dra på nødvendige befaringer og møter etter behov. LMD har fastsatt eget [mandat for beredskapsutvalgene](#). Statsforvalteren leder beredskapsutvalget som består av representanter fra statsforvalteren, Mattilsynet og representanter fra reinbeiteområdet. Kriseberedskapsutvalget fatter vedtak knyttet til om det er beitekrise (gul pil).

7.2.4 Mattilsynets regionkontor

Mattilsynet er organisert med et hovedkontor og regionale kontorer. De regionale kontorene skal samhandle med Statsforvalteren i saker om dyrevelferd og dyrehelse i tamreindriften.

7.2.5 Fylkeskommunen

Fylkeskommunen har viktige ansvarsfelt som er av betydning for utvikling av reindriftsnæringen. Dette gjelder rollen som regional samfunnsutvikler der fylkeskommunene skal ta ansvar for en helhetlig og ønsket utvikling i eget fylke.¹⁷ Rollen som samfunnsutvikler innebærer oppgaver knyttet til kompetanse, kultur, ressursforvaltning og næringsutvikling. Som samfunnsutvikler er fylkeskommunene regional planmyndighet, jf. [lov om planlegging og byggesaksbehandling \(PBL\)](#). Gjennom regional planstrategi, regional plan og interkommunalt plansamarbeid, kan fylkeskommunene gi føringer for samfunns- og planutviklingen i fylket.

Dette innebærer at fylkeskommunene er en viktig samarbeidspartner for statsforvalteren for å ivareta flere aspekter ved reindriften deriblant reindriftens arealbehov.

7.2.6 Innovasjon Norge (IN)

[Oppdragsbrevet til IN fra LMD](#) favner om virkemidler som særskilt skal stimulere til modernisering, omstilling og effektivisering i det tradisjonelle landbruket, og økt sysselsetting, vekst og innovasjon innen andre landbruksbaserte næringer. Oppdraget favner også om virkemidler for å fremme en bærekraftig reindrift. Det må etableres en god dialog om landbruksoppdraget som kan sikre forankring, prioritering og kobling av virkemidler og aktører for å løfte landbruks- og matområdet regionalt og lokalt. IN skal også ha dialog med statsforvalteren som førstelinje for reindriften.¹⁸

---

¹⁷ [Meld. St. 5 \(2019-2020\) – Levende lokalsamfunn for fremtiden - Distriktsmeldingen](#)

¹⁸ [Statsbudsjettet 2022 – Oppdragsbrev til Innovasjon Norge fra LMD](#)

IN har ansvar for «utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping». Midlene benyttes til tilskudd til bedriftsutvikling og kompetanse- og markedsførings tiltak. Hovedtyngden av innsatsen over utviklingsprogrammet skal rettes mot flere vekstkraftige bedrifter. I oppdragsbrevet vises det til følgende områder der midler over utviklingsprogrammet skal prioriteres:

- Tilrettelegging for reinkjøttbedriftene
- Forretningsutvikling, produktutvikling og markedsutvikling for både etablerte og nyetablerte reinkjøtt- og reiselivsbedrifter.
- Samordne lærings- og omsorgsbaserte tjenester «Ut på vidda» med Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

7.3 Sametinget

Sametinget er et folkevalgt organ for samene i Norge. Sametinget skal styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge, bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket og arbeid med å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Ivaretagelse av reindriftens rettigheter er fundamentet i Sametingets reindriftspolitik, som også vektlegger reindriftas tradisjonelle karakter som en familiebasert næring. Sametinget kan gjennom [Finnmarksloven § 4](#) gi retningslinjer for hvordan virkningen for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv av endret bruk av utmark, skal bedømmes. Sametinget har ingen formell rolle knyttet til forvaltningen av reindriftsnæringen. Gjennom konsultasjonsretten i Sameloven i 2021, har statlige myndigheter en plikt til å informere Sametinget om relevante pågående beslutningsprosesser (mørkerød pil). Sametinget har innsigelsesrett i arealplansaker i det samiske reinbeiteområdet.

Sametinget har observatørstatus i de årlige reindriftsavtaleforhandlingene der NRL forhandler med staten (mørkerød pil). I tillegg oppnevner Sametinget tre av syv representanter til Reindriftsstyret.

7.4 Reindriftsnæringen

7.4.1 Norske reindriftsamers Landsforbund (NRL)

NRL er en næringsorganisasjon som har til formål å fremme reindriftssamenes faglige, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser. NRL har tilslutning fra 8 lokallag som dekker det samiske reinbeiteområdet. NRL har hovedkontor i Tromsø.

NRL gjennomfører på vegne av reindriftsnæringen årlige forhandlinger om reindriftsavtalen med staten ved LMD (mørkerød pil).

NRL oppnevner medlemmer til blant annet RUF og andre styrer råd og utvalg.

NRL fikk i reindriftsforhandlingene i 2021/2022 ansvar for å opprette et treårig prosjekt for rådgivningstjeneste i arealsaker (markert i figuren med rådgivning areal).

NRL deltar i utviklingsarbeid sammen med forvaltningen for å bidra til en bedre forvaltning av reindriftsnæringen. Utviklingsarbeidene NRL deltar i er i all hovedsak nedfelt i den årlige reindriftsavtalen.

7.4.2 Reinbeitedistrikter

De samiske reinbeiteområdene er delt inn i reinbeitedistrikter. Reinbeitedistriktene skal ha grenser som er driftsmessig naturlige og hensiktsmessige. Ett distrikt kan bestå av én eller flere siidaer. Det er i alt 80 reinbeitedistrikter i Norge. Distriktene skal ha distriktsstyrer. I reindriftsloven kommer distriktsstyrets oppgaver og myndighet frem i kap. 6 l (mørkerød pil).

7.4.3 Siida

En siida er en gruppe reineiere som utøver reindrifft i fellesskap. Det er i alt 99 sommersiidaer og 150 vintersiidaer i samisk reindrifft. Reindrifftsloven skiller mellom sommersiidaer og vintersiidaer. En sommersiida skal utøve reindrifft i fellesskap i hovedsak på sommer- og høstbeiteområdene. En vintersiida utøver reindrifft i hovedsak på vinter- og vårbeitene. I sommersiidaen skal det velges et styre og de skal avholde årsmøte. Saker og myndighet for siidaen kommer frem i reindrifftslovens kap. 6 ll (mørkrød pil).

7.4.4 Siidaandel

En siidaandel er en gruppe, gjerne en familie, eller en enkeltperson, som utøver reindrifft under ledelse av en person (siidaandelsleder), eller av ektefeller/samboere i fellesskap, jf. reindrifftsloven § 10. De forskjellige siidaer kan bestå av flere siidaandeler. Siidaandelene kan bestå av én reineier eller flere reineiere. I hver siidaandel er det en leder og reineiere.

7.4.5 Reineier

For å ha rett til å drive med rein og være reineier må en ha rett til reinmerke. En reineier og reinen må tilhøre en siidaandel, jf. reindrifftsloven § 9.

7.4.6 Reindrifft utenfor samiske reinbeiteområder

I tillegg drives samisk reindrifft utenfor reinbeiteområdet i Trollheimen hvor egen særlov, [Trollheimenloven](#) fra 1987 gjelder. Ikke-samisk reindrifft er konsesjonspliktig og drives av «bygdefolk» i 4 reinlag i Nord-Gudbrandsdalen og Valdres. I tillegg finnes særegen reindrifft i Rendalen, Hardanger og Voss samt på Tarva i Fosen.

7.5 Rådgivningstjenester

7.5.1 Areal

Det ble i reindrifftsavtalen for 2021/2022 enighet om å opprette et treårig [pilotprosjekt for rådgivningstjeneste i arealsaker](#). Rådgivningstjenesten ble lagt til NRL for å bygge opp et godt og samlet kompetansemiljø. NRL har arbeidsgiveransvaret og har ansatt tre rådgivere.

Rådgivningstjenesten skal veilede næringen i prosesser etter plan- og bygningsloven, energiloven, mineralloven, veiutbygging og andre areal-bruksendringer. Rådgivningstjenesten skal videre veilede og bistå næringen i utarbeidelse av distriktsplaner og ajourhold av arealbrukskart. NRL skal informere næringen om rådgivningstjenesten, og legge til rette for dialog mellom næring og planmyndigheter. Rådgivningstjenesten skal gi råd til næringen uavhengig av medlemskap i NRL.

7.5.2 Helsetjenester for rein

Det ble i reindrifftsavtalen for 2021/2022 enighet om å etablere et [3-årig pilotprosjekt for en helsetjeneste for rein](#). Det ble satt ned en styringsgruppe for prosjektet med representanter fra NRL og LMD. Etableringen av helsetjenesten skal skje i samarbeid med veterinærmyndighetene.

Veterinærinstituttet (VI) er valgt vertsorganisasjon for prosjektet. Det er utarbeidet et mandat for arbeidet og VI har levert prosjektplanen for oppdraget som styringsgruppen har godkjent. Styringsgruppen har løpende kontakt med VI i prosjektperioden.

7.5.3 HMS

Avtalepartene bli enige om å etablere en [HMS-tjeneste i reindriften](#) som et permanent tilbud i reindrifftsavtalen for 2022/2023. HMS-tjenesten er lagt til Norsk Landbruksrådgivning (NLR), der to HMS-rådgivere skal bistå med HMS-arbeid rettet mot reindriffts-næringen. Tjenesten skal imøtekomme næringens behov. Det skal leveres rådgivningstjeneste og utarbeide kurs- og veiledningsmateriell, holde kurs og veiledningsmøter, og tilby bedriftshelsetjeneste for næringen ved behov.

8 Statsforvalterens og Landbruksdirektoratets oppgaver

Arbeidsgruppa har gjennomgått oppgaveporteføljen og styringsdokumentene til statsforvalteren og Landbruksdirektoratet. Begge etater skal iverksette reindriftpolitikken, statsforvalteren på regionalt nivå og Landbruksdirektoratet på nasjonalt nivå.

I styringsdokumentene til statsforvalteren fremkommer dette som et eget resultatmål om [økt verdiskaping i reindriften](#).

Statsforvalteren har ansvaret for å forvalte en rekke juridiske og økonomiske virkemidler. Effekten av disse virkemidlene og da i særdeleshet de økonomiske virkemidlene, skal bidra til økt produksjon og verdiskaping i reindriften. Arbeidsgruppa vurderer at det er den samlede innsatsen fra statsforvalteren og Landbruksdirektoratet som bygger opp om mål om økt verdiskaping i reindriften.

En viktig bærebjelke i forvaltningen av reindriften er det kulturelle aspektet ved reindriften. Det er derfor lagt vekt på å ha kompetanse om samisk kultur, tradisjon og sedvane både hos statsforvalteren og i Landbruksdirektoratet. En viktig oppgave i denne sammenheng er å bidra til bevisstgjøring om reindrift som urfolksnæring og det ansvar offentlige myndigheter har etter folkerettens regler om urfolk og minoriteter.

Disse to temaene er derfor overordnet og virksomheten hos både statsforvalteren og Landbruksdirektoratet skal ivareta disse.

For å fremstille de øvrige oppgavene statsforvalteren og Landbruksdirektoratet har på området, har arbeidsgruppa valgt å fremstille oppgaveporteføljen samlet for statsforvalteren og Landbruksdirektoratet. I gjennomgang av tildelingsbrevene og hovedinstruksen til Landbruksdirektoratet og statsforvalteren fremkommer det at oppgavene er konsentrert om fem områder:

- Tilskuddsforvaltning
- Lovforvaltning
- Arealforvaltning
- Beredskap
- Tap av rein til rovvilt.

8.1 Forvaltning av økonomiske virkemidler på reindriftsområdet

8.1.1 Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet har ansvaret for å administrere økonomiske virkemidler over reindrifftsavtalen. Dette er midler til ulike ordninger og tilskuddsordninger som er hjemlet i forskrifter. Forskriftene revideres hvert år av LMD etter avtaleinngåelse mellom staten og næringsorganisasjonen NRL. Landbruksdirektoratet utarbeider forslag til avtalesforskrifter, disse legges frem for statens forhandlingsutvalg og NRL i forskriftsmøte på våren. Målet med avtalepartenes gjennomgang i forskriftsmøtet, er at endringene er i samsvar med det avtalepartene ble enige om i reindrifftsforhandlingene.

Tilskuddsordningene er statlige tilskuddsordninger og skal forvaltes iht. [Reglement for økonomiregelverk i staten](#), bl.a. skal det etableres internkontrollrutiner. Forvaltningsloven og regelverket for ordningene skal også ligge til grunn i behandlingen av søknader om tilskudd.

Landbruksdirektoratet får stilt tilskuddsmidlene til disposisjon av LMD gjennom tildelingsbrev og revidert tildelingsbrev.

Tilskuddsmidlene på reindriftsområdet er i all hovedsak nasjonale ordninger. Dette innebærer at statsforvalteren er vedtaksmyndighet og midlene trekkes av en nasjonal ramme som Landbruksdirektoratet administrerer, dvs. regnskapsfører og utbetaler. Landbruksdirektoratets ansvar er i tillegg å sikre at forvaltningen skjer i samsvar med formålet med ordningen, og at forvaltningen skjer i samsvar med krav i økonomireglement og annet regelverk som har betydning for tilskuddsforvaltningen. Landbruksdirektoratet utøver med bakgrunn i dette en viss grad av styring av statsforvalteren knyttet til den enkelte tilskuddsordning.

Landbruksdirektoratet utvikler og drifter digitale fagsystemer som stilles til disposisjon for statsforvalter. Direktoratet har ansvar for å utvikle og revidere rundskriv og veiledninger til forskriftene. Gjennom dette gir Landbruksdirektoratet utfyllende retningslinjer til statsforvalteren. Veiledningene er primært veiledning rettet mot næringen. Rundskrivene er veiledning om saksbehandling, samt hvordan forvaltningen av ordningen skal forstås og krav som stilles til selve forvaltningen av ordningen. Rundskrivene til statsforvalteren er å regne som instruksjer.

Landbruksdirektoratet veileder med dette både statsforvalteren og næringen om hvordan regelverket er å forstå. Direktoratet bruker egen hjemmeside som plattform for veiledningen som statsforvalteren skal ta utgangspunkt i.

Landbruksdirektoratet er sekretariat for RUF ved å forberede saker til styret for RUF og følge disse opp. Direktoratet har også ansvar for å administrere fondet.

Landbruksdirektoratet treffer vedtak knyttet til flere tilskuddsordninger delegert fra RUF-styret, jf. vedlegg 3 og tilskuddsordninger finansiert over statsbudsjettet, jf. vedlegg 2. Landbruksdirektoratet er avhengig av innspill fra statsforvalteren knyttet til saksbehandlingen av enkeltsaker grunnet statsforvalterens lokal og reindrifftsaglige kunnskap.

Landbruksdirektoratet forvalter midlene på kap. 1142 post 45 *Større utstyrskjøp og vedlikehold* og 71 *Tiltak for en bærekraftig reindrift*. Midlene på disse postene over statsbudsjettet støtter opp om tiltak som underbygger vedtak etter reindrifftsloven.

Direktoratet er klagemyndighet for de tilskuddsordninger der statsforvalteren er vedtaksmyndighet.

Landbruksdirektoratet skal gjennom kontroll bidra til å sikre at virkemidlene blir forvaltet i samsvar med regelverket. Dette innebærer bl.a. å utvikle kontrollmetodikk slik at statsforvalteren kan gjennomføre risikobasert kontroll av tilskuddsmottaker. Direktoratet er avhengig av statsforvalteren i gjennomføringen av kontroll av tilskuddsordninger der Landbruksdirektoratet er vedtaksmyndighet, grunnet statsforvalterens lokalkunnskap og reindriftsfaglige kunnskap.

8.1.2 Statsforvalteren

Statsforvalteren er vedtaksmyndighet for flere tilskuddsordninger finansiert gjennom RUF, jf. vedlegg 3 og tilskuddsordninger over statsbudsjettet, jf. vedlegg 2.

Tilskuddsordningene statsforvalteren har ansvaret for er statlige tilskuddsordninger og skal forvaltes iht. til Reglement for økonomiregelverk i staten, bl.a. skal det etableres internkontrollrutiner. Statsforvalteren skal også legge forvaltningsloven og regelverket for ordningene til grunn i sin behandling av søknader om tilskudd. Rundskrivene Landbruksdirektoratet utarbeider knyttet til forvaltningen av tilskuddsordningene skal ligge til grunn for saksbehandlingen hos statsforvalteren. Statsforvalteren har ansvar for å utarbeide internkontrollsystemer basert på de føringer rundskrivene gir.

Statsforvalteren som førstelinje veileder næringen om søknadsprosessen og regelverket knyttet til ordningene i tråd med veilederne Landbruksdirektoratet utarbeider.

Statsforvalteren bidrar med lokal og reindriftsfaglig kunnskap knyttet til enkeltsaker der Landbruksdirektoratet er vedtaksmyndighet.

Statsforvalteren kontrollerer og følger opp at tilskuddene utbetales i tråd med vilkårene. I enkelte tilfeller bistår statsforvalteren Landbruksdirektoratet med å gjennomføre kontroll av tiltak som Landbruksdirektoratet har fattet vedtak om.

Til grunn for statsforvalterens kontrollvirksomhet skal Landbruksdirektoratets kontrollmetodikk legges til grunn. Bakgrunnen for dette er at kontrollmetodikken skal være lik på tvers av embetene. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har tatt initiativ til et utviklingsarbeid knyttet til tilskuddsforvaltningen i eget embete på reindriftsområdet. Det vises til kap. 5.9.3. der dette utviklingsarbeidet er beskrevet.

På grunn av utfordringer med fagsystemene på reindriftsområdet, er det manuelle prosesser knyttet til tilskuddsforvaltningen. Det vises til kap. 5.9.1 der utviklingsarbeidet knyttet til fagsystemer for reindriften er beskrevet.

8.2 Forvaltning av reindriftsloven

8.2.1 Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet har ansvar for å forvalte reindriftsloven. Direktoratet skal ha kunnskap om hvordan loven er å forstå og skal gjennom veiledning av statsforvalteren bidra til at det etableres en praksis som er kjent i og på tvers av embetene.

Direktoratet utformer veiledere og veileder næringen om hvordan reindriftsloven er å forstå. Landbruksdirektoratet bruker egen hjemmeside som plattform for veiledningen som statsforvalteren skal ta utgangspunkt i.

Landbruksdirektoratet har et særskilt ansvar for å følge opp reintallsutviklingen. Arbeidet innebærer bruk av § 60 femte ledd, planlegging og gjennomføring av kontrolltiltak bl.a. telling av rein og at det settes inn tiltak rettet mot siidaandeler og distrikter som har for høyt reintall.

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Reindrifststyret. Dette innebærer å forberede saker til møter i styret. Direktoratet følger opp vedtak enten direkte eller via statsforvalteren. Dette gjelder også sanksjoner og tvangstiltak rettet mot svenske reineiere for å sikre at svensk reindrift i Norge utøves i tråd med norsk lov. Dette krever samhandling med statsforvalteren som har lokal og reindrifsfaglig kunnskap om reindriften i regionen.

8.2.2 Statsforvalteren

Statsforvalteren er vedtaksmyndighet og har oppgaver knyttet til i en rekke paragrafer etter reindrifstloven. Dette gjelder følgende kapitler i reindrifstloven med oppgaver knyttet til enkeltparagrafer, jf. vedlegg 4:

- Kap. 2 Reindrift i det samiske området, jf. §§ 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18.
- Kap. 3. Reindrifstrettens innhold, jf. § 24.
- Kap. 5 Merking av rein og registrering av reinmerke, jf. §§ 33, 37, 38.
- Kap. 6. Reindrifstens organisering – distrikter og siida, jf. §§ 42, 46, 48, 50.
- Kap. 7. Bruksregler i distriktet. Distriktsplaner. §§ 57, 58, 59, 60, 61 og 62.
- Kap. 8 Forholdet til annen bruk. § 65.
- Kap. 9 Ansvar for skade skjønn. § 70.
- Kap. 10. Myndighetsorganer. § 73.
- Kap. 11. Sanksjoner og tvangstiltak. §§ 75, 76, 77, 78 og 79.

Statsforvalteren skal veilede næringen om formålet med reindrifstloven og regelverket som følger av reindrifstloven. Reindrifstloven av 2007 innebar et skille mellom de offentligrettslige og privatrettslige forholdene i reindriften. Statsforvalteren skal derfor veilede næringen om det offentligrettslige ansvaret og det privatrettslige ansvaret.

Statsforvalteren samarbeider med Landbruksdirektoratet om oppfølgingen av reintall som har stor oppmerksomhet fra LMD. Dette gjelder bruk av reindrifstlovens § 60 femte ledd, samt planlegging, gjennomføring og oppfølging av tellinger, jf. [forskrift om offentlig kontrollert telling av rein](#).

Statsforvalteren skal iverksette sanksjoner og tvangstiltak rettet mot svenske reineiere for å sikre at svensk reindrift i Norge utøves i tråd med norsk lov, jf. lov om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige (grensereinbeiteloven). Dette arbeidet skjer i samarbeid med LMD og Landbruksdirektoratet.

Statsforvalteren bistår Landbruksdirektoratet i arbeidet som sekretariat for Reindrifststyret grunnet lokal og reindrifsfaglig kunnskap om reindriften i regionen.

Statsforvalteren forvalter midler over kap. 1142 post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehold og post 71 Tiltak for en bærekraftig reindrift. Midlene over disse postene over statsbudsjettet understøtter vedtak fattet etter reindrifstloven.

På grunn av utfordringer med fagsystemene, er det manuelle prosesser knyttet til Melding om reindrift. Det vises til kap. 5.9.1 der utviklingsarbeidet knyttet til fagsystemer for reindriften er beskrevet.

8.3 Arealbruk - reindriftens arealbehov

8.3.1 Landbruksdirektoratet

Direktoratet har en rådgivende rolle overfor LMD på arealområdet og skal veilede kommuner, fylkeskommuner og statsforvalteren.

Landbruksdirektoratets rådgivende rolle overfor LMD innebærer å fremme faglige råd til LMD i forbindelse med innsigelser der reindriften er berørt, jf. tildelingsbrevet til Landbruksdirektoratet 2022. Direktoratet bistår også LMD i å utrede ulike faglige problemstillinger knyttet til reindriftens arealbehov og kan foreslå tiltak som støtter opp om mål om å ivareta reindriftens arealbehov.

Direktoratet skal styrke veiledning om folkeretten og reindriftens arealbehov overfor kommune, fylkeskommune og statsforvalter. Dette innebærer å gjøre kjent eksisterende veiledere og ev. utvikle veiledere om hvordan reindriftens arealbehov kan ivaretas i kommuneplaner og regionale planer. Veilederne kan benyttes av kommunene og fylkeskommunene, samt skal bidra til å styrke statsforvalterens dialog med kommuner og fylkeskommuner.

Samhandling og dialog mellom direktoratet og statsforvalteren er derfor nødvendig siden statsforvalteren har kompetanse om hvordan reindriften ivaretas på regionalt og lokalt nivå.

Landbruksdirektoratet har ansvar for videreutvikling, drift og vedlikehold av reindriftens arealbrukskart.

Direktoratet gir høringsuttalelser til større saker etter energi- og naturmangfoldloven.

8.3.2 Statsforvalteren

Statsforvalteren har ansvar for å formidle nasjonale forventninger, herunder reindriftens arealbehov, til kommunene i forbindelse med utvikling av kommuneplan. Nasjonale forventninger er utdypet i veilederen [Reindrift og plan- og bygningsloven](#). Gjennom dialog med kommuner, fylkeskommuner og andre aktører informerer statsforvalteren om verktøyene som synliggjør reindriftens arealbehov, herunder distriktsplan og arealbrukskart.

Statsforvalteren skal bidra til at reindriftsnæringen får medvirkning i planprosessen iht. [lov om planlegging og byggesaksbehandling \(PBL\)](#).

Statsforvalteren fremmer innsigelser etter PBL og vassdrags- og energilovgivningen mot planer der reindriftens arealbehov ikke er ivaretatt. Dette gjelder også i de tilfeller reindriften foregår på tvers av kommune og fylkesgrenser. Statsforvalteren er megler knyttet til arealplansaker. I dispensasjonssaker kan statsforvalteren påklage vedtaket.

Statsforvalteren skal veilede reindriftsnæringen om distriktsplaner og kurse dem i ajourhold av arealbrukskart.

Statsforvalteren har ansvar for å følge opp konflikter knyttet til bruk av arealer mellom reindrift og annen bruk, f.eks. jordbruk, jf. kap. 8 i reindriftsloven.

8.4 Beredskap – Kriseberedskap i reindriften

8.4.1 Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet har oppgaver innenfor samfunnssikkerhet og beredskap som omfatter håndtering av hendelser og kriser på områdene matforsyning, reindrift, skog og natur- og avlingsskader. Direktoratet har en koordinerende rolle på tvers av embeter. Dette innebærer at direktoratet skal ha løpende oversikt over mulige hendelser og kriser knyttet til disse områdene. Direktoratet skal ha relevant og oppdatert informasjon om krisen eller hendelsen og rapporterer videre til LMD. Direktoratet iverksetter de tiltak LMD vedtar.

Dette innebærer at direktoratet samhandler med statsforvalteren for å ha oversikt over omfang av og de konsekvenser krisa gir, foreslå tiltak for LMD for å håndtere krisa, bistå LMD i utforming av regelverk knyttet til tiltak, administrere tiltakene og se til at forvaltningen skjer i samsvar med regelverket. Direktoratet gjennomfører ett årlig møte med beredskapsutvalgene der alle reinbeitedistrikter deltar for erfaringsutveksling og kompetanseoppbygging.

8.4.2 Statsforvalteren

Statsforvalteren har et overordnet ansvar for beredskap i fylket som er materialisert gjennom fylkesvise beredskapsplaner. Dette ansvaret omfatter også beredskap knyttet til reindriftnæringen.

Statsforvalteren har ansvar for å etablere beredskapsutvalg i reinbeiteområdene. Statsforvalteren leder og drifter beredskapsutvalgene. Beredskapsutvalgene beslutter om ev. beitekrise. Gjennom dialog med næringen og kriseberedskapsutvalget skal statsforvalteren ha oversikt over mulige hendelser og kriser.

Statsforvalteren skal samhandle med Landbruksdirektoratet for å sikre en best mulig ivaretagelse av hendelsen eller krisen. Herunder holde Landbruksdirektoratet fortløpende orientert gjennom etablerte kanaler, og foreslå og drøfte aktuelle tiltak. Krisehåndtering krever tett samarbeid mellom ulike etater for å sikre at riktig tiltak iverksettes til riktig tid.

Statsforvalteren har ansvar for forvaltning av virkemidler som blir iverksatt.

Det vises her til gjennomgang av kriseberedskapen innen reindriften som er en oppfølging av reindriftsavtalen 2022/23, jf. kap. 5.9.5.

8.5 Tap av rein til rovvilt, m.m.

8.5.1 Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet fikk i 2021 en styrket rolle knyttet til tap av beitedyr (bla. rein) til rovvilt. Dette innebærer at Landbruksdirektoratet skal gjennom fagkompetanse innen reindrift styrke kunnskapsgrunnlaget om de ulike årsakene til tap av rein. Direktoratet skal ivareta den landbruksfaglige siden av den todelte målsettingen i rovviltpolitikken og legge til rette til informasjon om ressursgrunnlaget og utviklingen i beitenæringene, herunder tamrein. Direktoratet skal i større grad bistå i vurderinger og utvikling av regelverk knyttet til rovviltforvaltningen. Gjennom ajourhold av relevante data fra landbruksforvaltningen skal

direktoratet bidra til at disse settes i sammenheng med miljødata og utnyttes optimalt som grunnlag for kunnskap om beitedyr, arealbruk og rovvilt.¹⁹

Landbruksdirektoratet samhandler med Miljødirektoratet i arbeidet med gjennomgang av erstatningsordning for tap av rein til rovvilt. Statsforvalteren deltar i dette arbeidet.

Direktoratet gir høringsuttalelser til forvaltningsplaner for rovvilt.

Direktoratet vil arrangere nettverksmøter for saksbehandlere som jobber med den todelte målsettingen i rovviltpolitikken. Statsforvalteren får gjennom disse møtene mulighet til å foreslå tiltak som kan gjennomføres for å styrke kunnskapsgrunnlaget og til annen utvikling på dette området.

8.5.2 Statsforvalteren

Statsforvalteren skal ivareta den todelte målsettingen i rovviltpolitikken og gjennom dette arbeidet legge til rette for informasjon om ressursgrunnlaget og utviklingen i reindriften. Statsforvalteren skal gjennom sitt arbeid bidra til at skader på husdyr og tamrein forårsaket av rovvilt blir lavest mulig. Dette innebærer at statsforvalteren har kunnskap om ulike årsaker til tap av rein og regionale utfordringer. God dialog og kommunikasjon med næringen og dens organisasjoner er viktig.

En balansert forvaltning og god samordning av landbruks-, dyrevelferds- og miljøvirkemidler er nødvendig.

Med sin fagkompetanse om reindrift, rovvilt og samfunn skal statsforvalteren bidra i sekretariatet for rovviltneemndene og i utvikling av forvaltningsplaner for rovvilt.

Statsforvalteren bidrar i saksbehandlingen i saker knyttet til [forskrift om erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt](#). Statsforvalteren ved representanter fra reindriftsavdelingene, deltar i gjennomgang av denne forskriften som Miljødirektoratet har ansvar for.

9 Arbeidsgruppas vurderinger

Arbeidsgruppa har i sitt arbeid diskutert ulike problemstillinger knyttet til statsforvalterens og Landbruksdirektoratets rolle, ansvar og oppgaver. Med utgangspunkt i disse problemstillingene har arbeidsgruppa gjort sine vurderinger. Disse vurderingene presenteres i dette kapitlet med forslag til tiltak. Diskusjonene har tatt utgangspunkt i følgende problemstillinger:

- Grensesnittet mellom roller, oppgaver og ansvar for statsforvalteren og Landbruksdirektoratet.
- Effektiv styring av statsforvalteren og Landbruksdirektoratet.
- Statsforvalteren som førstelinjetjeneste for reindriftnæringen.
- Selvstyret i reindriftnæringen.
- Likebehandling og enhetlig praksis.

---

¹⁹ Tildelingsbrev fra LMD til Landbruksdirektoratet 2021.

9.1 Styring av statsforvalteren

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har det administrative styringsansvaret av statsforvalteren. LMD har det faglige styringsansvaret på landbruksområdet som sektordepartement.

KDD etablerte i 2016 et nytt styringssystem for statsforvalteren som gjelder for alle sektordepartementer. Styringssystemet består av styringsdokumenter og styringsdialog. Arbeidsgruppa har valgt å ikke gå nærmere inn på den formelle styringsdialogen da dette ligger utenfor arbeidsgruppas mandat.

Styringsdokumentene utformes i regi av KDD. LMD som har faglig ansvar for sitt sektorområde er ansvarlig for innholdet i styringsdokumentene til statsforvalteren. Landbruksdirektoratet gir innspill til styringsdokumentene til statsforvalteren til LMD. Styringsdokumentene består av tildelingsbrev og hovedinstruks. Tildelingsbrevet inneholder de økonomiske rammene for virksomheten, mål- og resultatstyring, budsjett disponeringsmyndighet og rapporteringskrav. Hovedinstruksen inneholder føringer og krav statsforvalteren skal ivareta i sin virksomhet og de konkrete oppgavene som er lagt til statsforvalteren på alle sektorområder.

Intensjonen med etableringen av ett felles styringssystem for statsforvalteren var å harmonisere styringen på tvers av sektordepartementer, gå fra aktivitetsstyring til resultatstyring og med dette redusere den detaljerte styringen av statsforvalteren.

Arbeidsgruppa viser til at styringsdokumentene til statsforvalteren på reindriftsområdet har vært og er under utvikling. Med utgangspunkt i vedlegg 7, mener arbeidsgruppa at det fremdeles er nødvendig å gjennomgå rapporteringskrav og frister som statsforvalteren har gjennom året med sikte på å redusere antall rapporteringskrav og samkjøre frister. Omfanget av rapporteringer og frister er omfattende sammenliknet med andre sektorområder. Det er viktig at en på sikt legger vekt på rammestyrt av statsforvalteren på reindriftsområdet.

Arbeidsgruppa mener det er viktig at styringssignaler fra LMD og Landbruksdirektoratet gis i de etablerte løpene i regi av KDD. Dette gir statsforvalteren mulighet til å planlegge og legge til rette for virksomheten. Statsforvalteren må informere tidlig om avvik på de oppgaver og mål som er satt på reindriftsområdet i styringslinja. Kopi av brev sendes Landbruksdirektoratet.

I styringsdialogen mellom KDD og statsforvalteren pågår en diskusjon om hvordan man kan videreutvikle styringsdokumenter som er mindre detaljerte og som legger bedre til rette for en mer effektiv vurderende årsrapportering. Denne diskusjonen vil også kunne påvirke hvordan styringsdokumentene på reindriftsområdet utformes i fremtiden.

9.2 Forbedringer i styringslinja

Styringslinja i reindriftsforvaltningen går fra LMD til Landbruksdirektoratet og fra LMD til statsforvalteren, jf. kap. 7.1.1. I tillegg er det faglig oppfølging fra Landbruksdirektoratet til statsforvalteren, jf. kap. 7.1.2. I disse linjene foregår det både skriftlige og muntlige avklaringer.

Skriftlige avklaringer omhandler bl.a. tolking av regelverk, informasjon om prosesser og ulike utfordringer forvaltningsnivået står i.

Et velordnet forvaltningssystem forutsetter at det er kort opplevd avstand mellom nivåene i forvaltningssystemet. Linjen går fra LMD til statsforvalteren, fra LMD til Landbruksdirektoratet og mellom Landbruksdirektoratet og statsforvalteren. Det er av kritisk betydning at det er en god og logisk arbeidsdeling og rolleforståelse på det enkelte nivå og mellom nivåene i systemet. Det er helt nødvendig at tjenestevei følges, slik at man unngår misforståelser og fragmentering i

kommunikasjon mellom nivåene/aktørene og i de enkelte prosesser. Disse prinsippene gjelder uavhengig av størrelsen på det enkelte forvaltningssystem. Avvik fra tjenestevei underminerer ansvaret og handlingsrommet hos den enkelte aktør til å prioritere oppgaver og å husholdere med egne ressurser.

9.3 Landbruksdirektoratets rolle som iverksetter og faglig tilrettelegger

9.3.1 Fag og forvaltningskompetanse

Landbruksdirektoratets oppgave er å formidle fag- og forvaltningskompetanse, samt landbruks- og matpolitikk til regionalt nivå, jf. vedlegg 1. Landbruksdirektoratet skal videre bidra til god lov- og tilskuddsforvaltning på regionalt nivå.

Dialog og samhandling med statsforvalteren er viktig for å ivareta samfunnsoppdraget på reindriftsområdet. Landbruksdirektoratet ønsker å videreutvikle kontakten med statsforvalteren for å bygge nettverk og samhandling. Målet er at fagsamlingene og nettverksmøtene skal bidra til:

1. Kompetanse om fag- og forvaltning.
2. Gjensidig erfaringsutveksling og kompetanseutvikling på tvers av embeter og for direktoratet.
3. Å sikre enhetlig informasjon om forvaltningen av de økonomiske og juridiske virkemidlene.
4. Å gi informasjon om fellestrekk ved forvaltningen av de økonomiske og juridiske virkemidlene.
5. Å formidle landbruks- og matpolitikk.

Fagsamlingene og nettverksmøtene skal ikke inneholde direkte styring av statsforvalteren.

Landbruksdirektoratet har følgende plan for fagsamlinger, nettverksmøter og konferanser for statsforvalteren for 2022/-23:

- Landbruksdirektoratets kunnskapskonferanse i mars. Konferansen har alle brukergruppene til Landbruksdirektoratet som målgruppe. Verdikjeden for rein vil på sikt bli en del av konferansen.
- Digitale møter for faglige nettverk
- Månedlige møter med landbruks- og reindriftsdirektører.

Arbeidsgruppa viser til at det er gjennomført flere digitale nettverksmøter det siste halvåret, noe som er svært godt mottatt av statsforvalteren. Samlingene som er gjennomført er på fagområdene tilskuddsforvaltning, areal og rovvilt, m.m. Arbeidsgruppa mener det er viktig og nødvendig at det etableres fagnettverk på utvalgte områder. Det er imidlertid viktig at statsforvalteren og Landbruksdirektoratet i fellesskap etablerer nødvendige nettverk og at det etableres eierskap til nettverkene.

Reindriftsdirektørene mener de månedlige møtene med landbruks- og reindriftsdirektørene er en viktig arena med tanke på erfaringsutveksling og gjensidig informasjonsutveksling på tvers av fagområder og embeter. Reindriftsfaglige tema bør settes på dagsorden hyppigere. Arbeidsgruppa mener at disse møtene i en overgangsperiode bør suppleres med møter mellom ledelsen i ARD og ledelsen i embetene for oppfølging og videre eierskap til tiltakene denne arbeidsgruppa foreslår.

I tillegg til å formidle fagkompetanse skal direktoratet også formidle forvaltningskompetanse. Etter de diskusjoner arbeidsgruppa har hatt, fremkommer det et behov for en kompetansepakke

for alle medarbeidere som jobber med reindrift hos statsforvalteren og i Landbruksdirektoratet. Dette vil være et viktig tiltak for å utvikle felles forståelse og praktisering av roller og ansvar mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet. Kompetansepakkens innhold vil bli nærmere drøftet mellom ledelsen i ARD og ledelsen i embetene. Eksempler på aktuelle tema er forvaltningsprinsipper og - verdier, forvaltningsloven og reindriften, økonomiregelverk, likebehandling og enhetlig forvaltning, offentligrettslige og privatrettslige forhold etter reindriftsloven, veiledningsplikten m.m. Det vil være obligatorisk for medarbeidere og ledere å delta.

9.3.2 Prosessarbeid i regi av Landbruksdirektoratet

Direktoratet har som omtalt i kap. 8.1.1 ansvar for å utvikle veiledninger knyttet til de juridiske og økonomiske virkemidlene rettet mot næringen. Direktoratet har også ansvar for å utvikle rundskriv til forvaltningen, jf. kap. 8.1.1. Målet med veiledningene er å sette søker i stand til for eksempel å søke tilskudd. Rundskrivene rettet mot statsforvalteren har som mål å sikre likebehandling av søknader på tvers av embeter og sikre en enhetlig forvaltning av både de juridiske og økonomiske virkemidlene. Direktoratet har også ansvaret for annet utviklingsarbeid for eksempel på områdene arealforvaltning og rovvilt.

I prosessarbeid har ofte praksisen vært statsforvalteren gis mulighet til å komme med innspill i slutfasen av arbeidet. Dette opplever statsforvalteren som krevende siden de kommer sent inn i prosessen.

Arbeidsgruppa mener at det i prosessarbeid der Landbruksdirektoratet har regionen, må legges til rette for samhandling og dialog gjennom prosessen. Arbeidsgruppa foreslår at det ved oppstart av prosesser gjennomføres innspillsmøter med statsforvalteren. På denne måten kan statsforvalteren i større grad fremme forslag som de erfarer er viktig å ivareta i arbeidet. Videre at det etableres samarbeid enten med ett eller flere embeter og direktoratet. Dette vil bidra til at statsforvalteren blir involvert og problemstillinger statsforvalteren erfarer blir ivaretatt i sluttproduktet.

Landbruksdirektoratet er i slutfasen med arbeidet med rundskriv/veiledere knyttet til enkelte paragrafer etter reindriftsloven. Statsforvalteren har i all hovedsak gitt innspill til disse. Veilederne/rundskrivene er etter arbeidsgruppas vurdering viktige for å bidra til likebehandling og enhetlig praksis på tvers av embetene.

Arbeidsgruppa foreslår at statsforvalteren og Landbruksdirektoratet i fellesskap lager en plan for utvikling av nye veiledere og rundskriv. Dette for å prioritere de veiledninger og rundskriv som statsforvalteren og direktoratet mener er av størst betydning for næringen og forvaltningen. Dette kan bidra til å redusere etterspørselen av veiledning fra næringen. Videre vil rundskriv om regelverket bidra til likebehandling, enhetlig praksis og skape forutsigbarhet i forvaltningen.

Landbruksdirektoratet benytter hjemmesiden som informasjonskanal både for næringen og for forvaltningen. Dette innebærer at alle veiledninger rettet mot næringen er tilgjengelig på direktoratets hjemmeside. Direktoratet vil legge til rette for at rundskriv også er tilgjengelig digitalt. Om rundskrivene gjøres tilgjengelig på hjemmesiden eller FM-nett²⁰ må direktoratet komme nærmere tilbake med informasjon om. Oppdatering av regelverk og innhold på hjemmesiden skjer fortløpende.

---

²⁰ FM-nett er en lukket digital plattform for departement/direktorat og statsforvalteren

9.4 Reindrifftsavtalen

Reindrifftsavtalen er et viktig virkemiddel for å nå de politiske målene som er satt, og innspill til og oppfølging av avtalen er en viktig oppgave for Landbruksdirektoratet.

9.4.1 Innspillprosessen og forhandlingene

Prosessen med innspill og oppfølging av reindrifftsavtalen er et arbeid som pågår hele året. Landbruksdirektoratet starter innspillprosessen i mai måned for forhandlingene kommende år, samtidig som innværende fremforhandlede avtale følges opp.

Statsforvalteren har som oppdrag og sender sine innspill til kommende reindrifftsavtale til direktoratet i september. Statsforvalteren presenterer sine innspill for LMD og direktoratet i oktober/november.

Forhandlingene starter opp med oppstartsmøte mellom avtalepartene i desember, der statsforvalteren er observatør. LMD oversender første oppdragsbrev til direktoratet i midten av november der det blant annet gis egne innspill og en vurdering av statsforvalterens innspill. Andre oppdragsbrev mottas og gis svar på etter at NRL har presentert sitt krav i begynnelsen av januar. Forhandlingene av reindrifftsavtalen gjennomføres årlig i løpet av februar måned. Landbruksdirektoratet er med sammen med LMD i statens forhandlingsutvalg med direktør i avdeling reindrift.

LMD orienterer statsforvalteren om resultatet av reindrifftsavtalen i begynnelsen av mars.

9.4.2 Oppfølging av avtalen

Landbruksdirektoratet mottar i medio mars oppfølgingsoppdrag fra reindrifftsavtalen fra LMD. Dette innebærer blant annet utarbeidelse av forslag til endringer i avtaleforskriftene på tilskuddsområdet. Men også deltakelse og ansvar for ulike arbeidsgrupper.

Statsforvalteren gis mulighet til å gi innspill på forslag til endringer i avtaleforskriftene før de oversendes LMD i slutten av mars/ april.

Avtalepartene gjennomfører forskriftsmøte på våren i løpet av mai/juni. Målet med forskriftsmøtet er å gjennomgå, gi innspill til og få enighet om forslag til endringer i forskriftene. Forskriftsmøtet anses som en høring på forskriftene. Statsforvalteren er observatør under møtet.

LMD sender vedtatte forskrifter til publisering i Lovdata. Forskriftene trer i kraft 1.7. Landbruksdirektoratet utarbeider og reviderer rundskriv og veiledere etter at forskriftene er vedtatt av avtalepartene.

Forvaltningen arbeider med og skal samtidig ha oversikt over og følge opp gjeldende reindrifftsavtale, samt gjennomføre prosess i forhold til neste års avtale. Dette innebærer at forvaltningen skal ha oversikt over blant annet innhold, og regelverk samtidig for de ulike avtaleårene.

Figur 4 nedenfor viser eksempler når ulike reindrifftsavtaler forhandles, når de trer i kraft, gjeldende periode og når tilskuddsbehandlingen gjennomføres.

Reindrifftsavtalen for:	Når forhandles avtalen	Når trer avtalen i kraft, herunder forskriftene	Gjelder for periode	Tilskuddsbehandling gjennomføres i perioden
2020/2021	Februar 2020	01.07.2020	01.07.20 - 30.06.21	01.06.21 - 01.09.21
2021/2022	Februar 2021	01.07.2021	01.07.21 – 30.06.22	01.06.22 – 01.09.22
2022/2023	Februar 2022	01.07.2022	01.07.22 – 30.06.23	01.06.23 – 01.09.23

Figur 4. oversikt over de ulike avtaler og ulike tidspunkter for når de forhandles om, trer i kraft og hvile perioder de gjelder for.

Forvaltningen skal ha oversikt over hvilken budsjettperiode de ulike reindrifftsavtalene gjelder for. Reindrifftsåret viser hvilken periode som det skal leveres melding om reindrift for. Og reindrifftsavtaleåret er den perioden reindrifftsavtalen gjelder. Dette er forsøkt illustrert i figur 5 nedenfor.

Figur 5. Oversikt over perioden for reindrifftsåret, reindrifftsavtaleåret og budsjett året.

9.4.3 Veiledere og rundskriv som følger av reindrifftsavtalen

I 2015 utarbeidet direktoratet nye rundskriv til bruk for forvaltningen og næringen, og det ble utarbeidet ny versjon av veiledere for næringen i 2021 etter oppdrag i reindrifftsavtalen. Det er nå utarbeidet rundskriv og veiledere til de fleste avtaleforskriftene, unntatt fire ordninger. Arbeidet er på mange måter fremdeles et utviklingsarbeid.

Utfordringen for statsforvalteren generelt knyttet til tilskuddsforvaltningen, er at veiledningen knyttet til regelverket kommer sent. Med dette menes at reviderte søknadsskjema, rundskriv og veiledere for tilskuddsordningene ikke er tilgjengelige på et tidlig nok tidspunkt slik at statsforvalteren får veiledet næringen i de årlige møtene statsforvalteren arrangerer før slaktesesongen. Dette opplever statsforvalteren som problematisk. Enkelte embeter har på grunn av dette valgt å utarbeide egne veiledere til næringen i påvente av rundskriv og veiledere fra Landbruksdirektoratet. Embetene har også utarbeidet saksbehandlingsrutiner for saksbehandlingen.

Landbruksdirektoratet mener det er positivt at Statsforvalteren utarbeider egne saksbehandlingsrutiner for behandling av tilskudd, noe som er i tråd med Økonomiregelverket med kravet til internkontroll. Utarbeidelsen av egne veiledere for næringen ligger derimot ikke til Statsforvalterens ansvar og oppgave, men i mangel på reviderte veiledere utarbeidet av direktoratet har det vært nødvendig å gjøre dette arbeidet i fylkene for å få en god informasjons- og veiledningsprosess overfor næringen. Målet er at direktoratet i samarbeid med statsforvalteren, kan ferdigstille veiledere så tidlig at disse blir retningsgivende for alle områder, slik at en kan redusere faren for at regelverket misforstås og regelverket blir ulikt praktisert. Dersom statsforvalteren likevel velger å utarbeide veiledninger til næringen må direktoratet orienteres om dette på egnet vis. Videre blir det da statsforvalterens oppgave å justere egne veiledninger og informere næringen om eventuelle endringer når veilederne fra Landbruksdirektoratet foreligger.

Landbruksdirektoratet reviderer årlig rundskriv og veiledere i etterkant av forskriftsmøtet. I revideringsprosessen gis statsforvalteren mulighet til innspill til forskrifter, rundskriv og veiledere. Dette gjør at prosessen med revidering av regelverket tar lengre tid. Det er flere forhold som påvirker prosessen, blant annet tidspunkt for forskriftsmøte og omfanget av forskriftsendringer.

Statsforvalteren har sammenliknet fremdriften mellom forskriftene hjemlet i reindrifftsavtalen og forskrifter hjemlet i jordbruksavtalen. Landbruksdirektoratet vil fremheve at det er forskjell knyttet til høringen av forskriftene. Forskrifter hjemlet i jordbruksavtalen sendes på høring med høringsfrist og til de som er aktuelle mottakere. Forskrifter hjemlet i reindrifftsavtalen sendes ikke på ordinær høring, men behandles i forskriftsmøtet som vist til i teksten ovenfor. Dette innebærer at fremdriften knyttet til ferdigstilling av rundskriv, veiledninger og søknadsskjema, er avhengig av resultatet i forskriftsmøtet. Forskriftsmøtet finner sted i mai eller juni. Dette innebærer korte tidsvinduer for direktoratet å ferdigstille alt materiell.

For at det skal være mulig å ferdigstille rundskriv og veiledere tidligere, foreslår arbeidsgruppen at statsforvalteren gis mulighet til i en prøveperiode, å gi innspill til regelverket gjennom hele året, og eventuelt i et eget møte, i stedet for å gi innspill gjennom selve endringsprosessen. Statsforvalteren vil da involveres tidligere. Ved større endringer og der direktoratet blir forsinket i arbeidet, vil direktoratet orientere statsforvalteren om dette så tidlig som mulig. Arbeidsgruppa mener dette vil bidra til økt åpenhet om prosess og framdrift. Det vises videre til kap. 9.3.2 for nærmere beskrivelse av prosessarbeid.

Arbeidsgruppa mener det er viktig at det gis informasjon og oppdateringer gjennom året til statsforvalteren knyttet til saksbehandling, forståelse av forskrifter, rundskriv og veiledninger over reindrifftsavtalen. Dette for å sikre lik forståelse av regelverk i alle embetene, noe som vil bidra til likebehandling. Arbeidsgruppa foreslår derfor å ta i bruk FM-nett²¹ på reindrifftsområdet og legge inn tilskuddsaker av prinsipiell karakter.

Arbeidsgruppa mener det er viktig at utviklingsarbeidet igangsatt av Statsforvalteren i Troms og Finnmark videreføres som en arena for dialog og samhandling mellom embetene, jf. 5.9.3.

9.4.4 Økt innsikt i Reindrifftsens utviklingsfond (RUF)

Informasjonsflyt om saker som behandles i RUF-styret vil bidra til å sikre likebehandling og lette saksbehandlingen i forvaltningen. For å få til en best mulig informasjonsflyt om saker som

---

²¹ FM-nett er en lukket digital plattform for departement/direktorat og statsforvalteren

behandles i RUF foreslår arbeidsgruppa at saker fra RUF legges løpende inn i FM-nett²², samt at det foretas en oppdatering av vedtakshistorikk tilbake til 2018. Videre foreslår arbeidsgruppen at statsforvalteren for å få et best mulig innblikk i de saker som behandles i RUF-styret, får en observatørrolle i RUF-møter. Det foreslås også at det legges til rette for at statsforvalteren og RUF-styret har et felles årlig møte for å utveksle kompetanse og erfaringer.

9.4.5 Bistå Landbruksdirektoratet i enkeltsaker

Statsforvalteren har vedtaksmyndighet i fem tilskuddsordninger over reindriftsavtalen og RUF. Statsforvalteren har imidlertid ansvar knyttet til flere av tilskuddordningene for øvrig, jf. vedlegg 2 og 3. Oppgavene består i å bistå Landbruksdirektoratet med å forberede saker, eller føre kontroll med tilskuddsmottaker.

Arbeidsgruppa viser til at med statsforvalterens genuine kunnskap om regionale forhold i reindriftsnæringen og om terreng og landskap, gjør at det er nødvendig at statsforvalteren bistår direktoratet med kvalitativ informasjon i konkrete saker.

Det er unødvendig at statsforvalteren skal bidra med kvantitativ informasjon som Landbruksdirektoratet har.

9.4.6 Reindriftsmyndighetene

I [forskrift for Reindriftens utviklingsfond](#) benyttes begrepet «reindriftsmyndighetene» i omtalen av oppfølging av kontroll, feilutbetalinger, avkortinger og tilbakeholdelse av tilskudd, jf. § 11 (vedlegg 3). Arbeidsgruppa mener bruken av begrepet reindriftsmyndighetene er upresist med tanke på tydelig rollefordeling både innad i forvaltningen og kanskje særskilt utad mot næringen. Arbeidsgruppa mener det i forskriften må tydeliggjøres hvem som har ansvar for oppfølgingen av §1- 11.

9.5 Reindriftsloven

I gjennomgangen av forvaltningens rolle knyttet til reindriftsloven, har arbeidsgruppa valgt å peke på svakheter som gjør rolleutøvelsen til statsforvalteren krevende. Arbeidsgruppa har tatt utgangspunkt i vedlegg 4 som viser offentligrettslig og privatrettslig ansvar etter loven. I dette avsnittet omtales det offentligrettslige ansvaret og grensesnittet mot det privatrettslige ansvaret næringen skal ivareta. Avslutningsvis tar arbeidsgruppa opp konkrete problemstillinger som statsforvalteren opplever som krevende.

9.5.1 Offentligrettslige og privatrettslige forhold

Arbeidsgruppa viser til at det skjedde store endringer for intern organisering og utøvelse av reindrift i næringen ved innføring av reindriftsloven i 2007. Det var et stort ansvar som ble lagt til næringen. Arbeidsgruppa har lagt rapporten [Utfordringer for selvstyre i reindriftsnæringen – tiltak for å nå mål om bærekraftig reindrift](#) (heretter selvstyregruppa) til grunn for diskusjon om reindriftsloven og skillet mellom privatrettslige og offentligrettslige forhold. Arbeidsgruppa viser derfor til selvstyregruppa i drøftingene.

Selvstyregruppa viser til at det vil være et langsiktig arbeid med å få implementert internt selvstyre.

---

²² FM-nett er en lukket digital plattform for departement/direktorat og statsforvalteren

(...) I forbindelse med implementeringen av internt selvstyre ble det gjennomført kompetansehevende tiltak. Statens reindrifstforvaltning (nå Landbruksdirektoratet og områdestyrene (nå statsforvalteren) hadde i årene etter en viktig veiledningsrolle. Arbeidsgruppa påpeker at det ikke er utarbeidet forskrifter, veiledninger og maler for reindrifstloven, med noen få unntak. Det er dermed opp til underliggende forvaltningsorgan og reindrifstnæringa å forstå reindrifstloven. Dette innebærer at det har vært krevende både for forvaltninga og reindrifstnæringa å iverksette privatrettslige og offentligrettslige forhold. Arbeidsgruppa mener det er viktig at forvaltninga og næringa har forståelse for at prosesser med å implementere internt selvstyre tar tid. Arbeidsgruppa anbefaler at arbeidet med å utarbeide forskrifter, veiledninger og maler prioriteres. Dette vil styrke både forvaltningens og næringens rolle.²³

Arbeidsgruppa støtter selvstyregruppa i at det tar tid å bygge internt selvstyre i reindrifstnæringa. Det har imidlertid blitt gjennomført en rekke tiltak som er med på bygge opp om det interne selvstyret enten direkte eller indirekte:

- Forskrift om fastsettelse av øvre reintall per siidaandel ble vedtatt i 2016.
- Forskrift om tilgjengeliggjøring av reintall internt i reindriften, ble vedtatt 21. juni 2022.
- Forslag til forskrift om reinmerker er under behandling i LMD.
- Utarbeidet veileder for arbeid med arealsaker.
- Utarbeidet veileder og mal for utfylling av distriktsplan for reinbeitedistrikter.
- Utarbeidet mal for distriktenes beredskapsplaner der intern fordeling av midler inngår.
- Utarbeidet kursopplegg og veileder for tilleggføring av reinsdyr inkludert føringrelaterte sykdommer. Det vises til vedlegg 6.
- Videreutvikling av arealbrukskartet for næringa.
- Forbedring og forenkling av innholdet i rundskrivene til forvaltninga knyttet til tilskudd over reindrifstavtalen.
- Utarbeidet veiledere til bruk for næringa i søknadsprosessene knyttet til tilskudd.
- Søknadsskjemaer er også forbedret og forenklet.

I reindrifstavtalen de to siste årene har det blitt avsatt midler til etablering av rådgivningstjenester for næringa, jf. kap. 7.5. Rådgivningstjenestene er knyttet til:

- HMS-tjeneste i reindriften – lagt til Norsk landbruksrådgivning.
- Helsetjeneste for rein (dyrehelse) – lagt til Veterinærinstituttet.
- Arealaker – lagt til NRL.

Landbruksdirektoratet som sekretariat for Reindrifststyret har siste årene hatt fokus på å tydeliggjøre rollen som Reindrifststyret har etter reindrifstloven. Forvaltningslovens bestemmelser i forhold til krav til vedtak, behandling av klager og inhabilitetsreglene, har blitt gjennomgått for styret.

Selvstyregruppa drøftet skillet mellom offentligrettslige og privatrettslige forhold og setter dette i sammenheng med rollen til statsforvalteren og Landbruksdirektoratet. Selvstyregruppa trekker frem at de tidligere områdekantorene hadde en utadrettet rolle og var tilgjengelig for næringa.

---

²³ [Utfordringer for selvstyre i reindrifstnæringa – tiltak for å nå mål om bærekraftig reindrifst](#)

Det var et tydelig skille mellom områdekantorene og områdestyrene. Områdekantorene var sekretariat for områdestyrene, mens områdestyrene traff vedtak. Det var altså en nivåinndeling mellom områdestyrenes og områdekantorenes rolle. Dette skillet ble i praksis opphevet ved overføringen av områdestyrets ansvar og oppgaver og ressurser og personell fra områdekantorene, til statsforvalteren. Selvstyregruppa understreker i sin rapport at bruksreglene er distriktets interne styringsdokument. Rollene statsforvalteren har i forbindelse med prosessen fra oppstart til slutføring og etterlevelse av bruksreglene, synliggjør de mange rollene statsforvalteren har:

Godkjenne bruksreglene. I denne vurderingen skal fylkesmannen:

- *Kontroll med at lovens regler for utarbeidelse av bruksreglene er fulgt.*
- *Omfatte en vurdering av om bruksreglene gir grunnlag for en økologisk bærekraftig reindrift i distriktet.*

Dersom fylkesmannen ikke godkjenner bruksreglene skal reindrifstagnonomen bistå distriktet ved å utarbeide et nytt forslag som skal behandles etter reglene i § 58.

Hvis dette ikke fører frem, skal fylkesmannen utarbeide bruksreglene for distriktet.

Fylkesmannen har i prosessen med bruksregler en rekke roller: godkjenne, kontrollere, vurdere måloppnåelse, være prosessveileder og til å ta over arbeidet med bruksregler dersom dette ikke fører frem.²⁴

Reindrifstloven legger til rette for at næringen selv gjennom bruksreglene skal håndtere konflikter og forhold reindrifstutøverne imellom.

(...) Det er samtidig viktig å trekke frem at næringen selv er rask med å kontakte fylkesmannen når det skjer brudd på bruksreglene. Dette mener arbeidsgruppa har sammenheng med at det ikke har vært en tydelig bevissthet om roller både i næringen og forvaltningen om hva reindrifstloven av 2007 innebærer knyttet til skillet mellom de privatrettslige forhold og forholdreindrifstutøverne imellom. Inngripen fra fylkesmannen i privatrettslige forhold før distriktstyrene har fått mulighet til å agere, bidrar etter arbeidsgruppas mening til å undergrave det interne selvstyre. Distriktstyret må få mulighet til å følge opp brudd på bruksreglene før fylkesmannen involveres. Dette stiller imidlertid krav til at bruksreglene er av en kvalitet, der både prosessen med utvikling av bruksreglene og oppfølgingen av den, oppleves som legitim.

(...) Hvordan fylkesmannen ivaretar sin rolle og er seg bevisst de ulike rollene fylkesmannen i realiteten har, er svært viktig for å videreutvikle det interne selvstyre og tillit mellom reindrifstnæringen og forvaltning.

Arbeidsgruppa mener selvstyregruppa på en god måte synliggjør kompleksiteten i rollene statsforvalteren skal ivareta overfor næringen. Statsforvalteren tar også ofte i bruk sanksjonskapittelet i reindrifstloven i arbeidet med å håndtere brudd på bruksreglene.

Utfordringen som statsforvalteren og Landbruksdirektoratet opplever, er at næringen i for liten grad er i stand til å ivareta sitt ansvar for internt selvstyre. Trolig er manglende kompetanse om administrasjon og styre av distrikt en problemstilling, en annen at det mangler velfungerende verktøy internt i næringen for å håndtere interne konflikter. Det er få distrikter som har nedfelt egne regler om konflikthåndtering i bruksreglene. Det er i enkelte distrikter liten lojalitet til

---

²⁴ [Utfordringer for selvstyre i reindrifstnæringen – tiltak for å nå mål om bærekraftig reindrift](#)

organiseringen med distriktsstyrer. Det er distrikter der distriktsstyret ikke har en felles oppfatning av egen rolle, hvordan distriktsstyret i fellesskap skal utøve rollen og der det er svært forskjellige interesser. Når det da oppstår konflikt om f.eks. beitebruk og beitetider, kontaktes statsforvalteren med en forventning om at statsforvalteren skal løse konflikten.

Et annet eksempel på et privatrettslig forhold som utløser konflikt og der statsforvalteren blir engasjert, viser arbeidsgruppa til § 31 om skilling.

§ 31 Skilling

Den som har rein i en flokk sammen med andre, kan kreve skilling for uttak av egne dyr.

De andre som har rein i flikken, har plikt til å legge forholdene til rette for skilling. Ingen må forstyrre arbeidet under skillingen. Skilling bør finne sted før flokken forlater sesongbeiteområdet.

Skilling kan ikke kreves under kalving eller i forbindelse med brunst eller hvis skilling ikke er tilrådelig av dyrevernmessige grunner.

Før rein settes i gjerde for skilling, må de siidaer som kan ha rein i flokken, varsles.

Nærmere regler om skilling og varsling kan gis i bruksreglene for distriktet.

Skilling er et privatrettslig forhold. Loven legger opp til at reieneierne seg imellom skal skille reien i det flokkene sammenblandes. Statsforvalteren viser til at reindriftsloven og forarbeidene til loven legger vekt på at det skal være et vern for de minste siidaer og siidaandeler. I det flokker blir sammenblandet har ikke de minste siidaer og siidaandeler ressurser til å iverksette skilling slik loven forutsetter. I bruksreglene er det heller ikke nedfelt regler for hvordan distriktsstyret skal håndtere slike tilfeller. Statsforvalteren blir da bedt om å iverksette tiltak med skilling av flokkene med begrunnelse i at de minste skal ivaretas i næringen. Arbeidsgruppa mener dette synliggjør på en god måte den utfordringen statsforvalteren opplever med skillet mellom privatrettslige og offentligrettslige forhold – og der de privatrettslige forholdene ikke er etablert.

Pågangen av henvendelser om konflikter til statsforvalteren fra siidaer på vinterbeitene i Vest- og Øst-Finnmark er stor, og Statsforvalteren i Troms og Finnmark bruker store ressurser på å håndtere de mange konfliktene som oppstår. Dette innebærer at ressursene i embetet i stor grad går til å rydde i forhold som egentlig skulle vært ivaretatt i distriktsstyret gjennom regulering i bruksreglene, håndheving ved distriktsstyret og på denne måten vært privatrettslige.

Bruksreglene skal også fastsette et øvre reintall for sommersiidaen. Arbeidsgruppa viser til omtalen av distriktsinndelingen i Østre, Midtre og Vestre- sone i Vest-Finnmark i [rapport fra selvstyregruppa, kap. 6.3.4.3](#). Disse sonene er vinterbeitene for siidaer som har sommerbeite knyttet til andre distrikter. I noen tilfeller er det forskjellige av medlemmer i sommer- og vintersiidaen. Dette innebærer at et øvre reintall fastsatt for sommersiidaen ikke nødvendigvis er tilpasset siidaens beitegrunnlag på vinterbeite. Dette mener arbeidsgruppen bidrar til posisjonering og rivalisering mellom siidaer på vinterbeitene der det er et begrenset beitegrunnlag. Dette bidrar til at konfliktene på vinterbeitene eskalerer. Statsforvalteren bruker store ressurser på å følge opp reintall på siidaandelsnivå og føre kontroll med reintallsutviklingen, noe som i prinsippet skulle vært nedfelt i bruksreglene og dermed blitt fulgt opp av distriktsstyret.

Intensjonen i 2014 ved omorganiseringen av forvaltningen var bl.a. at:

I tilknytning til en del av de sentrale oppgavene kan det videre pekes på at myndighetene i henhold til reindrifftsloven av 2007 skal ha en mer tilbaketrukket og kontrollerende rolle, bl.a. gjennom godkjenning og stadfesting av de beslutninger som reindriften selv tar som ledd i utøvelsen av sin private næringsvirksomhet.²⁵

Arbeidsgruppa opplever at statsforvalteren ikke har mulighet til å innta en tilbaketrukket og kontrollerende rolle da de privatrettslige forholdene ikke er på plass. Dette gjør at statsforvalteren i stor grad bruker offentligrettslige hensyn i det de griper inn når de privatrettslige forholdene ikke er på plass og ikke fungerer etter intensjonen i reindrifftsloven.

Arbeidsgruppa viser til Landbruksdirektoratets arbeid med å utvikle en veileder for reindrifftsneringen om videreutvikling av bruksreglene. Dette vil være et positivt bidrag for statsforvalterens veiledning av distriktsstyrene slik at næringen i større grad settes i stand til å videreutvikle internt selvstyre.

Arbeidsgruppa mener det er viktig at det også utarbeides en oversikt over status for bruksregler på tvers av embeter. Dette vil bidra til at forvaltningen har bedre kompetanse og innsikt i status og behov for videre arbeid i næringen knyttet til bruksreglene.

Landbruksdirektoratet har også startet arbeidet med rundskriv/veiledere for statsforvalteren knyttet til enkelte paragrafer etter reindrifftsloven. Dette vil etter arbeidsgruppas vurdering bidra til likebehandling og enhetlig praksis på tvers av embetene.

Det bør videre etableres standarder for når det offentlige skal gripe inn i privatrettslige forhold og for hvordan statsforvalteren skal håndtere de ulike rollene gitt i reindrifftsloven. Prosessen med å utarbeide disse standardene vil gi nyttige og nødvendige diskusjoner på tvers av embeter for å oppnå likebehandling og normering av forvaltningen. Standardene vil være retningsgivende for hvordan statsforvalteren håndterer ulike situasjoner og saker.

9.5.2 § 73 Megling

Arbeidsgruppa opplever reindrifftslovens § 73 om megling, som krevende. Arbeidsgruppen har ikke gått nærmere inn på § 73 om megling. Årsaken til dette er at det nedsettes et eget utviklingsarbeid der megling i reindriften skal gjennomgås, jf. Reindrifftsavtalen 2022/2023 og kap. 5.9.4.

9.5.3 Kap. 11 om sanksjoner og tvangstiltak

Gjennomgående i kap. 11 om sanksjoner og tvangstiltak, er det lagt til Reindrifftsstyret eller statsforvalteren å følge opp. Dette innebærer i praksis at både Reindrifftsstyret og statsforvalteren har kompetanse til å gi pålegg (§75), tvangsmulkt (§ 76), avgift (§ 77), forelegg (§ 78) og iverksette tvangstiltak (§79). Dette er også synliggjort i vedlegg 4.

Statsforvalteren viser til at dette er krevende å følge opp siden det ikke tydelig kommer frem av loven hvem som har ansvar i første instans til å følge opp med sanksjoner og tvangstiltak. Statsforvalteren har opplevd at Reindrifftsstyret i enkelte saker har endret statsforvalterens vedtak og gitt mildere reaksjoner enn det statsforvalteren har truffet vedtak om. Dobbeltkompetansen gjør at næringen ikke nødvendigvis trenger å påklage vedtaket fra statsforvalteren til Reindrifftsstyret, men gir Reindrifftsstyret mulighet til å gjøre om vedtak uten nærmere

---

²⁵ [Prop. 89 L \(2012-2013\) Endringer i reindrifftsloven mv. \(avvikling av områdestyrene\)](#)

behandling. Dette gjør at det blir usikkerhet og misnøye om statsforvalterens håndtering av forhold i næringen.

En løsning for å sikre at dobbeltkompetansen ivaretas på en forvaltningsmessig god måte er å utarbeide felles rutine for statsforvalteren og Reindrifststyret når det gjelder oppfølging av ulovlige forhold i reindriften.

9.5.4 Økt innsikt i Reindrifststyrets virksomhet

Statsforvalteren viser til at prinsipielle saker fra Reindrifststyret, LMD og direktoratet ikke er tilgjengelig i tilstrekkelig grad for statsforvalteren. Sakliste og protokoll fra Reindrifststyret legges på Landbruksdirektoratets hjemmeside. Statsforvalteren etterlyser saksdokumenter fra Reindrifststyret, samt vedtak og prinsipputtalelser fra LMD og Landbruksdirektoratet. Årsaken til at statsforvalteren ønsker denne informasjonen er for å være orientert om prinsipielle avklaringer knyttet til regelverket.

Arbeidsgruppa mener Landbruksdirektoratet skal ta i bruk FM-nett for å gi lik informasjon til embetene. Et vedtak i Reindrifststyret, LMD og Landbruksdirektoratet kan ha prinsipiell verdi for øvrige embeter. Ved å ta i bruk FM-nett²⁶ vil statsforvalteren lettere finne informasjonen.

Arbeidsgruppa foreslår også at statsforvalteren gis en observatørrolle i Reindrifststyret. Embetene avklarer seg imellom representasjon og hvordan ev. rullering mellom embetene skal foregå.

9.6 Statsforvalteren som førstelinje

9.6.1 Bakgrunn

Statsforvalteren har en viktig rolle som førstelinje for reindriftsnæringen. Denne rollen kommer av at statsforvalteren er vedtaksmyndighet knyttet til de økonomiske og juridiske virkemidlene på reindrifsområdet. I tillegg er det forventninger i tildelingsbrevet om at statsforvalteren skal bidra til å øke kompetansen i næringen knyttet til økt verdiskaping for å nå de reindriftpolitiske målene.

I evalueringen NIBIO gjennomførte ble funnene om førstelinjetjenesten oppsummert på følgende måte²⁷:

Det er ulike oppfatning om hvor godt embetene ivaretar førstelinjetjenesten. Dette har sammenheng med hvilken del av førstelinjetjenesten man refererer til. Noen vektlegger forvaltningsoppgaver med tilhørende veiledning, andre vektlegger utadrettet virksomhet med aktiv rådgivning og service overfor næringa. Det er på det siste området at førstelinjetjenesten oppleves som svekket.

Kritikken mot dette aspektet ved førstelinjetjenesten har sammenheng med at forvaltningen har fått en endret rolle. Samtidig har reinbeitedistriktene fått større selvstyre. Dette innebærer at rådgivning og service fra den offentlige reindrifstforvaltningen sin side skal reduseres. Rolleendringene er en styrt utvikling over flere år, og er ikke en følge av den organisatoriske endringen av forvaltningen.

²⁶ FM-nett er en digital plattform for direktorat og departement for deling av informasjon med statsforvalteren.

²⁷ [Evaluering av endringer i den offentlige forvaltningen av reindriften, Rapport 2019/42, NIBIO](#)

Rolleendringene, både i forvaltningen og i reinbeitedistriktene, har ført til at det har oppstått et vakuum med hensyn til rådgivnings- og serviceoppgaver. Dette er oppgaver som den offentlige reindriftsforvaltningen har avvirket og reinbeitedistriktene var med må fylle, men ikke har hatt ressurser til.

For å dekke behovet for reindriftsfaglig rådgivning kan det vurderes om reinbeitedistriktenes evne til å fylle rollen som rådgiver og serviceorgan bør styrkes. Alternativt kan man vurdere å etablere en egen rådgivningstjeneste (men uavhengig av den offentlige forvaltningen) for å gi reinbeitedistriktene nødvendig kompetansestøtte.

For øvrig fremstår områdekontorene som et viktig element i førstelinjetjenesten. Områdekontorene gir næringa et konkret, lett identifiserbart sted å henvende seg. Terskelen er også lavere for å kontakte et områdekontor enn å kontakte fylkesmannsembetet sentralt.

Arbeidsgruppa kjenner seg godt igjen i beskrivelsen NIBIO gjør av statsforvalterens rolle som førstelinje.

Arbeidsgruppa viser først til begrepet som NIBIO benytter om områdekontor. Områdekontorer var en del av organiseringen av reindriften før omorganiseringen av reindriftsforvaltningen i 2014. I dagens desentraliserte struktur av statsforvalterembetene omtales disse kontorene som kontorsteder. Dette for å unngå at organisering og erfaringer fra tidligere forvaltningsstruktur bringes videre inn i dagens forvaltningssystem.

Det vises til kap. 7.5. der rådgivningstjenestene for reindriften er beskrevet. Dette er rådgivningstjenester som er etablert eller er i ferd med å etableres. Arbeidsgruppa mener rådgivningstjenestene er et viktig bidrag til kompetansestøtte for distriktsstyrene. Områdene rådgivningstjenestene pr i dag er rettet seg mot areal, HMS og dyrehelse.

9.6.2 Veiledningsplikten

I kap. 6 redegjør arbeidsgruppa for temaområdene Landbruksdirektoratet og statsforvalteren har som rolle. Lovforvaltning og tilskuddsforvaltning er kjerneoppgavene for begge etater. Som tidligere nevnt er statsforvalteren vedtaksmyndighet for bestemmelser etter reindriftsloven og for tilskuddene. Til vedtaksmyndigheten tilligger det også en veiledningsplikt. Veiledningsplikten skal bidra til å ivareta den enkeltes rettssikkerhet og til å fremme god og effektiv forvaltning. Veiledningsplikten strekker seg langt, jf. forskrift til forvaltningsloven kap. 2. Der fremkommer det at *forvaltningsorganet bør hjelpe med å fylle ut skjemaer og utarbeide klager og andre dokumenter når det synes å være behov for slik hjelp.*²⁸

I forarbeidene til forvaltningsloven vises det til:

*Veiledningsplikten må utformes etter en avveining av den enkeltes behov for veiledning mot forvaltningens ressursbruk. Konkret reiser det seg for første spørsmål om virkeområdet for veiledningsplikten, både for hvilke saker den bør gjelde for, og hvem som bør ha rett til veiledning. For det annet er det spørsmål om hva det skal gis veiledning om og i hvilket omfang, og hvordan det bør skje.*²⁹

Arbeidsgruppen erfarer at reindriftnæringen er en sammensatt næring der det er kulturelle, menneskelige og materielle forhold som gjør at statsforvalteren strekker seg langt i å veilede om

²⁸ [Forskrift til forvaltningsloven](#)

²⁹ [NOU 2019:5 Ny forvaltningslov – lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning \(forvaltningsloven\)](#)

reindriftsloven og tilskuddsregelverket. Etter arbeidsgruppas erfaring har dette blitt tatt opp av næringen selv da de opplever forskjell i grad av tilbud og hjelp til veiledning.

Tilskuddsregelverket er hjemlet i reindriftsavtalen og er statlige tilskudd. Arbeidsgruppa mener derfor at forvaltningslovens bestemmelser om veiledningsplikten vil gjelde. I dag bruker statsforvalteren ressurser på å hjelpe deler av næringen til å søke om tilskudd. Landbruksdirektoratet jobber imidlertid med nye digitale søknadssystemer for tilskudd over reindriftsavtalen. Dette mener arbeidsgruppa er et svært positivt tiltak for å bidra til å redusere ressursene statsforvalteren bruker på veiledning i og med at de digitale søknadssystemene vil inneholde god veiledning til brukeren.

Reindriftsloven skaper imidlertid utfordringer for statsforvalteren når det gjelder veiledningsplikten. Som redegjort for i kap. 9.5.1 skiller reindriftsloven på offentligrettslige og privatrettslige forhold. I [forarbeidene til forvaltningsloven](#) står det følgende:

Utenfor den alminnelige veiledningsplikten som skal drøftes her, faller veiledning som ikke gjelder forholdet til rettsregler eller det offentliges egen virksomhet, men som i stedet søker å sette den enkelte i stand til å innrette sin virksomhet eller lovsførsel på en bedre måte for seg. Dette omfatter mye av landbruksmyndighetenes tradisjonelle rådgivning og rådgivningstiltak, m.m. (...)

Slik veiledning – faglig rådgivning, som det iblant kalles – er en særskilt oppgave for forvaltningen på det enkelte saksområde og bygger på den enkelte lov på området. Veiledningsplikten etter forvaltningsloven kan imidlertid få betydning når det gjelder orientering om hva slags faglig rådgivning den enkelte kan ha rett til.

Forarbeidene viser til at forvaltningsloven må ses i sammenheng med særlovgivningen på det enkelte område. På reindriftsområdet er dette reindriftsloven. Det er derfor viktig å skille hvilke deler av reindriftsloven som forvaltningsloven i utgangspunktet gjelder for.

De privatrettslige forholdene er lagt til næringens egne organer og da i særdeleshet til distriktsstyret. Det er distriktsstyret som skal utarbeide bruksregler og håndheve disse.

Som redegjort for i kap. 9.5.1. bruker statsforvalteren store ressurser knyttet til konflikthåndtering. Konfliktene har i stor grad sin årsak i manglende avklarte privatrettslige forhold. Iht. Reindriftsloven § 73 om megling skal det i konflikter utnevnes megler av statsforvalter eller Reindriftsstyret. Som protokollen fra reindriftsavtalen 2022-2023, jf. kap. 5.9.4 synliggjør, er bestemmelsen lite brukt og skal nå utredes. Det er etter arbeidsgruppas formening et tegn på at statsforvalteren håndterer konfliktene som oppstår. Veiledningen rettet mot partene i forholdet begrunnes i veiledningsplikten.

Det er imidlertid etter arbeidsgruppas oppfatning viktig at statsforvalteren og Landbruksdirektoratet er seg bevist skillet mellom de privatrettslige og offentligrettslige forhold. Dersom statsforvalteren veileder for langt ut i privatrettslige konflikter kan og vil statsforvalteren kunne oppfattes som en part i et forhold som i utgangspunktet er privatrettslig.

Til sammenlikning viser arbeidsgruppa til kommunenes rolle på landbruksområdet. Kommunene er vedtaksmyndighet for bl.a. jordbruks- og konsesjonsloven. Disse lovene er offentligrettslige lover. Kommunene skal derfor veilede eiere av landbrukseiendommer om plikter og rettigheter, søknader osv. på området. Odelsloven er en privatrettslig lov. Kommunene veileder ikke om problemstillinger knyttet til odelsloven, med mindre for eksempel odelsrekkefølgen får konsekvenser for konsesjonsbehandlingen (offentligrettslig). Veiledningen knyttet til odelsloven innhentes hos private aktører som for eksempel næringsorganisasjonene, advokater m.m.

Arbeidsgruppa viser til at det er etablert rådgivningstjenester for reindriftsnæringen knyttet til areal, HMS og dyrehelse. Det er imidlertid etter arbeidsgruppas vurdering mangel på rådgivningstilbud knyttet til de privatrettslige forholdene i reindriftsnæringen. Dette får konsekvenser for statsforvalteren som forvalter av offentligrettslige forholdene i reindriftsloven også forventes å veilede om de privatrettslige forholdene. Forventningene strekker seg etter arbeidsgruppas vurdering utover veiledningsplikten og inneholder i stor grad elementer av bistand og hjelp til å håndtere utfordringer næringen skal håndtere. Dette setter statsforvalteren i en svært vanskelig posisjon både omdømmemessig og ressursmessig. Statsforvalteren opplever at de er en total førstelinjetjeneste for reindriftsnæringen, noe det i dag ikke er ressurser til å håndtere.

Tilbakemeldinger fra næringen, jf. [NIBIO-rapport 2019:5](#), i kombinasjon med statsforvalterens situasjon, gjør at arbeidsgruppa mener det er nødvendig å øke kompetansen i forvaltningen om veiledningsplikten knyttet til de privatrettslige og offentligrettslige forholdene etter reindriftsloven.

Arbeidsgruppa mener det bør utvikles en rutine/standard for hvordan statsforvalteren skal veilede næringen etter reindriftsloven. Det skal særlig legges vekt på skillet mellom veiledning iht. de privatrettslige og offentligrettslige forholdene, samt tilskuddsregelverket og søknadsprosessen. Målet med rutinen/standarden er at statsforvalteren har en felles holdning til:

- Hvilke saker det gis veiledning om
- Hvem som har rett til veiledning
- Hva det skal gis veiledning om
- I hvilket omfang
- Hvordan veiledningen skal gjøres

Rutinen/standarden skal implementeres i embedene og hos Landbruksdirektoratet og være lett tilgjengelig på hjemmesidene til etatene slik at næringen på en enkel måte kan gjøre seg kjent med statsforvalterens ansvar.

9.6.3 Statsforvalteren som rådgiver overfor næringen

Statsforvalteren har i oppdrag å gi råd til reindriftsnæringen om økt verdiskaping. Arbeidsgruppen mener dette oppdraget er knyttet til iverksetting av nasjonal reindriftspolitikken slik den er beskrevet i Meld. 32 (2016-2017). Et viktig element for å nå de reindriftspolitiske målene er at næringen i større grad driver på en mest mulig produksjonsrettet og lønnsom måte. Tilskuddsordningene over reindriftsavtalen som er innrettet for å øke næringens produksjon forvaltes av statsforvalteren. Effekten av disse ordningene skal bidra til å støtte opp om lønnsomhet i næringen. Dette beskrives på følgende måte³⁰:

I de fleste reinbeiteområder er det, gjennom driftstilpasninger og justeringer i uttaket av rein, fortsatt mulighet for å øke kjøttproduksjonen og dermed lønnsomheten.

Det er forventet at statsforvalteren skal veilede og gi råd til næringen for å øke lønnsomhet gjennom å optimalisere kalvevekt og flokkstruktur. Det er gjennom økt kalvevekt og bedre flokkstruktur at lønnsomheten i næringen skal økes og ikke gjennom å øke reintallet. Ved å veilede og gi råd til næringen om disse temaene er målet politisk å stabilisere reintallet slik at beitebelastningen blir økologisk bærekraftig.

---

³⁰ [Meld. St. 32 \(2016-2017\) Reindrift – Lang tradisjon – unike muligheter](#)

Statsforvalterens mange roller, som det er vist til i kap. 9.5.1, og ressursene som benyttes på å håndtere manglende privatrettslige forhold, gjør at statsforvalteren opplever det er vanskelig å ivareta oppdraget om omhandler rådgivning om økt verdiskaping i reindriften. Denne rådgivningsoppgaven retter seg mot næringen der god dialog og samhandling danner grunnlag for rådgivning og kompetanseutvikling hos utøverne. Når statsforvalteren skal håndheve bruksreglene, være aktiv i konfliktløsning og sanksjonere overfor utøverne, blir rollene for mange og motstridende.

Arbeidsgruppen har drøftet om rådgivning om økt verdiskaping i reindriften også omfatter næringsutvikling i form av ny næringsvirksomhet i tilknytning til reindrift. Denne oppgaven er etter arbeidsgruppas formening lagt til IN, jf. kap. 7.2.6. Statsforvalteren bør imidlertid videreutvikle samarbeid med IN og fylkeskommunene for å bidra til økt kunnskap og kompetanse om reindrift i disse virksomhetene. Det er nødvendig for næringen at det er *En dør* for næringen å henvende seg ved planlegging og oppstart av ny næringsvirksomhet.

Arbeidsgruppa mener dette må ses i sammenheng med tiltak om å utvikle verktøy for hvordan statsforvalteren kan håndtere veiledning etter reindriftsloven. Dette kan bidra til å dreie ressursene fra en til en veiledning over til rådgivning overfor næringen.

9.6.4 Begrepet førstelinjetjeneste om statsforvalterens rolle

Siden overføringen av oppgaver fra områdestyrer/-kontorer i 2014 har det skjedd en endring i omtalen av statsforvalterens rolle på dette området. I styringsdokumentene fra 2016/-17 omtales denne oppgaven med at være et *kompetansesenter* for næringen og være *vedtaksmyndighet* etter reindriftslovens bestemmelser. I 2019 i kjølvannet av evalueringen NIBIO gjennomførte, jf. kap. 5.6. og kap. 9.6.1, ble begrepet førstelinjetjeneste for reindriftnæringen introdusert i styringsdokumentene. Oppgavene som følger av benevnelsen førstelinjetjeneste i styringsdokumentene kommer frem i [Hovedinstruksen punkt 5.1.5.4](#).

De tidligere områdekantorene hadde en servicefunksjon overfor næringen. Denne rollen mener arbeidsgruppa ble endret først i forbindelse med innføring av reindriftsloven i 2007 og forsterket ved overføring av oppgaver og ansvar til statsforvalteren. Dette kommer også til uttrykk i [Prop. 89 L \(2012-2013\) Endringer i reindriftsloven mv. \(avvikling av områdestyrene\)](#). I omtalen av statsforvalterens rolle står det bl.a. følgende:

I tilknytning til en del av de sentrale oppgavene kan det videre pekes på at myndighetene i henhold til reindriftsloven av 2007 skal ha en mer tilbaketrukket og kontrollerende rolle, bla. gjennom godkjenning og stadfesting av de beslutninger som reindriften selv tar som ledd i utøvelsen av sin private næringsvirksomhet.

I omtalen av statsforvalterens rolle knyttet til rettssikkerhet benyttes begrepet førstelinjeansvar, jf. kap. 7.2.1. Forventningene i næringen er store knyttet til statsforvalterens rolle. Bruk av begrepet *tjeneste* mener arbeidsgruppa i for stor grad kan knyttes til områdekantorene som ofte omtaltes som servicekontorer for næringen. Arbeidsgruppa mener det er nødvendig å endre begrepsbruken, slik at rollen statsforvalteren er ment å ha tydeliggjøres. Forslag til dette kan være førstelinjemyndighet, førstelinjeansvar, m.m.

9.7 Rovviltforvaltning - tap av rein til rovvilt m.m.

Arbeidsgruppa har drøftet rollene og ansvaret på rovvilt, vedlegg 1. Landbruksdirektoratet har de senere årene fått styrket ansvaret knyttet til rovviltområdet og vil fremover bygge kompetanse på området. Arbeidsgruppa mener det er viktig at det er god dialog mellom direktoratet og

statsforvalteren slik at Landbruksdirektoratet underbygger statsforvalterens rolle og oppgave og bidrar til kunnskapsutvikling knyttet til tap av rein til rovvilt m.m.

Statsforvalteren i Nordland viser til at det i enkelte distrikter er svært store tap av rein til rovvilt. Tapene er så omfattende at distriktene har sin inntjening på erstatningsordningen for rovvilt og ikke på direktetilskuddene (tilskudd til siidaandeler og reinlag og tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag). Dette illustrer den utfordringen som er i reindriften og som statsforvalteren står i. Slike problemstillinger er det viktig at Landbruksdirektoratet er oppmerksom på siden det handler om opprettholdelsen av reindriften i enkelte distrikter spesielt i Nordland og til en viss grad også Nord-Trøndelag reinbeiteområde.

Landbruksdirektoratet arrangerer nå nettverkssamlinger for medarbeidere som arbeider med rovvilt i embetene og understreker at det er viktig at statsforvalteren deltar med fagkompetansen og er aktiv i møtene. Dette bidrar til økt forståelse på tvers av embetene og styrker kompetanse og faglig innsikt i Landbruksdirektoratet.

Arbeidsgruppen ser positivt på at Landbruksdirektoratet har fått en sterkere rolle på rovvilt og at det er av betydning for reindriften at direktoratet bygger kompetanse. Problemstillingen fra Statsforvalteren i Nordland illustrer at det er utfordringer for reindriften. Det er derfor viktig med god dialog og samhandling mellom statsforvalteren og Landbruksdirektoratet om de regionale forskjellene som er knyttet til rovvilt og tap. Arbeidsgruppa mener nettverksbygging og erfaringsutveksling er viktig for å øke kompetanse både i direktoratet og tvers av embeter.

9.8 Arealbruk – reindriften arealbehov

Arbeidsgruppen har diskutert arbeidet med ivaretagelse av reindriften arealressurser. Som det kommer frem av kap. 5.8. er arealområdet ulikt organisert i embetene. Innsikt i arealbruken er knyttet til en overordnet forståelse av drifta i et distrikt. Denne forståelsen kommer gjennom behandling av distriktsplaner, bruksregler, reindriftnlegg osv, og gjennom en kontinuerlig dialog med reinbeitedistriktet/siida.

Oppdraget til statsforvalteren på arealområdet er komplekst. Reindrift driver nomadisk drift som krever store arealer. Statsforvalteren opplever at de ulike lovverkene gir adgang til utbygging av reindriften arealressurser – bit for bit. De viktigste arealene lar seg til en viss grad skjermes, men utbyggingene kommer stadig tettere innpå disse områdene. Dette påvirker reinen og endrer driftsmønsteret som igjen kan skape nye konflikter om arealbruken.

Det vises til at det er flere lovverk som påvirker arealressursene til reindriftnæringen. Aktuelle lovverk i tillegg til PBL, som kommer i inngrep er, bl.a.:

- Energiloven
- Mineralloven
- Oreigningslova
- Vannressursloven
- Vassdragsreguleringsloven
- Motorferdselloven
- Jordloven

I rapporten [Verdiskaping i utmark](#) gjør NIBIO rede for ulike arealbrukskonflikter. Innledningsvis skriver NIBIO:

Arealbrukskonflikter er målkonflikter som oppstår som følge av at ett og samme areal har flere ulike funksjoner. Disse funksjonene er ikke alltid forenelige, og aktørene i utmarka prioriterer funksjonene ulikt. Dermed oppstår det uenighet eller konflikt om hvordan arealene skal benyttes.³¹

NIBIO gir deretter en grov kategorisering av arealbrukskonflikter:

- *Jordbruk, dvs. den delen av landet av landbruket som utøves på innmarka, men ofte grenser opp mot utmark og derfor berøres av aktivitetene i utmarka.*
- *Annen næringsvirksomhet i utmark, som f.eks. kraftproduksjon, mineralutvinning, hyttebygging og rekreasjonsverdi.*
- *Offentlige tiltak i utmark som for eksempel samferdsel (vei og jernbane), forsvarets virksomhet, natur og kulturvern.*
- *Interesser knyttet til biologisk mangfold, rekreasjon, landskap og opplevelsesverdi, gjerne knyttet til en ide om en idealtilstand.*
- *Rovdyrforvaltningen.³²*

Arbeidsgruppa understreker at reindriften opplever arealbrukskonflikter knyttet til samtlige av disse kategoriene. Ønsket fra ulike aktører til å utnytte utmarka til næringsvirksomhet og til annen bruk er økende og tilspisses i enkelte områder.

Statsforvalteren har innsigelsesmyndighet etter plan- og bygningsloven, og konsesjonssaker hos NVE, mens statsforvalteren er høringsinstans og har innsigelsesrett også etter energiloven, vassressursloven og vassdragsreguleringsloven. Statsforvalteren erfarer at ivaretagelse av reindriftens arealbehov er fragmentert mellom mange sektorer og det er krevende både for statsforvalteren og reindriften å ha oversikt over alt som skjer i reinbeiteområdene. Det er vanskelig å få gjennomslag for reindriftens arealbehov regionalt og hvordan utbygging og aktivitet påvirker driftsmønster og dyrevelferd. Statsforvalteren mener det er behov for mer forskning og utredning knyttet til dette området.

Arbeidsgruppa mener dette er et viktig område for reindrifftsforvaltningen. Det enkelte distrikt flytter over kommune- og fylkesgrenser og er arealkrevende. Reindriftens arealressurser er under press. Reinbeitedistriktene har liten kapasitet sammenliknet med omfanget av saker som berører det enkelte distrikt. Styrkingen med rådgivningstjeneste i NRL med tre årsverk på arealområdet, er positivt.

Landbruksdirektoratets veiledning av statsforvalter, fylkeskommuner og kommuner innebærer i praksis å videreutvikle direktoratet sin hjemmeside med veiledningsmateriell. I tillegg vil dialog og samhandling med statsforvalteren være avgjørende for å øke direktoratets og statsforvalterens kompetanse og innsikt. Dette innebærer bl.a. utveksling av informasjon gjennom å sende kopier av innsigelser statsforvalteren fremmer til direktoratet.

Arbeidsgruppa viser til Fosen-dommen og de premisser som knyttes til menneskerettighetene, noe som synliggjør kompleksiteten knyttet til området. Dette stiller særlige krav til statsforvalterens dialog og samhandling med regionale aktører, utbyggere og kommuner.

---

³¹ [Verdiskaping i utmark – status og muligheter. Rapport 175/2021. NIBIO](#)

³² [Verdiskaping i utmark – status og muligheter. Rapport 175/2021. NIBIO.](#)

9.9 Beredskap

I reindriftsavtalen for 2022/23 er besluttet at det skal gjøres en gjennomgang på området der roller og ansvar vil være tema, jf. kap. 5.9.5. Arbeidsgruppa har derfor valgt å avvente denne gjennomgangen, men understreker at beitekrisene i 2020 og 2022 har medført et betydelig merarbeid for forvaltningen.

10 Vedlegg

Vedlegg 1.	Roller og oppgaver – Landbruksdirektoratet og statsforvalteren	side 62
Vedlegg 2.	Tilskudd på reindriftsområdet finansiert over reindrifftsavtalen	side 66
Vedlegg 3.	Reindriftens utviklingsfond	side 69
Vedlegg 4.	Reindrifftsloven	side 72
Vedlegg 5	Årshjul– Prosess reindrifftsavtaleforhandlingene og oppfølging av reindrifftsavtalen herunder tilskuddsbehandling	side 85
Vedlegg 6	Overskrift over rundskriv, veiledere og maler	side 88
Vedlegg 7	Årshjul for statsforvalteren 2022	side 89

Vedlegg 1

Roller og oppgaver – Landbruksdirektoratet og statsforvalteren

Med utgangspunkt i tildelingsbrev til Landbruksdirektoratet og Statsforvalteren og Hovedinstruks til statsforvalteren, er det utarbeidet en oversikt på overordnet nivå over temaområder med oppgaver som statsforvalteren og Landbruksdirektoratet har ansvar for på reindriftsområdet. Først er det satt opp en oversikt over overordnet rolle og ansvar. Omtalen av Landbruksdirektoratet omhandler den rolle og de forventninger som er til direktoratet. Omtalen av statsforvalteren omhandler statsforvalterens fire hovedmål. Deretter er Landbruksdirektoratet og SFs roller koblet til hverandre. Rollene for Ldir har nr. 1-8 mens SFs roller har a-d. Deretter er ansvarsområdene til statsforvalteren og Landbruksdirektoratet delt inn i temaområder. Disse er: Tilskuddsforvaltning, lovforvaltning, økt verdiskaping, beredskap, areal og rovvilt/tap av rein. Under hvert temaområde er direktoratets rolle og ansvar beskrevet deretter SF rolle og ansvar.

Overordnet rolle og ansvar	
Landbruksdirektoratet (Ldir)	
Rolle	Koblet til oppgave
1. Ldirs primære mål er samordnet, helhetlig og effektiv forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler rettet mot primærlandbruket, landbruksbæret næringsmiddelindustri og handle. Virkemidlene på området, som Ldir skal forvalte ihht. lov/forskrift for ordningene, skal bidra til god måloppnåelse innenfor hovedmålene til landbruks- og matpolitikken.	a.
2. Ldir skal gjennom kontroll og oppfølging av avvik sikre at virkemidlene blir forvaltet i samsvar med regelverket.	c.
3. Direktoratet har videre oppgaver innenfor samfunnsikkerhet og beredskap som omfatter håndtering av hendelser og kriser på områdene matforsyning, reindrift, skog, natur- og avlingsskader.	b.
4. Ldir skal i tillegg til å administrere de ulike ordningene, være et støtte og utredningsorgan for LMD.	d. (direktorat rolle)
5. Ldir skal ha oversikt over utviklingstrekk i ressursgrunnlaget og hele verdikjeden, bidra til erfaringsutveksling med næringen og samarbeid med annen forvaltning, ha god kunnskap om resultatoppnåelse mot gjeldende politiske mål og gi innspill til LMD om utvikling av virkemidler, herunder forenklinger.	a.
6. Ldir skal drive formidling av fag- og forvaltningskompetanse og av landbruk - og matpolitikk til regional og lokal forvaltning.	a.
7. SF er statlig sektormyndighet på landbruks- og matområdet regionalt, og et viktig bindeledd mellom kommunene og staten i gjennomføringen av nasjonal landbrukspolitikk. Ldir skal samhandle med statsforvalteren for å bidra til god lov- og tilskuddsforvaltning på regionalt og lokalt nivå. Ldir skal bidra aktivt i LMDs styringsdialog med SF, både ved formidling av og innspill til styringsinformasjon, styringsdokumenter og deltakelse i felles etatsstyringsmøter, sektorvise styringsmøter og samlinger.	a., b., c., og d.
8. Sekretariat for Markedsutvalget for reindyrykjøtt, Økonomisk utvalg, Klagenemnda for merkesake og norskfinsk gjerdekonvensjon	Direktorat rolle
Statsforvalteren (SF)	
Rolle	Koblet til oppgave
a. Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket: Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksettning av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggere og berørte virksomheter.	1. 6. og 7.
b. Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger: Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.	3. og 7.
c. Rettsikkerhet skal være ivarett på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne: Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsestjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.	2. og 7.
d. Ta de initiativ som finnes påkrevd: Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk.	4. og 7.

Forts. vedlegg 1

Tilskudd	Lovforvaltning
Landbruksdirektoratet	Landbruksdirektoratet
Rolle og ansvar	Rolle og ansvar
Ansvar for å forvalte virkemidlene over reindrifftsavtalen	Ansvar for å forvalte reindrifftsloven
Ivareta økonomiregelverkets krav til forvaltning av statlige tilskuddsordninger (ØR, kap 6)	Som sekretariat forberede saker til reindrifftsstyret og slutføre saker.
Ldir utformer forskrifter til regelverket knyttet til reindrifftsavtalen som LMD fastsetter	Være vedtaksmyndighet
Vedtaksmyndighet	Videreformidle praksis til SF
Klagemyndighet	Viktig veiledningsrolle overfor næringen
	Utforme veiledere for næringa
Videreformidle praksis til SF	Utforme rundskriv for forvaltninga
Utforme rundskriv for forvaltninga	Veilede om regelverket
Utforme veiledere for næringa	Klagebehandling
Veilede om regelverket	
Sekretariat for RUF	
Statsforvalteren	Statsforvalteren
Rolle og ansvar	Rolle og ansvar
Ivareta økonomiregelverkets krav til forvaltning av statlige	Vedtaksmyndighet
Vedtaksmyndighet	Opplyse/bistå i saker som Ldir forbereder som sekretariat for Reindrifftsstyret (ved behov)
Ivareta forvaltning av tilskuddsordningene i henhold til regelverk og veiledning	Ivareta forvaltning av økonomiske ordninger som underbygger tiltak iverksatt etter reindrifftsloven i henhold til regelverket
Veilede næringa om regelverket	Ivareta offentligrettslig oppfølging av reindrifftsloven (vedlegg 3. Reindrifftsloven)
	Veilede næringa om reindrifftsloven
	Behandle melding om reindrift

Forts. vedlegg 1

Beredskap	Rovvilt/tap av rein
Landbruksdirektoratet	Landbruksdirektoratet
Rolle og ansvar	Rolle og ansvar
Koordinerende rolle i beredskapsarbeidet som innebærer å ha oversikt og sikre iverksetting av tiltak.	Gjennom fagkompetanse innen reindrift - styrke kunnskapsgrunnlaget om tap av rein til rovvilt.
Utvikle regelverk for ev. tiltak som iverksettes og sikre god forvaltning.	Ivareta den todelte målsettingen i rovviltpolitikken og legge til rette for informasjon om ressursgrunnlaget og utviklingen i beitenæringene.
Gjennomføre ett årlig møte med beredskapsutvalgene i alle reinbeitedistrikter deltår for erfaringsutveksling og kompetanseoppbygging.	Bidra til økt kompetanse i SF.
	Bidra i gjennomgangen av erstatningsordningen for tap av rein.
	Være høringspart i forvaltningsplaner for rovvilt.
Statsforvalteren	Statsforvalteren
Rolle og ansvar	Rolle og ansvar
Være beredskapsmyndighet regionalt	Gjennom fagkompetanse om reindriften regionalt bidra i utviklingen av forvaltningsplaner for rovvilt.
Lede og drifte beredskapsutvalgene i reinbeiteområdene - jf. mandat for beredskapsutvalgene.	Ivareta den todelte målsettingen i rovviltpolitikken og legge til rette for informasjon om ressursgrunnlaget og utviklingen i reindriften.
Gjennom dialog med næringa ha oversikt over og varsle om mulige kriser til Ldir.	Ivareta reindriftsfaglige hensyn i behandlingen av saker knyttet til erstatningsordningene for tap av rein.
Forvalte ev. virkemidler som blir iverksatt.	Bidra i Utredning av Erstatningsordningen for tap av rein.

Forts. vedlegg 1

Areal	Økt verdiskaping
Landbruksdirektoratet	Landbruksdirektoratet
Rolle og ansvar	Rolle og ansvar
Rådgivende organ for LMD- herunder delta på innsigelser og fremme faglige råd til LMD.	Bidra til god mål oppnåelse innenfor hovedmålene til landbruks- og matpolitikken
Utvikle veiledningsmaterieII til bruk for kommunene, SF, fylkeskommunene m.fl.	Videreformidle landbruks- og matpolitikken til regionalt og lokalt nivå.
Videreformidle i ulike fora og arenaer folkeretten og reindriftens arealbehov.	
Videreutvikle og vedlikeholde reindriftens arealbrukskart.	
Utvikle veiledere til næringa om det offentlige plansystemet.	
Høringsuttalelser til planer etter energiloven og naturmangfoldloven m.m.	
Statsforvalteren	Statsforvalteren
Rolle og ansvar	Rolle og ansvar
Gjennom kommunedialogen informere om nasjonale forventninger til kommunale og regionale planprosesser.	Bidra til god mål oppnåelse innenfor reindriftspolitikken gjennom bla. økt verdiskaping.
Fremme innsigelser til kommunale og regionale planer der reindriftens arealbehov ikke er ivaretatt.	og bruk av virkemidler som kan bidra til å nå reindriftspolitiske mål (økonomiske og juridiske virkemidler
Gjennom kontakt/dialog med ulike "utbyggingsinteresser" informere om reindriftens arealbehov.	Bidra til å gjøre kjent veileder om "Kriterier/indikatorer på økologisk bærekraftig reindrift"
Bidra til at reindriften har medvirkning i regionale og kommunale planprosesser .	
Bidra til at reindriften er ivaretas på tvers av kommune- og fylkesgrenser.	
Informere kommuner, fylkeskommuner og andre aktører om distriktsplaner, arealbrukskart og veileder til PBL om reindriften.	
Høringsuttalelser til planer etter energiloven og naturmangfoldloven m.m.	
Veilede distriktene om distriktsplaner	
Veilede distriktene om ajourhold av arealbrukskart.	
Gjennom dialog med jordbruksnæringa og reindriftsnæringa finne løsninger for rein på innmark	

Vedlegg 2

Tilskudd på reindriftsområdet finansiert over statsbudsjettet

Nedenfor følger oversikt over fordeling av roller og oppgaver knyttet til tilskudd på reindriftsområdet som er finansiert over statsbudsjettet. Oversikten er todelt. Den første delen roller og oppgaver knyttet til overordnet styring av tilskuddsforvaltningen. Oversikten her tar utgangspunkt i kjerneprosesser slik de er definert av DFØ. Styring og kontroll, rådgivning og støtte er overordnede tema som gjelder generelt for alle tilskudd. Deretter er ansvarlig etat med rolle og oppgave omtalt. I del to er den enkelte tilskuddsordning med ansvarlig, rolle og oppgave omtalt. Oversikten gjelder følgende tilskudd med forskrift på reindriftsområdet:

- Forskrift om kompensasjon for utgifter, merarbeid og økonomiske tap som reieiere påføres om følge av tiltak mot radioaktivitet
- Forskrift om tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel og adopsjon
- Forskrift om tidligpensjon i reindriften
- Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag
- Forskrift om tilskudd til siidaandeler og reinlag

Overordnet styring av tilskuddsforvaltningen			
Kjerneprosesser	Ansvarlig	Rolle	Oppgave
Styring og kontroll	Landbruks- og matdepartementet	Forvalter av tilskuddsordningene	Utarbeider forslag til bevilgninger og har ansvar for og rapporterer til Stortinget om oppnådde resultater for siste regnskapsår.
			Legger frem tilbud til NRL til Reindriftsavtalen.
			Leder, gjennomfører og følger opp reindriftsavtalen etter Stortingets behandling av prop om reindriftsavtalen.
			Bevilgede midler til tilskuddene tildeles i sin helhet til Ldir i tildelingsbrev fra LMD.
			Ansvarlig for faglig styring av SF og gir føringer i tildelingsbrev til statsforvalteren
	Landbruksdirektoratet	Fastsettelse av forskrifter	Mottar forslag til forskrifter basert på reindriftsavtalen fra Ldir
			Gjennomgår forslag til forskrifter
			Oversender utkast til forskrifter til NRL
			Forskriftene gjennomgås i forskriftsmøte med NRL i mai/juni.
			Fastsetter forskrifter for det enkelte tilskudd iht. avklaringer i forskriftsmøte med avtaleparten og Bestemmelser for økonomistyring i staten.
	Landbruksdirektoratet	Administrativt ansvar for tilskuddsordningene	tilskuddsordningene forvaltes i samsvar med lover, forskrifter, styringssignaler og retningslinjer.
			Effektuerer vedtakene som fattes om bruk av tilskuddsmidlene, herunder foreta utbetalinger.
			Rapportere til LMD om forhold som berører tilskuddsordningene i de årlige innspillene til reindriftsavtalen.
			Føre regnskap for tilskuddsordningene.
			Føre årsregnskap for tilskuddsordningene i forbindelse med de årlige innspillene til reindriftsavtalen.
Sammenstille prognoser			
Sende månedlig likviditetsrapport til statsbudsjettet			
Skal gi utfyllende retningslinjer om forvaltningen og kontroll med tilskuddsordningene der LMD har delegert fullmakt for å fatte vedtak til statsforvalter.			
Statsforvalteren	Utføre delebert forvaltning	Gir innspill til LMD til statsforvalterens styringsdokumenter om forvaltningen av ordningene bla. om budsjett disponeringsmyndighet	
		Utkast til justerte avtaleforskrifter sendes LMD etter reindriftsforhandlingene	
		Føre kontroll med at statsforvalter utfører sin tilskuddsforvaltning på en forsvarlig måte og har etablert internkontroll	
		Forvalte budsjett disponeringsmyndighet i tråd med føringer i tildelingsbrev, hovedinstruks, forvaltningsloven og Regelverk for økonomibestemmelser i staten.	
			Etablere internkontroll i tilskuddsforvaltningen
			Forvalte tilskuddsordningene i tråd med regelverket for den enkelte ordning.

Forts. vedlegg 2

Kjerneprosesser	Ansvarlig	Rolle	Oppgave
Rådgivning	Landbruksdirektoratet	Innspill til LMD om utvikling av virkemidler	Gir innspill til LMD til statsforvalterens styringsdokumenter om forvaltningen av ordningene, bl.a. om budsjett disponeringsmyndighet
			Gir innspill til forskriftene som revideres etter reindriftsforhandlingene
	Statsforvalteren	Innspill om utvikling av virkemidler	På oppdrag fra LMD utrede endringer knyttet til tilskuddsordningene i innspill til reindriftsavtalen
			På eget initiativ påpeke til LMD om nasjonale trender som bør ivaretas i utvikling av virkemidler. Innhente og vurdere innspill fra statsforvalteren til endringer knyttet til tilskuddsordninger i innspill til reindriftsavtalen
Støtte (økonomi og IKT)	Landbruksdirektoratet	Utvikle systemer for tilskuddsforvaltning	Ved eget initiativ påpeke til Ldir ev. LMD om regionale forhold som bør ivaretas i utvikling av virkemidler
			På oppdrag gi innspill til Ldir ev. LMD om regionale forhold som bør ivaretas i bidra i prosesser der det er behov for representasjon fra SF i utredning av forhold som påvirker utvikling av virkemidler.
	Statsforvalteren	Bruke de verktøy som stilles til rådlig og utvikle egne	Utvikle og drifte fagsystemer for forvaltningen av tilskuddsordningene hvor tilskuddsforvaltningen foregår hos Ldir og SF.
			Føre kontroll med at statsforvalter utfører sin tilskuddsforvaltning på en forsvarlig måte og har etablert internkontroll
Statsforvalteren	Bruke de verktøy som stilles til rådlig og utvikle egne	Bruke de verktøy som stilles til rådlig og utvikle egne	Bidra til at informasjonssikkerhet er ivare tatt i
			Bistå i utvikling av og bruke fagsystemer/arbeidsprosesser Ldir stiller til rådlig for forvaltningen av tilskudd
Statsforvalteren	Bruke de verktøy som stilles til rådlig og utvikle egne	Bruke de verktøy som stilles til rådlig og utvikle egne	Utvikle og drifte egen internkontroll for forvaltning av tilskuddsordninger
			Føre kontroll med informasjonssikkerheten i fagsystemene.

Forts. vedlegg 2

Roller knyttet til den enkelte tilskuddsordning			
Forskrift	Ansvarlig	Rolle	Oppgaver
Kompensasjon for tiltak mot radioaktivt reinkjøtt	Landbruksdirektoratet	Saksbehandling	Klagebehandling dersom SF ikke endrer vedtak pga klage.
	Statsforvalteren	Saksbehandling	Før søknadsbehandling skal SF godkjenne tiltak, behov for anlegg, Motta søknad med dokumentasjon. Ettergå dokumentasjon og evt. etterlyse ytterligere dokumentasjon. Statsforvalteren behandler søknaden og fatter vedtak om kompensasjon. Risikobasert kontroll. Utbetaler og evt klagebehandling. Ved feil i utbetalinger, ved regelbrudd eller feilopplysninger, kan det kreves tilbakebetaling eller avkorting.
Tilskudd ved avsløse re i reindriften ved svangerskap, fødsel, adopsjon og dødsfall	Landbruks- og matdepartementet	Klagemyndighet i 2. instans	Behandle klager i de tilfeller Ldir ikke endrer vedtaket.
	Landbruksdirektoratet	Vedtaksmyndighet og klage-myndighet i 1. instans	Utarbeide skjema for søknad. Motta søknad skjema. Ettergå dokumentasjon og evt. etterlyse ytterligere dokumentasjon. Behandle søknaden og fatte vedtak. Risikobasert kontroll. Utbetaler og evt klagebehandling. Ved feil i utbetalinger, ved regelbrudd eller feilopplysninger, kan det kreves tilbakebetaling eller avkorting.
Tidligpensjon for reindriftsutøvere	Landbruks- og matdepartementet	Klagemyndighet i 2. instans	Behandle klager i de tilfeller Ldir ikke endrer vedtaket.
	Landbruksdirektoratet	Vedtaksmyndighet og klage-myndighet i 1. instans	Utarbeide skjema for søknad. Motta søknad med vurdering og anbefaling fra SF. Fatte vedtak om tidligpensjon. Risikobasert kontroll. Utbetaler og evt klagebehandling. Ved feil i utbetalinger, ved regelbrudd eller feilopplysninger, kan det kreves tilbakebetaling eller avkorting.
	Statsforvalter	Forberedende saksbehandling	Før søknad sendes: Bidra med informasjon i søknaden til søker og attestere at rein er overført. Motta søknad skjema. Ettergå dokumentasjon og evt. etterlyse ytterligere dokumentasjon. Vurdering og anbefaling av søknad.
Tilskudd til sliidaandeler og reinlag, samt tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Landbruksdirektoratet	Klagemyndighet	Utarbeide skjema for søknad, elektronisk i fagsystemet og til nettsidene Gjennomfører risikobasertkontroll av søknadene ev. avvik skal gis som tilbakemelding til statsforvalter, gjelder tilskudd til sliidaandeler og reinlag. Utbetaler og evt klagebehandling. Ved feil i utbetalinger, ved regelbrudd eller feilopplysninger, kan det kreves tilbakebetaling eller avkorting
	Statsforvalter	Vedtaksmyndighet	Motta søknad skjema Ettergå dokumentasjon. Kan etterlyse ytterligere informasjon, gjelder tilskudd til reinbeitedistrikter og Behandler søknad og fatter vedtak. reinbeitedistrikter og reinlag. Kan av eget initiativ gjennomføre kontroll av søknadene, gjelder tilskudd til sliidaandeler og reinlag. Gjennomføre kontroll, gjelder tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag.

Vedlegg 3

Reindriftens utviklingsfond – roller, ansvar og oppgaver

I oversikten nedenfor er roller, oppgaver og ansvarlig virksomhet for overordnet forvaltning av Reindriftens utviklingsfond beskrevet. Deretter er roller, oppgaver og ansvarlig for enkeltordninger finansiert over RUF omtalt. Rolle og oppgave er plassert i oversikten med utgangspunkt i virksomheten.

Reindriftens utviklingsfond - roller, ansvar og oppgaver		
Ansvarlig	Rolle	Oppgave
Landbruks- og matdepartementet	Fondsforvalter	Rapporterer til Stortinget om oppnådde resultater for siste regnskapsår.
		Fremmer forslag til Stortinget om økonomiske rammer for fondet og forslag til tiltak finansiert over fondet.
		Legger frem tilbud til NRL om forhold som berører fondet i forbindelse med Reindrifftsavtalen.
		Leder, gjennomfører og følger opp reindrifftsavtalen etter Stortingets behandling av prop om reindrifftsavtalen.
		Utnevner to medlemmer med varamedlemmer til fondsstyret.
		Bevilgede midler til RUF tildeles i sin helhet til Ldir i tildelingsbrev.
		Sender årlig oppdragsbrev til Innovasjon Norge.
		Ansvarlig for faglig styring av statsforvalteren og gir føringer i styringsdokumentene til statsforvalteren.
	Fastsetting av forskrifter	Mottar forslag til forskrifter basert på reindrifftsavtalen fra Landbruksdirektoratet.
		Gjennomgår forslag til forskrifter.
		Oversender utkast til forskrifter til NRL.
		Forskriftene gjennomgås i forskriftsmøte med NRL i mai/juni.
Saksbehandling	Fastsetter forskrift om RUF som beskriver myndighet og ansvar mellom fagdepartementet og administrator av fondet i hht. avklaringer i forskriftsmøte i mai/juni med avtalepartene og Bestemmelser om økonomistyring i staten.	
	Fastsetter forskrifter for enkelte ordninger som er finansiert over fondet i hht. avklaringer i forskriftsmøte i mai/juni med avtaleparten og Bestemmelser for økonomistyring i staten.	
	Følger opp de prosjekter LMD er ansvarlig for.	
	Behandler klagesaker etter avslag i fondsstyret ev. Landbruksdirektoratet. Behandler klagesaker etter forskrift for tilskudd til konfliktforebyggende tiltak	
Kommunal- og distriktsdepartementet	Tildelingsbrev	Sender årlig tildelingsbrev til statsforvalteren med budsjett disponeringsmyndighet.
Fondsstyret	Virksomhet	Kan avslå søknader om økonomisk støtte ut fra fondet finansielle situasjon.
		Kan vedta retningsslinjer og fastsette tilskuddssatser for enkeltordninger i fondet.
		Virksomheten skal være i overensstemmelse med gjeldene regelverk for økonomistyring i staten.
	Saksbehandling	Fondsstyret kan delegere avgjørelsesmyndighet til Landbruksdirektoratet, jf. Kolonne om Landbruksdirektoratet, tilskuddsforvaltning.
		Fatte vedtak knyttet til tilskuddsordninger finansiert over RUF basert på innstilling fra Ldir.
		Fatte vedtak knyttet til frie midler i fondet basert på innstilling fra Ldir.
		Behandler klage forberedt av Ldir.

Forts. vedlegg 3

Ansvarlig	Rolle	Oppgave
Landbruksdirektoratet	Administrasjon av fondet	Daglig forvaltningsansvar for RUF og skal sørge for at tilskuddsordningene forvaltes i samsvar med lover, forskrifter, styringssignaler og retningslinjer.
		Effektuerer vedtakene som fattes av LMD om bruk av fondets midler.
		Foreta utbetalinger og følge opp vilkår i vedtakene.
		Rapportere til LMD ved vesentlige avvik og hendelser som påvirker fondet.
		Føre et fullstendig regnskap for fondet etter kontantprinsippet.
		Sende månedlig likviditetsrapport til statsregnskapet og utarbeide årsregnskap som sendes Riksrevisjonen.
		Sammenstille prognoser, koordinere og utarbeide årsrapport.
		Utvikle prosesser og drifte systemer for forvaltningen av tilskuddsordningene hvor tilskuddsforvaltningen foregår hos Ldir og SF.
		Føre kontroll med at statsforvalter utfører sin tilskuddsforvaltning på en forsvarlig måte og har etablert internkontroll.
	Sekretariat for fondsstyret	Behandler søknader og avgir innstilling til RUF-styret.
		Holder styret orientert om alle vedtak Ldir fatter.
		Drifter og legger til rette for møter i fondsstyret
		Følger opp vedtak i fondsstyret ved å utforme vedtaksbrev, føre kontroll og ev. tilbakebetaling.
	Tilskuddsforvaltning	Administerer ordningene i samsvar med LMDs delegering i årlige tildelingsbrev, regelverk m.v.
		Er tilskuddsforvalter for flere av tilskuddordningene over RUF forskriften og ordninger finansiert over fondet.
		Gir innspill til LMD til statsforvalterens styringsdokumenter om forvaltningen av ordningene. Bla. om budsjett-disponeringsmyndighet.
		Gi innspill til LMD til utforming av forskrifter som revideres etter reindriftsforhandlingene.
		Skal gi utfyllende retningslinjer om forvaltningen og kontroll med tilskuddsordningene der LMD har delegert fullmakt for å fatte vedtak til statsforvalter.
		Utformer søknadsskjemaer.
		Mottar tilskuddssøknad med dokumentasjon.
		Behandler søknaden og utbetaler, samt fører kontroll med vilkår i vedtakene.
		Fatter vedtak i tilskudd Ldir er gitt eller fått delegert vedtaksmyndighet fra fondsstyret (vedtak inntil kr 200.000,-) herunder:
		Refusjon av kursutgifter
		Tilskudd til feltbarnehager
		Tilskudd til fjeming av gammelt gjerdemateriell
		Tilskudd til kvinnerettede tiltak i reindriften
		Tilskudd til juridisk bistand
		Tilskudd til utgifter ved foring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeiter
		Tilskudd til lærings- og omsorgsbaserte tjenester
		Tilskudd til reindriftsanlegg
		Tilskudd ved omfattende tap av rein i ulykker
		Tilskudd til frakt av rein i forbindelse med slakting.
		Tilskudd til rapportering av rein og lagerbeholdning.
Tilskudd til konflikthforbyggende tiltak. Biddra med regelverk		
Andre tilskudd etter RUF § 1-6, 2 ledd		
Tilskudd til kriseberedskap, behandle klagesaker.		
Forskrift om pramming, Nord-Troms og Finnmark:		
Utarbeide søknadsskjema.		
Anskaffer fartstøy ut fra avtalepartenes avsetning (offentlige anskaffelser) og holder SF orientert.		
Bistår SF ved behov knyttet til gjennomføringen av prammingen for å ikke overskride budsjett.		
Innkrevning av prammeavgift etter liste fra SF.		
Klagebehandling.		

Forts. vedlegg 3

Ansvarlig	Rolle	Oppgave
Reindrifts- myndighetene	Kontroll/ feilutbetalinger/ avkortning og tilbakeholdelse	Basert på risikobasert kontroll foreta stedlig kontroll.
		Rette i feil i utbetalt tilskudd - etterbetaling/krav om tilbakebetaling.
		Avkorte/kreve tilbake tilskuddsbeløpet ved åpenbare feil.
Statsforvalter	Tilskuddsforvaltning	Er tilskuddsforvalter for tilskuddsordning er etter reindriften for å fatte vedtak der vedtaksmyndighet er delegert til statsforvalter.
		Skal forvalte ordningene i samsvar med utfyllende retningslinjer gitt av Ldir.
		Etablere internkontroll i forvaltningen av tilskuddsordninger.
		Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak, Trøndelag:
		Behandle søknader i Agros og fatter vedtak om tilskudd/kompensasjon
		Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak: Kommuner og SF lokalt veileder, forbereder og anbefaler søknad
		Tilskudd til kriseberedskap: Behandler søknad og fatter vedtak om tilskudd.
		Forskrift om pramming, Nord-Troms og Finnmark:
		Behandle søknader.
		Fatte vedtak om prammeplass og evt vurdere klage før sendes Ldir.
		Behandle dispensasjon fra søknadsfristene.
		Utarbeide seilingssplan.
		Utarbeide risikovurdering av prammingen.
		Gjennomføre prammingen og skriver kort rapport.
		Tilskudd ved omfattende tap av rein i ulykker Befaring av skade: Statsforvalter, veterinær, offentlig oppsynsmyndighet eller representant av disse - dokumentere gjennom besiktigelse og opptelling av kadaver - antall dyr.
		Tilskudd til reindriftsanlegg Kontroll: Foreta befaring ved slutføring av anlegget.
		Tilskudd til gammelt gjerde materiell
		Motta søknad.
		Ettergå om dokumentasjon ved kart, bilder og kostnadsoverslag er lagt ved søknaden.
		Ettergå om søknaden er korrekt utfylt.
		Vurdere kostnadsoverslag.
		Ved behov foreta befaring.
		Oversende vurdering av søknaden og nødvendig dokumentasjon til Ldir.
Tilskudd til læring- og omsorgbaserte tjenester		
Motta søknader.		
Forbere søknad før oversendelse til Ldir.		

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven – Roller og ansvar

I denne oversikten har arbeidsgruppen gjennomgått reindriftsloven og fordelt ansvar og oppgaver etter hva som er offentligrettslig og privatrettslig. Deretter er oppgavene fordelt etter rolle og ansvar i reindriftsforvaltningen og i næringen. Jordskifteretten og annen myndighet er synliggjort. Tilhørende forskrifter er det lagt lenke til og de rundskriv som er under utarbeidelse i Landbruksdirektoratet er også synliggjort. (JR = Jordskifteretten/AM = Annen myndighet)

Rls kap.	RL §	LMD	Offentligrettslige oppgaver			Privatrettslige oppgaver			Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
			Reindrifts-styret	Ldir	SF	Siida/reinbeite-distrikt	Siidaandel/rein eier	JR		
Kap. 1. Innl. best.	§ 5. Samiske regionale reinbeite-områder	Fastsetter								
	§ 6. Samiske reinbeite-distrikter		Fastsetter							
	§ 7. Ekspropriasjon for å sikre reinbeiteareal	Fastsetter								
Kap. 2. Reindrift i det samiske området	§ 8. Reindrift utenfor det samiske reinbeite-området	Gir tillatelse								
	§ 9. Rett til å eie rein i det samiske reinbeite-området		Vedtatt							
	§ 10. Siidaandel					Bestemme reinneier og ant. rein i siidaandelen				
	§ 11. Etablering av siidaandel			Vedtatt om godkjenning		Enstemmighet				

Vedlegg 4. Reindrifstloven

Reindrifstloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver				Privatrettslige oppgaver					
Rls kap.	RL §	LMD	Reindrifst- styret	Ldir	SF	Siida/ reinberte- distrikt	Siidaandel/rein eier	JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
Kap. 2. Reindrifst i det samiske området	§ 11. 5. ledd				Mottaker av melding/ sjekke vilkår						
	§ 11 siste ledd				Pålegg						
	§ 12. Sideordnet siidaandel				Vedtak om etablering. Mottaker av melding/ sjekke vilkår		Bestemme etablering				
	§ 13 Ektefelles- og samboers stilling				Kontroll av MOR		Må gi melding - MOR				
	§ 14. Opphør av ekteskap og samboerskap				Mottaker av melding/ sjekke vilkår		Melding til SF				Rundskriv/ kommentarer
§ 15. Overføring av ansvaret som leder av siidaandel					Mottaker av melding/ sjekke vilkår/ godkjenne umyndige barn i vedtak						
	§ 16. Avvikling av siidaandel				Mottaker av melding om reindrifst/ Vedtak om avvikling	Siidastyret skal påse at siidaandelen avvikles					
	§ 18. Melding om reindrifst				Mottaker av melding og kontroll opplysninger		Skal gi melding om reindrifst			Forskrift om melding om reindrifst	
Kap. 3 Reindrifst i retens innhold	§ 19. Berterrett				Nærmere om best- emmelser og vedtak						

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver				Privatrettslige oppgaver			Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv	
RLs kap.	RL §	LMD	Reindriftsstyret	Ldir	SF	Siida/reinbete-distrikt	Siidaandel/rein eier	JR			AM
Kap.3 Reindrifts- rettens innhold	§ 21. Rett til husvære, buer ol.		Vedtak ved bruksendring (vedtaksmyndighet etter tredje ledd er delegert fra LMD til RS i brev 16.02.2009)	Vedtak om behov (vedtaksmyndighet etter første ledd er delegert fra RS til Ldir i RS-sak 48/14)				X		Forskrift for godkjenning av gjetterhytter i reindriften	
		§ 22 Flytleier	Samtykke					X	X		
		§ 23. Motorferdsel									
	§ 24. Gjerder og andre anlegg	Vedtak godkjennin g av gjerder (og bestem-melser ved utforming)	Vedtak om anbefaling - fagkyndig vurdering		Vedtak - kreve anlegg fjernet, kan iverksette riving eller endring			X			Rundskriv/ kommentarer
	§ 25. Brensel og trevirke i det samiske reinbete-området	Kan angi retningslinj er						X			
	§ 26. Jakt, fangst og fiske i det samiske reinbete-området	Kan angi retningslinj er og vedtak om enerett ol.									

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver					Privatrettslige oppgaver				
RLs kap.	RL §	LMD	Reindrifts- styret	Ldir	SF	Siida/ reinberte- distrikt	Siidaandel/rein eier	JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
Kap.4 Alminnelike regler om utøvelse av reindrift	§ 27. Utøvelse av reindrift						Reindrift skal skje innenfor RL og bruksreglene				
	§ 28. Tilsyn						Reinen skal holdes under tilsyn,regler fastsettes i bruksregler				
	§ 29. Innsyn					Siida rett til å besiktige i siidaflokk, regler i bruksregler					
	§ 30. Behandling av andres siidaers rein					Siida skal underrette annen siida hvis rein i flokken, regler i bruksreglene					
	§ 31. Skilling						Kan kreve skilling hvis rein i annen flokk, andre eiere varsles. Andre skal legge til rette for skilling, regler i bruksreglene				

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver					Privatrettslige oppgaver					
RLs kap.	RL §	LMD	Reindrifftsstyret	Ldir	SF	Siida/reinbeite-distrikt	Siidaandel/rein eier	JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv	
Kap. 5. Merking av rein og registrering av reinmerke	§ 32. Rett til reinmerke		Klage på vedtak om merke til klagenemnda		Vedtak av merkenemnda hvis rett til merke							
		§ 33. Plikt til merking av rein			Dispensasjon		Plikt til å merke rein					
	§ 36 Salg av rein uten lovlig merke					Salg av umerket rein etter 31.10						
	§ 37. Merkenemnd og klagenemnd		Oppnevne klagenemnd		Utpeke sekretær	Distriktslederne velger medlemmer og vara						
	§ 38. Registrering og sletting av merke			Godkjenne utfyllende retningslinjer	SF sekretariat for merkenemnda og har ansvar for prosess for sletting						Rundskriv/kommentarer	
	§ 39. Saksbehandling		Kan angi nærmere regler			Kunngjøring av innkomne søknader og vedtak.						
	§ 40. Utfyllende bestemmelser om reinmerker		Kan gi nærmere regler									
	§ 41. Merking utenfor det samiske reinbeiteområdet		Kan gi nærmere regler								Følges av retningslinjer utformet av merkenemndene i reinbeiteområdene.	

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver					Privatrettslige oppgaver				
Ris kap.	RL §	LMD	Reindriftsstyret	Ldir	SF	Siida/reinberbedistrikt	Siidaandel/rein eier	JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
Kap. 6. Reindrift en organiserings- distrikter og siida	§ 42. Reinberbedistrikt		Vedtar distriktsinndeling								
	§ 43. Distriktsstyre		Kan fastsette		Godkjenne regler	Distriktsstyret settes sammen og leder velges på årsmøtet				Forskrift om valg av tillitsmannsutvalg (distriktsstyre) og dets arbeidsoppgaver og arbeidsform (RBD)	
	§ 44. Distriktsstyrets oppgaver og myndighet					Styret representerer reindriftsinteressene i distriktet og styret skal ivareta rbd interesser i samsvar med lover og bruksregler				-	
	§ 45. Fullmakt					Styret kan gi leder med ett styremedlem fullmakt til å opptre på styrets vegne				-	

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver				Privatrettslige oppgaver					
RLs kap.	RL §	LMD	Reindriftsstyret	Ldir	SF	Siida/reinbete-distrikt	Siidaandel/rein eier	JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
Kap. 6. Reindrift en orga- nisering - distrikter og siida	§ 46. Distriktkasse				Kan godkjenne tilskudd	Tilskuddets størrelse fastsettes av styret	Alle siidaandeler betale årlig tilskudd og kan bringe saken inn for SF			Forskrift om regnskapsføri ng av reindriftsfond og reinbededistr iktene regnskap	
	§ 47. Reindriftsfond					Forvalter midler for fond etter vedtekter					
	§ 48. Revisjon				Kan godkjenne revisjons-utvalg						
	§ 49. Distrikts årsmøte					Avholde årsmøte innen juni					
	§ 50. Distrikts- årsmøtets saker og myndighet		Kan angi retningslinjer			Sende melding til SF					
	§ 52. Sommer-sida- styre				Mottaker av melding	Sommersida- styre velger styre på årsmøtet					
	§ 53. Årsmøte i siidaen					Holde årsmøte innen mai					
	§54. Siida- årsmøtets saker og myndighet					Valg av siidastyre, fastsette regler og tilskudd m.m.					
	§ 55. Siidakasse					Opprette siidakasse og utarbeide regler. Ev. kreve revisor					

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver				Privatrettslige oppgaver			JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
RLs kap.	RL §	LMD	Reindriftsstyret	Ldir	SF	Siida/reinbertedistrikt	Siidaandel/rein eier					
Kap. 6. Reindriften organiseringen og silda	§56. Siidafond				Godkjennes	Skal opprettes siidafond og utarbeides regler						
	§ 57. Bruksregler				Pålegg samarbeid							
	§ 58. Utarbeidelse og godkjenning av bruksregler, 1 ledd				Godkjennes	Distriktsstyret skal utarbeide bruksregler						
Kap. 7. Bruksregler i distriktet	§ 58. Utarbeidelse og godkjenning av bruksregler, 3. ledd				Godkjenning og vurdering							
Distriktsplan.	§ 58. Utarbeidelse og godkjenning av bruksregler, 4. ledd.				1. bistå distriktet, 2. utarbeide bruksreglene							
	§ 58. Utarbeidelse og godkjenning av bruksregler, 1. ledd				Kontroll og vurdering av prosess og utkast til bruksregler	Utarbeide bruksregler						
	§ 58 3. ledd					Behandle utkast til bruksregler på årsmøtet						

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)	Offentligrettslige oppgaver					Privatrettslige oppgaver					
	RL §	LMD	Reindrifts- styret	Ldir	SF	Siida/ reinberte- distrikt	Siidaandel/rein eier	JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
Kap. 7. Bruks- regler i distriktet Distrikts- plan.	§ 58 4. ledd				Ikke godkjente bruksregler – veilede distriktet i utarbeidelse av nye bruksregler eller utarbeide nye						
	§ 58. 5. ledd.				Kan kreve utarbeidelse av nye bruksregler	Kan kreve utarbeidelse av nye bruksregler					
	§ 58. 6. ledd.			Stadfaste/ godkjenne reintall							
	§ 59. Beitebruk				Dispensasjon	Distriktets reineiere sikres beitebruk i bruksreglene	Siidaandels- leder kan bringe saken inn for jordskifteretten	X			
§ 60. Reintall, 1. ledd					Fastsette øvre reintall i bruksreglene						
§ 60. Reintall, 2.ledd					Vintersiida kan be om fastsettelse av eget reintall						

Vedlegg 4. Reindriftsloven

RIS kap.	RL §	LMD	Offentligrettslige oppgaver				Privatrettslige oppgaver				
			Reindriftsstyret	Ldir	SF	Siida/reinbettedistrikt	Siidaandel/rein eier	JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
Kap. 7. Bruksregler i distriktet Distriktsplan.	§ 60. Reintall, 3. ledd		Gjennomføre			Utarbeide reduksjonsplan	Redusere		<u>Forskrift om økonomiske virkemidler i forbindelse med reintallstilpasning i Vest-Finmark reinbetteområde.</u>	Rundskriv	
	§ 60. 4. ledd						Avklare reduksjon av reintall innad i siidaandelen				
	§ 60. Reintall, 5. ledd	Kan angi retningslinjer			Fastsette				<u>Forskrift om melding om reindrift og forskrift om fastsettelse av øvre reintall</u>	Rundskriv	
	§ 60. Reintall, 6. ledd						Kan angi annen reintallsfordeling enn fastsatt				
	§ 60. Reintall, 7. ledd	Kan gi forskrift									
	§ 61. Bettetider					Fastsette og gi dispensasjon		Siidaandelsleder påse å holde bettetider			
§ 62. Distriktsplaner					Uttalelse og mottaker av melding	Utarbeide distriktsplan			X		Rundskriv

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver				Privatrettslige oppgaver					
RLs kap.	RL §	LMD	Reindriftsstyret	Ldir	SF	Siida/reinbete-distrikt	Siidaandel/rein eier	JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
Kap. 8. Forholde t til annen bruk	\$ 63. Utnytting av eiendom i reinbeteområde				Nedlegge forbud mot grunn-eier	Distriktsstyret skal få varsel		X			
	\$ 64. Opptaking av reinlav	Kan angi retningslinjer									
	\$ 65. Ferdsele i område hvor rein beiter				Nedlegge forbud mot arrangement	Kan anmode om tidsbegrenset forbud	Kan anmode om tidsbegrenset forbud				
	\$ 66. Hunder						Hundeloven gjelder				
Kap. 9. Ansvar for skade. Skjønns-	\$ 67. Objektivt og felles ansvar	Begrense område for erstatnings-ansvar				Distriktsstyret kan motta erstatningskrav	Eier ansvarlig for skade				
	\$ 69. Gjelder til støtte for rein-eierens driveplikt og sikring mot erstatnings-ansvar							X			
	\$ 70. Skade voldt av rein							X			
Kap. 10. Myndig-hets-organer	\$ 70 a. Saks-behandlingen av erstatningskrav				Delta befaringer	Om mulig distriktsleder delta på befarings					
	\$ 71. Reindriftsstyret	Fastsetter bestemmelser om RS rolle	Rolle								
	\$ 73. Megling	Kan angi retningslinjer	Utpeke meglere		Vedtatte/utpeke meglere	Kan anmode om meging	Kan anmode om meging				

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver				Privatrettslige oppgaver		JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
Ris kap.	RL §	LMD	Reindrifftsstyret	Ldir	SF	Siida/reinbete-distrikt	Siidaandel/rein eier				
Kap. 11. Sank-sjoner og tvangs-tiltak	§ 74. Plikt til å etterleve loven					Enhver har plikt å etterleve lovens bestemmelser	Enhver har plikt å etterleve lovens bestemmelser				
	§ 75. Pålegg om opphør av ulovlige forhold		Vedtak (Samme kompetanse til vedtak gitt til SF og RS i bestemmels en)	Kompetan sen etter § 75 er også delegert til fra RS til Ldir i RS-sak 49/14.	Vedtak (Samme kompetanse til vedtak gitt til SF og RS i bestemmelsen)						Rundskriv
	§ 76. Tvangsmulkt	Kan angi retningslinjer	Vedtak (Samme kompetanse til vedtak gitt til SF og RS i bestemmels en)		Vedtak (OKK: Samme kompetanse til vedtak gitt til SF og RS i bestemmelsen)					Forskrift om fastsettelse av tvangsmulkt etter reindriftslove ¹	Rundskriv
	§ 77. Avgift ved brudd på bruksregler	Kan angi retningslinjer	Vedtak (Samme kompetanse til vedtak gitt til SF og RS i bestemmels en)		Vedtak (Samme kompetanse til vedtak gitt til SF og RS i bestemmelsen)					Forskrift om avgift ved brudd på bruksregler etter reindriftslove ¹	
	§ 78. Forelegg		Vedtak (Samme kompetanse gitt til SF og RS i bestemmels en)		Vedtak (Samme kompetanse til vedtak gitt til SF og RS i bestemmelsen)						

Vedlegg 4. Reindriftsloven

Reindriftsloven (RL)		Offentligrettslige oppgaver					Privatrettslige oppgaver				
RLs kap.	RL §	LMD	Reindrifftsstyret	Ldir	SF	Siida/reinbette-distrikt	Siidaandel/rein eier	JR	AM	Vedtatte forskrifter	Kommende rundskriv
Kap. 11. Sanksjoner og tvangstiltak	§ 79. Tvangstiltak		Vedtak/begjære tvangsfullbyrdelse (Samme kompetanse til vedtak gitt til SF og RS i bestemmelsen)	Kompetansen etter § 79 første ledd nr. 1 og nr. 2 er også delegert fra RS til ldir i RS-sak 49/14.	Vedtak/begjære tvangsfullbyrdelse (Samme kompetanse til vedtak gitt til SF og RS i bestemmelsen)						Rundskriv
Kap 12. Reingjerdene mot Finland	§ 81. Reingjerdekonvensjonen 2014	Kan angi forskrifter								Forskrift om merking av rein utenfor det samiske reinbetteområdet	
Kap 13. Avsluttende bestemmelser	§ 82. Forskrifter	Kan angi overgangsbestemmelser								Forskrift om offentlig kontrollert telling av rein	

Årshjul – Prosess for reindrifftsforhandlingene og oppfølging av reindrifftsavtalen

I denne oversikten fremstilles årshjulet for prosessen med innspill til og oppfølging av reindrifftsavtalen, herunder tilskuddsbehandlingen. Oversikten viser Landbruks- og matdepartementets, Landbruksdirektoratets og statsforvalterens frister og oppgaver.

Årshjul - Prosess reindrifftsforhandlingene og oppfølging av reindrifftsavtale, herunder tilskudsbehandling			
	Tidspunkt	Oppgave	Merknad
Landbruks- og matdepartementet (LMD)	Medio november	Sender oppdragsbrev I til Ldir	
	Desember	Møte med Sametinget ift deres innspill til reindrifftsavtalen	LMD og Sametinget deltar
	Primo januar	Møttar NRLs krav	Møte sammen med NRLs forhandlingsutvalg
	Primo januar	Sender oppdragsbrev II til Ldir	
	Januar	Forbereder Statens Tilbud	
	Ultimo januar	Fremlegger Statens tilbud for NRL	Ldir deltar som medlem av statens forhandlingsutvalg og rådgivere
	Februar	Avtaleforhandlinger over 2-3 uker, forberedelser og til svar gjennom forhandlingene	
	Ultimo februar	Skrive og signere protokoll	Sammen med NRLs forhandlingsutvalg
	Mars	Informere forvaltningsnivåene om reindrifftsavtalen	
	Medio mars	Iverksetter oppfølging av reindrifftsavtalen med oppdragsbrev og oppnevning av arbeidsgrupper	
	Primo april	Møttar forslag til forskriftsendringer fra Ldir og gjennomgår disse	
	Medio mai	Sender forslag til forskriftsendringer til NRL og forbereder forskriftsmøte	
	Mars/april	Forbereder og skriver St. prop til RA for Stortinget	Ldir utarbeider og sender til LMD kapittel om totalregnskapet til prop RA.
	Mai/juni	Forskriftsmøte mellom avtale partene	Ldir med med rådgivere
	Juni	Ferdigstillelse av forskrifter og sendes Lovdata	
	Gjennom året	Følge opp RA	

Landbruksdirektoratet (Ldir)	Okt/Des	Arbeid med egne innspill til RA – jf oppdrag i oppdragsbrev I	
	Medio nov	Mottar oppdragsbrev I fra LMD	
	Nov-des	Arbeid med tekst og innhold til oppdragsbrev I	
	Medio des – primo jan	Svar på oppdragsbrev I sendes til LMD	
	Primo januar	Mottar NRLs krav - direktør i ARD med i Statens forhandlingsutvalg	
	Primo januar	Mottar oppdragsbrev II fra LMD	
	Medio januar	Svar på oppdragsbrev II til LMD, samt sende tekst om totalregnskapet til bruk i rein driftsavtaleproposisjonene	
	Januar - mars	Arbeid med justering og klargjøring av elektronisk MOR og SOT (tilskudd) for neste innlevering	
	Januar - mars	SF inviteres til å prøve ut den elektroniske løsningen før åpning av skjemaer for næringen	
	Ultimo januar	Gjennomgang av Statens tilbud med LMD før fremleggelse til NRL	
	Ultimo januar	LMD fremlegger Statens tilbud til NRL	
	Februar	Avtaleforhandlinger over 2-3 uker, og forberedelser ift tema og statistikker ol	
	Ca 10.03	Åpning av elektronisk MOR i Altinn for innfylling fra næringen	
	Mars	Utarbeide forslag til endringer av avtaleforskrifter	
	Primo mars	Klargjør skjema ol i SBS	
	Vår	Nettverksamlinger	
	Ultimo mars	Innarbeide eventuelle innspill fra SF i regelverk etter møter og andre innspill gjennom året	
	11.04	Ldir oversender MOR til SF arkiv	
	ca 12.04	Ldir orienterer SF om status på innrapporterte slakterislakt og hva som eventuelt gjenstår	
	Primo april	Sende forslag til forskriftsendringer til LMD	
	Juni - august	Revidere rundskriv, veiledere, søknadsskjema og få ut informasjon om RA og endringer på Ldirs nettsider for kommende RA	
	01.06	Ldir oversender søknader om tilskudd til siidaandeler til SF arkiv	
	Juli	Ldir orienterer SF dersom rundskriv, veiledere og søknadsskjemaer ikke kan ferdigstilles innen 1.9.	
	Juli/august	Utarbeide forskriftshefte som oversettes til samisk, settes i sammen og sendes trykkeri som sender ut til næring, forvaltning og andre.	
	August - desember	Klagebehandling av MOR, vedtak om tilskudd til siidaandeler og reinlag samt tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	
	August	Møte med slakterier og videreforedlingsbedrifter for innspill til RA og orientering om forskriftsendringer	
	August/sept	Ber SF om oversendelse av distriktregnskap til bruk ifm totalregnskapet	
	August/sept	Ldir ber SF om faglige vurderinger til tema i totalregnskapet	
	01.sep	Reviderte rundskriv, veiledere, søknadsskjema og info internett ferdig	
	Primo september	Ldir mottar innspill til neste RA fra SF	Fremkommer av HI til SF
	Medio sept.	Ldir utarbeider oversikt og sammendrag over SF innspill, vurderer om hva som tas videre og legges inn i svar på oppdragsbrev I.	
	Okt/nov	Ved behov ber SF om faglige avklaringer ift innspill til RA	
	Høst	Nettverksamlinger	
Januar - mars	SF inviteres til å prøve ut den elektroniske løsningen før åpning av skjemaer for næringen		
Des-februar	Forberedelse til rein driftsavtaleforhandlinger		

Statsforvalteren (SF)	Primo mars	LMD orienterer SF om RA	
	01.03	Siste frist for SF til å legge inn endringer i Grunnmur for tellere resultater og endring av siidaandelsleder.	Hvis SF ikke kan overholde fristen, må SF ta kontakt med Ldir så snart. Dette fordi siidaandelsleder som ikke er lagt inn i Grunnmur ikke får logget seg inn i digitalt skjema. Telleresultat som ikke er lagt inn i Grunnmur vises ikke i digitalt skjema
	10.03	Digitale skjema i MOR og søknad om tilskudd (SOT) åpner for siidaandelsledere	
	Mars	Mottar evt forespørsel om deltakelse i arbeidsgrupper RA	
	Vår	Nettverksamlinger	
	10.04	Frist for innlevering av MOR og elektronisk skjema lukkes	
	11.04	SF mottar MDR fra Ldir i SF arkiv	
	ca 12.04	SF mottar orientering fra Ldir om status på innrapporterte slakterislakt og hva som eventuelt gjenstår	
	10.04 - 01.08	Saksbehandling av MOR	
	31.05.	Frist for innlevering av søknad om tilskudd til siidaandeler og reinlag - og elektronisk søknads skjema lukkes. SBS åpner for saksbehandling	
	01.06	SF mottar de elektroniske søknadene om tilskudd til SF arkiv	
	ca 01.05-01.08	Klagebehandling av MOR	
	Mai/juni	SF observatør på forskriftsmøte	
	Juni	Møte med Ldir etter forskriftsmøte der endringer i regelverk gjennomgås	
	ca 01.06-01.09	Tilskuddsbehandling tilskudd til siidaandeler og reinlag	
	15.07	Frist tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	
	15.07.-01.12	Tilskuddsbehandling tilskudd reinbeitedistrikter og reinlag	
	Ultimo september	Gi Ldir faglige innspill til totalregnskapet	
	Okt/des	Ved behov gi Ldir faglige avklaringer ift ulike tema - ifm innspill til RA	
	Sept/oktober	Sender Ldir distriktsregnskaper til totalregnskapet	
	Høst	Nettverksamlinger	
	15.10	SF gir tilbake melding på forskrifter, rundskriv og veiledere -	Dette kommer i tillegg til gjennomgangen av regelverk/endringer etter forskriftsmøtet. Det kan vurderes også å ha et møte om innspillene.
	April-November	Evt deltakelse i arbeidsgrupper RA	
	01.09	SF sender innspill til RA til Ldir	
	Oktober	SF presenterer sine innspill til RA for LMD og Ldir	
	Desember	Observatør i oppstartsmøte for avtaleforhandlingene	

Vedlegg 6

Oversikt over rundskriv veiledere og maler

I oversikten nedenfor fremkommer hvilke rundskriv som er utarbeidet pr i dag og når de revideres. Videre fremkommer det en oversikt over veiledere og maler som er utarbeidet for forvaltning og næringen. Det er lagt til lenker til dokumentene for de som er tilgjengelig på nett.

Rundskriv/kommentarer	Gjeldende fra	Revideres
Rundskriv/ kommentarer for alle tilskuddsordninger¹	01.07.2022	Årlig innen ca 1.9 hvis endringer i RA
Veiledere	Gjeldende fra	Revideres
Veileder om Melding om reindrift	27.01.2022	Årlig
Veileder til søknad ifm. med konfliktforebyggende tiltak	10.07.1905	Ved behov
Veileder om overføring av ansvar som leder i siidaandel	12.01.2021	Ved behov
Veileder for godkjenning av gjeterhytter	2021	Ved behov
Veileder for godkjenning av reinmerker	10.05.2021	Ved behov
Veileder for å søke om godkjenning av oppføring av gjerder og anlegg.	2021	Ved behov
Veileder om å søke om pramme plass	01.07.2021	Ved behov
Veileder om å søke om ulike tilskudd - alle tilskuddsordninger	01.sep	Årlig pr 01.09 hvis endringer i RA
Veileder for reinbeitedistriktenes arbeid med arealsaker (NIBIO)	01.12.2021	Ved behov
Veiledning for utfylling av distriktsplan (NIBIO)	01.12.2021	Ved behov
Veileder for tilleggspføring av reinsdyr (NIBIO)	01.12.2021	Ved behov
Ealu biebman – ja dávvdat dan oktavuodas (NIBIO)	01.12.2021	Ved behov
Veiledere for ajourhold av reindriftens arealbrukskart	23.06.2021	Ved behov
Veileder til forvaltningen om reindriftsloven - bestemmelser om sanksjoner og tvangstiltak	2014 (Sendt statsforvalteren i 2017)	Ved behov
Veileder for reinbeitedistriktenes arbeid med arealsaker (full versjon)	2022	Ved behov
Veileder for reinbeitedistriktenes arbeid med arealsaker (kort versjon)	2022	Ved behov
Veileder saksbehandlersystem for tilskudd	31.05.2022	Årlig
Maler	Gjeldende fra	Revideres
Mal for distriktsplan for reinbeitedistrikter (NIBIO)	2022	Ved behov
Orohatplána boazoorohagaide- Mal samisk (NIBIO)	2022	Ved behov

Årshjul for statsforvalteren for 2022

Nedenfor følger årshjul for statsforvalteren med utgangspunkt i tildelingsbrev og hovedinstruks for 2022. Oversikten tar utgangspunkt i frister for rapportering/oppgaver som kommer i tillegg til årsrapporteringen til statsforvalteren. Frist for statsforvalteren ligger i første kolonne. Oppgaven/rapportering viser til nummerering i tildelingsbrev (TB) eller hovedinstruks (HI) med oppgave-/rapporteringstekst. I merknaden er årsak til oppgave/rapportering.

Årshjul for statsforvalteren 2022		
Frist	Oppgave/rapportering	Merknad
6.1.	TB 7.1.3.6.1 Kap. 1142, post 45 Større utstyrs kjøp og post 71: Rapportering til Ldir om forbruk, avvik knyttet til tildelte midler per 31.12.	Brukes til rapportering fra Ldir til LMD om regnskap til statsbudsjettet.
1.3.	HI: Frist for årsrapport for SF	
Mars	Supplerende brev med budsjett disponerings myndighet til midler knyttet til Kap. 1142, post 45 Større utstyrs kjøp og post 71 Tiltak for bærekraftig reindrift sendes til SF fra Ldir.	Eget brev sendes etter behandling mer/mindreforbruk i Stortinget. Forankret i tildelingsbrevet kap. 5.
1.4.	HI 5.3.10.3. Forvaltning av økonomiske virkemidler: Plan for risikobaserte kontroller i forbindelse med forvaltningen av de økonomiske virkemidlene skal utarbeides årlig. Ldir utarbeider veiledning til hvordan planarbeidet skal gjennomføres. Bekreftelse på at kontrollplan er utarbeidet sendes Ldir.	Gjelder landbruks- og reindriftsavdelingene samlet. Oppfølging av styringssignaler fra LMD om god tilskuddsforvaltning.
01.04. og 01.09.	HI 5.1.5.8 Oppfølging av reindrifts avtalen: Utarbeide risikovurdering og plan for gjennomføring av reinpramping. Plan og risikovurdering sendes Landbruksdirektoratet.	
5.5.	TB 7.1.3.6.1 Kap. 1142, post 45 Større utstyrs kjøp og post 71: Rapportering til Ldir. Plan for gjennomføring av tiltak. Forbruk, prognose og avvik per 31.4.	Blir brukt som innspill til Statsbudsjettet fra Ldir til LMD om behov for midler kommende år.
1.9.	HI 5.4.5.1 Informasjon og innspill på landbruks- og matområdet: Gi innspill til endringer og forbedringer i reindriftsavtalen innen 1.9.	Blir brukt som grunnlag for Ldirs innspill til reindriftsavtalen
1.9.	HI 5.3.10.4 Melding om reindrift: Forvalte forskrift om Melding om reindrift, herunder behandle og godkjenne Melding om reindrift innen 1.9.	MOR må være ferdigstilt før arbeid arbeid rovvilterstatning kan starte.
5.9.	TB 7.1.3.6.1 Kap. 1142, post 45 Større utstyrs kjøp og post 71: Rapportering til Ldir om forbruk, avvik knyttet til tildelte midler og tiltak per 31.8., prognose.	Brukes til omfordeling av midler mellom embeter og Ldir innspill til LMD til nysaldering av statsbudsjettet for inneværende år.
15.9.	HI 5.3.10.4 Reindriftsloven: Utarbeide oversikt over reintall per distrikt etter mal. Oversikten sendes Ldir.	Brukes for å følge opp styringskrav fra LMD til Ldir.
15.9.	HI 5.3.10.4 Reindriftsloven: På grunnlag av en oversikt over ulovlige forhold i reindriftnæringen, jf. reindriftsloven § 75, utarbeide en plan for SFs oppfølging av forholdene. Planen sendes Ldir.	
15.10.	TB 7.1.3.6.1 Kap. 1142, post 45 Større utstyrs kjøp og post 71: Gi innspill til Ldir om behov for større satsinger to år frem i tid knyttet til kapittel 1142, post 45 Større utstyrs kjøp og post 71	Benyttes til fordeling av midler kommende år.
1.11.	TB 3.3.1.2.2.1 Telling av rein i 2022: Plan for telling av rein på grunnlag av risikovurdering av distriktene sendes Ldir. 2 uker etter telling av rein. Resultatet av tellingene og ev. avvik mellom tellinger og Melding om reindrift sendes Ldir	Oppfølging av styringskrav fra LMD til Ldir og for oppfølging av konkrete saker.

Forts. vedlegg 7

Frist	Oppgave/rapportering	Merknad
Fortløpende	TB 3.3.1.2.5.1 Oppfølging av brudd på grense reinbeite loven: SF skal rapportere til LMD og Ldir i etterkant av gjennomførte befaringer.	
Fortløpende	TB 3.3.1.2.5. Oppfølging av brudd på grense reinbeite loven: Rapportere til LMD og Ldir i etterkant av gjennomførte befaringer.	
Fortløpende	HI 5.1.5.6 Grensegjerder og grenseoverskridende reindrift: Iverksette tiltak og følge opp forpliktelser etter internasjonale konvensjoner og lover knyttet til den grenseoverskridende reindriften, herunder holde Landbruksdirektoratet løpende orientert om grensekryssende rein i strid med inngåtte konvensjoner og ev. erstatningskrav som følge av dette.	
Fortløpende	HI 5.3.10.4 Reintall: Fortløpende orientere Landbruksdirektoratet om avvik mellom Melding om reindrift og reintall fastsatt etter reindriftsloven § 60 fjerde og femte ledd.	Benyttes som oppfølging av styringskrav fra LMD til Ldir og for oppfølging av konkrete saker.

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 1450 Vika, 0116 Oslo

BESØKSADRESSE:
Stortingsgt. 28, 0161 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no
